İLGAR CEMİLOĞLU
ALİ İMAMVERDİ

KÜRDÜ-ŞEHNAZ, DİLKEŞ, RAHAB, NEVA DERÂMEDLERİ VE RENKLERİ

İKSAD
Publishing House

İLGAR CEMİLOĞLU

ALİ İMAMVERDİ

KÜRDÜ-ŞEHNAZ, DİLKEŞ, RAHAB, NEVA DERÂMEDLERİ VE RENKLERİ

ANKARA - 2022

İKSAD Publishing House

Copyright © 2022 by iksad publishing house
All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, distributed or transmitted in any form or by
any means, including photocopying, recording or other electronic or mechanical methods, without the prior written permission of the publisher, except in the case of
brief quotations embodied in critical reviews and certain other noncommercial uses permitted by copyright law. Institution of Economic Development and Social
Researches Publications®
(The Licence Number of Publicator: 2014/31220)
TURKEY TR: +90 342 606 06 75
USA: +1 631 685 0 853
E mail: iksadyayinevi@gmail.com
www.iksadyayinevi.com

It is responsibility of the author to abide by the publishing ethics rules.
Iksad Publications – 2022©

ISBN: 978-625-8405-01-9
Cover Design: İbrahim KAYA
January / 2022
Ankara / Turkey
Size = 16 x 24 cm

ÖNSÖZ:

Prof.Dr. İlgar İmamverdiyev, Ali İmamverdi

BİLİMSEL EDİTÖR VE İLMİ DANIŞMAN:

Firuze İmamverdi

TEKNİK YÖNETMEN

Tunahan Şentürk

Prof.Dr. İlgar Cemiloğlu ve Ali İmamverdi'nin sazendelerin icrasından ve farklı kaynaklardan derledikleri "Kürdü-Şehnaz, Dilkeş, Neva, Rahab Derâmedleri ve Renkleri" isimli, 4 Fasıldan oluşan bu kitapta, "Kürdü-Şehnaz", "Dilkeş", "Rahab", "Neva" Muğamı'nda çalınan varyantları ile birlikte toplam 51 enstrümantal halk müzik mücevherleri yer almaktadır. I. Fasılda "Şehnaz" muğamına ait 3 Derâmed, varyantları ile birlikte 20 renk, 1 adet "Kürdü rengi" *(toplam 24 olmak üzere)*, II. Fasılda 1 adet "Deşti Derâmedi" olmakla 5 Renk *(toplam 6 enstrwmantal ezgı)*. III. Fasılda 1 adet "Rahab Derâmedi" ve varyantı olmakla 10 Renk *(toplamda 11 enstrümantal parça)*. Son IV. Fasılda ise varyantlarla birlikte 3 "Neva Derâmedi", varyantlarla birlikte 6 renk *(toplam 9 enstrümantal parça)*, en nihayet tek bir adet olmakla "Avşar Rengi"ni de ekleyerek takdim ettiğimiz kitapta yer almaktadır. İlk kez Türkiye'de İKSAD yayınevi tarafından yayınlanan bu kitaptaki melodik parçalar iki ülke arasında dostluk, kardeşlik ve medeniyet ilişkilerinin daha bir kanıtıdır. Azerbaycan'ın Devlet Sanatçısı, bestekâr Prof. Dr. Süleyman Eyyub oğlu Aleskerov'a adanmış ***"Kürdü-Şehnaz, Dilkeş, Rahab, Neva Derâmedleri ve Renkleri"*** isimli kitap, umarız ki Türkiye ve Azerbaycan konservatuvarlarının, müzik liselerinin öğrencileri, eğitimcileri, müzikologları ve saz sanatçıları için faydalanabileceği değerli bir kaynak olabilir.

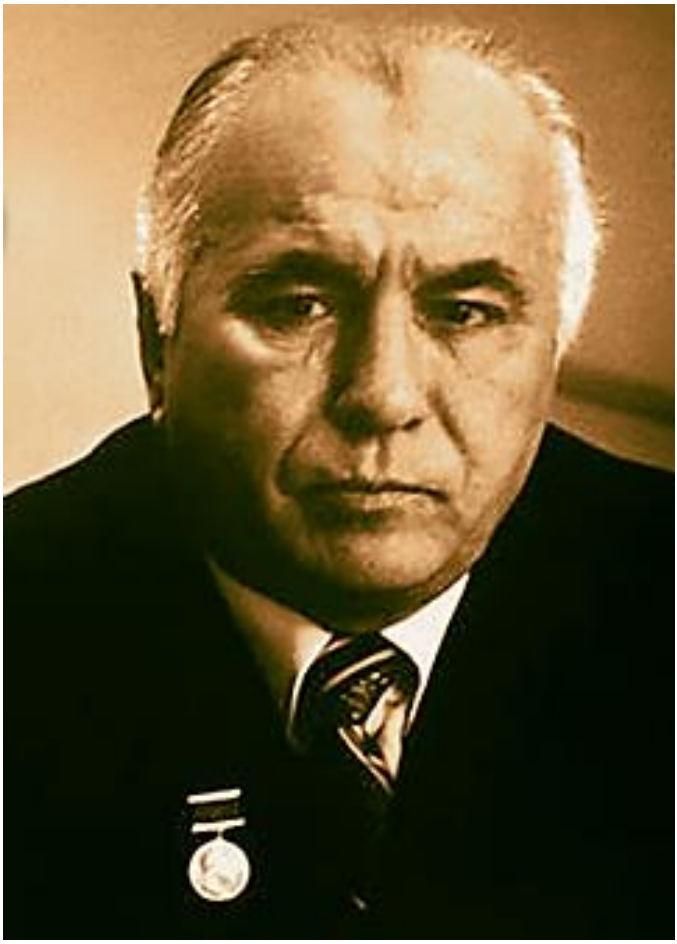

Prof.Dr. Süleyman Eyyub oğlu Aleskerov (1924 - 2000)

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ i

İÇİNDEKİLER iii

ÖNSÖZ

Şehnaz, Deşti, Rahab, Neva Derâmedleri Ve Renkleri Azerbaycan Muğam Destgâhlarının İncisidir 1

I F A S I L

1. Şehnaz Derâmedi **(1)** 26
2. Şehnaz Derâmedi **(2)** 28
3. Şehnaz Derâmedi **(3)** 31
4. Şehnaz Rengi **(1)** 33
5. Şehnaz Rengi **(2)** 35
6. Şehnaz Rengi (**3)** 37
7. Şehnaz Rengi **(4)** 38
8. Şehnaz Rengi **(5)** 40
9. Şehnaz Rengi **(6)** 42
10. Şehnaz Rengi **(7)** 44
11. Sahnaz Rengi **(8 A)** 45
12. Şehnaz Rengi **(8 B)** 47
13. Şehnaz Rengi **(9)** 49
14. Şehnaz Rengi **(10)** 50
15. Şehnaz Rengi **(11 A)** 51
16. Şehnaz Rengi **(11 B)** 52
17. Şehnaz Rengi **(12)** 54
18. Şehnaz Rengi **(13)** 57
19. Şehnaz Rengi **(14)** 58
20. Şehnaz Rengi **(15)** 59

21.Şehnaz Rengi **(16)** 64
22. Şehnaz Rengi **(17)** 65
23. Şehnaz Rengi **(18)** 67
24. Kürdü Rengi **(1)** 68
II F A S I L
25. Deşti Derâmedi **(1)** 69
26. Deşti Rengi **(1)** 71
27. Deşti Rengi **(2)** 72
28. Deşti Rengi **(3)** 75
29. Deşti Rengi **(4)** 76
30. Deşti Rengi **(5)** 78
III F A S I L
31. Rahab Derâmedi **(1)** 79
32. Rahab Rengi **(1 A)** 81
33. Rahab Rengi **(1 B)** 83
34. Rahab Rengi **(2)** 85
35. Rahab Rengi **(3)** 87
36. Rahab Rengi **(4)** 88
37. Rahab Rengi **(5 A)** 90
38. Rahab Rengi **(5 B)** 92
39. Rahab Rengi **(6)** 94
40. Rahab Rengi **(7)** 96
41. Rahab Rengi **(8)** 97
IV F A S I L
42. Nevâ Derâmedi **(1 A)** 98
43. Nevâ Derâmedi **(1 B)** 100
44. Nevâ Derâmedi **(2)** 102

45. Neva Rengi **(1)** 104
46. Neva Rengi **(2)** 105
47. Neva Rengi **(3)** 106
48. Neva Rengi **(4)** 109
49. Neva Rengi **(5 A)** 111
50. Neva Rengi **(5 B)**..... 112
51. Avşar Rengi **(1)** 114
PROF. DR. İLGAR CEMİLOĞLU İMAMVERDİYEV 115

ÖNSÖZ
ŞEHNAZ, DEŞTİ, RAHAB, NEVA DERÂMEDLERİ VE RENKLERİ AZERBAYCAN MUĞAM DESTGÂHLARININ İNCİSİDİR

Azerbaycan halkının müzik mirasının eşsiz incileri olan muğamlar, sözlü profesyonel müziğimizin esasını teşkil eder. Antik çağda yaratılan muğamlar, yüzyıllar içinde şekillenip gelişerek günümüze kadar gelerek bizlere ulaşabilmiştir. Mugam, aynı zamanda Azerbaycan halkının ruh hali ve düşünce tarzının musıkiye olan yansımasıdır. Azerbaycan halkı için mugam, müziğin sesle, sözle, tınla, ahenkle, icracılıkla kovuşarak felsefi âlemi taşıyan ve insan ruhu için manevi bir besin ve adeta benzersiz bir meditasyondur. Derin manâ ifade eden Muğam, karmaşık bir yapıya sahip olmasının yanı sıra iç dünyamızı etkileyen duygusal olmakla derin bir anlam ve hisler barındırır. Tüm bunlar yani derin düşünceyi, sanatsal heyecanı, gizemli ve sırla dolu iç dünyamızın çeşitli müzikal yansıması muğam destgâhının icracılığı sürecinde ortaya konur. Profesyonel müzisyenlerin yaratıcı bir ürünü olan Muğam, sözlü ve müzik geleneği içerisinde usta-çırak ilişkilerine dayanmıştır. Bu şekilde de kuşaktan kuşağa aktarılmıştır. Klasık mugam sanatının en önemli yönü şarkı söyleme sanatı ile ilgili olmasıdır. Azerbaycan'da hanende[1] adlanan ses sanatçıları ile birlikte Azerbaycan mugam destgâhlarını nesilden nesile aktaran, bestekârlık yeteneğine sahip, virtüöz dediğimiz üst düzey halk müziği icracılarıdır. Zamanla Azerbaycan muğam icracılığı sanatı efsanevi sanatçılarının klasik muğam usulüne uygun disiplinli çalışmaları ve başarılı performansları ile bu alandakı değerli hizmetleriyle "Muğam Sanatı" daha da mükemmel hale gelerek gelişmiştir. Bu arada müzik ve şiirin karşılıklı zenginleşerek

---

[1] *"**Hanende** Farsça kökenli bir kelime olup müzik icra eden; türkü, muğam söyleyen, şarkıcı vs. anlamındadır. Azerbaycan'da Hanendelik halkın manevi âleminin sözcüsü olan türküyü ve muğam sanatını yayma, yaşatma ve koruma sanatıdır."* Bkz: https://tr.wikipedia.org/wiki/Hanende

gelişmesi, şarkı söyleme sanatı dediğimiz “Hanende’lik Sanatı”nın oluşmasında da önemli rol oynamıştır.

Bağımsız Azerbaycan devletinin Kurucusu Ulu Önderimiz Cumhurbaşkanı Sayın Haydar Aliyev (Bkz: Resim № 1), muğamı bir vecizeyle özetlemiştir: *"Mugam Azerbaycan'ın milli hazinesidir".* Daha sonraları Cumhurbaşkanı Yardımcısı Sayın Mehriban Aliyeva Hanımefendi de (Bkz: Resim № 2) muğam ile ilgili yaptıkları çalışmaları şöyle ifade etmiştir: *"Muğamı gelecek nesillere kalbimizin ve ruhumuzun bir parçası olarak aktarmaktayız".*

Resim № 1. Haydar Aliyev (1923-2003)

Resim № 2. Mehriban Aliyeva

Âşık sanatı ve Mugam sanatı Azerbaycan halkının manevi dünyasının bir müzik eşliğinde tezahürü olduğunu inançla ve gururla söyleyebiliriz. Milletimizin benliği soyut ve manevi varlığı bu iki büyük sanatla temsil edilerek korunmaktadır. Çünkü muğam ve âşık sanatı Azerbaycan halkının maneviyatının ulvi besinidir. Halkımız bu ulvi, kutsal aynı zamanda kaliteli gıda ile ruhumuz beslenir ve canlanır. Kısacası Azerbaycan halkı, milli ruh dünyasını bu iki sanat âlemide bulur. Tüm bunların yanısıra her iki muhteşem sanat dalı hem de Türk dünyasının ve Doğu âleminin klasik olmak üzere halk müzik kültürünün profesyonelliğiyle karakterize edilmiş şaheserleridir. Azerbaycan'da devlet desteğinin resmi bir sonucu olarak âşık ve muğam sanatı, UNESCO'nun somut olmayan kültürel mirası listesine girmiştir.

UNESCO’nun Somut Olmayan Kültürel Mirasının Korunması Hükümetlerarası Komitesi'nin 28 Eylül - 2 Ekim 2009 tarihleri

arasında Birleşik Arap Emirlikleri'nin Abu Dabi kentinde düzenlenen 4. Toplantısında alınan kararı sonucunda Azerbaycan Âşık Sanatı UNESCO-nun Somut Olmayan Kültürel Mirası olarak dâhil edilmiştir.

7 Kasım 2003'te "Azerbaycan Mugam"ı, UNESCO tarafından İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirasının şaheseri ilan edilmekle 2008 yılında Yüksek Kurumun Temsili Listesi'ne kabul gördü.

Kendine has doğaçlama özellikleri olan bir sanat türü denilince ilk olarak halk ruhunun manevi aynası olan Azerbaycan mugam sanatı akla gelmektedir. Muğam, yaratıcı düşünmeye geniş fırsatlar sunan bir süreçtir. Bu sürecin adı performansdır. Mugam icracısı - hanende zevkine, yeteneğine bağlı olarak bir mugamdan diğerine, en çok da doğaçlama yöntemiyle bölümden bölüme profesyonelce geçerek kendine özgü icracılık tarzı, performans versiyonunu yaratabilmiştir. Azerbaycan müziğinde halk tefekkür biçiminin en parlak ve yaratıcı ürünü olan klasik Muğam'lar halk müzik kültürümüzün temeli, istinat duvarıdır.

Muğam, Azerbaycan halkının manevi zevkine hitap eden kendine has orijinalliği ile dikkati çeken felsefi içerikli, geniş olduğu kadar da zengin bir kavram barındıran ruhun derinliklerine hitab eden manalı olmak üzere kadim geleneklere dayalı eşsiz, ilahi bir müzik türüdür. Azerbaycan halkı onu kolayca anladığı ve aşina olduğu için daha çok sevmiş, dinlemekten bıkmamış ve dinledikçe her zaman etkili, güzel sedalarıyla zevk duymuştur. Azerbaycan da müzik eğitimi olmayan fakat sesi ve yeteneği olan herhangi biri, mugamın ruhunu hissederek mırıldanabilir, okuyabilir ve hatta herkesi hayran bırakabilir. Bu da muğamın Azerbaycan halkının, mayasına yerleştiğini maneviyatının, ulvi duygularının özü olduğunu göstermektedir.

Muğam icracılığının temel yapıtları arasında enstrümantal şekilde icra edilen Derâmedler, Renkler ve Diringiler yer alır. Bunlar bilhassa muğam destgâhını söyleyen hanendelere muğam icracılığı

sürecinde seslerini ve nefeslerini birazcık da olsun dinlendirebilmesi için zaman kazandırır. Kısaca derâmedler, renkler ve diringiler muğam icracılığı sırasında ses sanatçıları için önemli bir dinlenme fırsattır.

Renk konusunda Azerbaycan'da yayınlanan "Açıklamalı Muğam Lügati"nin 59. sayfasında şöyle der: *"Renk: Azerbaycan'ın sözlü geleneksel ve de profesyonel müziğinde enstrümantal bir müzik türüdür. Devamlı bir metro-ritmik usule, çok çeşitli bir melodik müzik içeriğine sahiptir. Renkler bağımsız bir müzik eseri gibi icra edilir hem de mugam destgâhının bir parçası olarak da çalınır."*[2]

Diringi ile ilgili ise şöyle bir bilgi elde ederiz: *"Diringi, Azerbaycan sözlü profesyonel müziğinde bir enstrümantal müzik çeşididir ve aynı zamanda bir Renk türüdür. Halk müziğinde, dans renklerine Diringi denir. Diringi'lerin melodik özellikleri dans ezgilerine dayanmaktadır."*[3]

Milli kültürümüz olan muğamlarımız bizlere tarihimizin acı ve tatlı olaylarını müzik müthiş diliyle aktararak yaşatıp, müzisyen ve şarkıcılarımızın ve de icracılarımızın seyirciler önünde canlı olarak performansını sergilediği süreçte zengin geçmişimize ışık tutarak manevi değerlerimizin kıymetini en güzel tarzda, kapsamlı olarak melodik notalarla harika seslerin gücüyle anlatmaktadır.

Azerbaycan Devlet Sanatçısı, Prof. Dr. Vamik Memmedaliyev (Bkz: Resim № 3) renkler, derâmedler konusunda şöyle der:

Resim № 3. Vamik Memmedaliyev (1946 -)

[2] "Açıklamalı Muğam Lugati", Bakü, "OL" MMC, 2015 S.59
[3] "Açıklamalı Muğam Lugati", Bakü, "OL" MMC, 2015 S.19

"Çeşitli enstrümantal ezgiler "Renkler" şeklinde adlandırılır ve muğam bölümleri arasında icra edilir. Genellikle muğam icracılığının giriş kısmında "derâmed" adlandırılan renkten daha uzun sürmesi ile ayırt edilen büyük bir enstrümantal melodi çalınır. Bir dans havası niteliği taşıyan "renkleri"e "diringi" de denir. Bazen muğamın bölümleri arasında o muğama özgü tesnifler[4] *çalınıp ve söylenir. Muğamın bileşenleri olan derâmed, tesnif, renk ve diringi gibi müzik örneklerinin önemi şudur ki; muğamın bölümleri arasında belirli bir bağlantılar oluşturmalarıdır. Bu müzik örnekleri muğamın bölümlerini birbirine bağlayarak geçişini sağlar ve de herzaman mugam söyleyen hanendelerin kısıtlı biri zaman da olsa dinlenmesine imkân sağlar."*

Kitabımızın I. Faslı hanendelerin repertuvarında iki isimle yer alan: "Kürdü-Şehnaz" veya "Şehnaz" diye adlandırılan muğamlara ait olan renkleri ve derâmedleri içerir. Bu muğamla ilgili bazı bilgilerimizi sanatseverlerle paylaşmak isteriz.

Tar üstadı Devlet Sanatçısı Ahmed Bakıhanov (Bkz: Resim № 4),

Resim № 4. Ahmed Bakıhanov (1892-1973)

Azerbaycan mugam eğitimi müfredatında "Rast Muğamı"nın bölümlerinden biri olan "Vilayeti"nin yer almasına rağmen icra sırasında ne yazık ki "Vilayeti" bölümüne melodik yapı olarak çok benzeyen "Şehnaz" muğamı hem çalınır hem de söylenir. Ünlü tar eğitmeni bu konuyla ilgili, yani icra sırasında ortaya çıkan bu kafa

[4] Tesnif – Azerbaycan halk türküsünün bir farklı türü.

karıştırıcı problemin geçen yüzyılın 1960. yıllarında ortaya çıktığını ifade etmiştir.

Müzikolog Prof. Dr. Memmedsaleh İsmayılov (Bkz: Resim № 5),

Resim № 5. Memmedsaleh İsmayılov (1912-1994)

da bu konu ile ilgili şunları söyler: *"Vilayeti, Rast muğamının daha küçük bölümlerinden biri iken, çağdaş günümüz hanendeleri genellikle onu tamamen bağımsız "Şehnaz" muğamıyla değiştirerek çalıp söylerler. "Şehnaz" ve bir kolu olan "Kürdi" öyle bir muğam parçalarıdır ki, "Şur" muğamı ile hem makam-lad, hem de melodik açıdan birbirine çok yakın ve birbiriyle ilişkilidir".*

Azerbaycan'ın ünlü bestekârı Üzeyir Hacıbeyov (Bkz: Resim № 51) "Azerbaycan Halk Müziğinin Esasları" adlı araştırma kitabının 42. sayfasında istinat perdesi olmayan kendi tabiriyle "ilave" "Şehnaz" muğamının lad –makam *(dörtlü ses dizisi)* sisteminin kalıbını iki formül üzere (1-1-½ ve ½ - 1 ½ - ½) oluşturarak nota örneğinde şöyle vermiştir.[5]

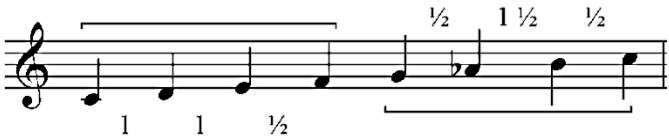

"Kürdü – Şehnaz" destgâhı çok yüksek-tiz ses gerektiren diğer muğamlara kıyasla küçük hacimli olmasıyla beraber, hanendeler tarafından okunması çok zor olan bir muğamdır. Bu muğamı ses

[5] Hacıbeyli Ü. "Azerbaycan Halk Musikisinin Esasları", "Yazıçı" yayınevi, Bakü - 1985, S. 42.

genişliyi az olan hananedeler söylemekte ne yazık ki yetersiz kalmaktadırlar. Bu nedenle de çoğu hanende "Kürdü-Şehnaz Muğamı"nı söylemeğe istekli değildir. Çünkü tiz registerlerde sesi yetmez. Bu yüzden de "Kürdü–Şehnaz Muğamı"nı söyleyebilmek için ikinci oktavın "Do" *(C)* , "Re bemol" *(Des)*, "Re" *(D)*, "Mi Bemol" *(Es)*, "Mi" *(E)*, "Fa" *(F)*, "Fa diyez" *(Fis)* hatta "Sol" *(G)* notasını çıkarabilen bir ses gerektirdiği kaçınılmazdır. Bu açıdan özellikle geniş ses aralığına sahip Azerbaycan'ın bir çok ünlü bayan hanendelerının "Kürdü Şehnaz Muğamı"nı kolay ve rahat söyleyebildiklerine tanık olmuşuz. Bu noktada Devlet Sanatçılarından Sara Kadimova'nın (Bkz: Resim № 6), Fatma Mehraliyeva'nın (Bkz: Resim № 7), Tükezban İsmayılova'nın (Bkz: Resim № 8), Zeyneb Hanlarova'nın (Bkz: Resim № 9), Nezaket Memmedova'nın (Bkz: Resim № 10), Kifayet Genceli'nin (Bkz: Resim № 11), Gendab Guliyeva'nın (Bkz: Resim № 12), Mahrug Muradova'nın (Bkz: Resim № 13), Sahibe Ahmedova'nın (Bkz: Resim № 14), Şahnaz Haşımova'nın (Bkz: Resim № 15), Sekine İsmayılova'nın (Bkz: Resim № 16), Melekhanım Eyyubova'nın (Bkz: Resim № 17), Gülyanak Memmedova'nın (Bkz: Resim № 18), Nuriyye Hüseyinova'nın (Bkz: Resim № 19), Maya Cebrayılova'nın (Bkz: Resim № 20), Güllü Muradova'nın (Bkz: Resim № 21), Ayten Muharremova'nın (Bkz: Resim № 22), Kürsüm Bağıyeva'nın (Bkz: Resim № 23), Almahanım Ahmedli'nin (Bkz: Resim № 24), Sedef Budagova'nın (Bkz: Resim № 25), Günay İmamverdiyeva'nın (Bkz: Resim № 26), Vüsale Musayeva'nın (Bkz: Resim № 27), Nisbet Sedrayeva'nın (Bkz: Resim № 28), Türkane Necefova'nın (Bkz: Resim № 29) adlarını zikredebileriz.

Resim № 6. Sara Kadimova

Resim № 7. Fatma Mehraliyeva

Resim № 8. Tükezban İsmayılova

Resim № 9. Zeyneb Hanlarova

Resim № 10.Nezaket Memmedova

Resim № 11. Kifayet Genceli

Resim № 12. Gendab Guliyeva

Resim № 13. Mahrug Muradova

Resim № 14. Sahibe Ahmedova

Resim № 15. Şahnaz Haşımova

Resim № 16. Sekine İsmayılova

Resim № 17.Melekhanım Eyyubova

Resim № 18. Gülyanak Memmedova

Resim № 19. Nuriyye Hüseyinova

Resim № 20. Maya Cebrayılova

Resim № 21. Güllü Muradova

Resim № 22. Ayten Muharremova

Resim № 23.Kürsüm Bağıyeva

Resim № 24.Almahanım Ahmedli

Resim № 25. Sedef Budagova

Resim № 26.Günay İmamverdiyeva

Resim № 27. Vüsale Musayeva

Resim № 28.Nisbet Sedrayeva

Resim № 29.Türkane Necefova

Bununla yanı sıra Azerbaycan'ın Devlet Sanatçıları'ndan olan Cabbar Karyağdıoğlu (Bkz: Resim № 30) ve Han Şuşinski (Bkz: Resim № 31) en başta olmak üzere: "Kürdü-Şehnaz Muğamı"nda performanslarını muhteşem düzeyde sergileyen beyefendi hanendelerimizden Yagub Memmedov'un (Bkz: Resim № 32), Bakir Haşımov'un (Bkz: Resim № 33), Zebulla Guliyev'in (Bkz: Resim № 34), Canali Akperov'un (Bkz: Resim № 35), Sehavet Memmedov'un (Bkz: Resim № 36), Karahan Behbudov'un (Bkz: Resim № 37), Alim Gasımov'un (Bkz: Resim № 38), Gezenfer Abbasov'un (Bkz: Resim № 39), Eynulla Esadov'un (Bkz: Resim № 40), İdris Nebiyev'in (Bkz: Resim № 41), Teyyar Bayramov'un (Bkz: Resim № 42), Sabir Novruzov'un (Bkz: Resim № 43), Firuz Sehavet'in (Bkz: Resim № 44), Mirelem Mirelemov'un (Bkz: Resim № 45), Muharrem Hasanov'un (Bkz: Resim № 46), Hüseyin Melikov'un (Bkz: Resim № 47) isimlerini de zikretmek gerekmektedir.

Resim № 30. Cabbar Karyağdıoğlu

Resim № 31.Han Şuşinski

Resim № 32.Yagub Memmedov

Resim № 33.Bakir Haşımov

Resim № 34. Zebulla Guliyev

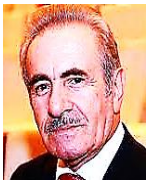

Resim № 35.Canali Akperov

Resim № 36.Sehavet Memmedov

Resim № 37. Karahan Behbudov

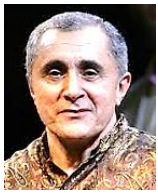

Resim № 38. Alim Gasımov

Resim № 39. Gezenfer Abbasov

Resim № 40. Eynulla Esadov

Resim № 41.İdris Nebiyev

Resim № 42.Teyyar Bayramov

Resim № 43.Sabir Novruzov

Resim № 44.Firuz Sehavet

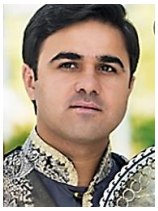

Resim № 45. Mirelem Mirelemov

Resim № 46. Muharrem Hasanov

Resim № 47.Hüseyin Melikov

Bazı kaynaklardan elde edilen bilgilere göre, bir zamanlar Karabağ'ın tanınmış ses sanatçısı Kazımlı Hacı Hüsü Lütfüali oğlu (Bkz: Resim № 48) adlı hanende: eski zamanlarda farklı bir muğam

Resim № 48. Kazımlı Hacı Hüsü Lütfüali oğlu (1830 - 1898)

gibi ayrıca çalınıp söyenen "Şehnaz" ve "Kürdü" muğamlarının her ikisini bir arada birleştirmekle "Kürdü - Şehnaz" muğamının günümüzdeki destgâh halini oluşturmuştur. Bkz.[6]

Diğer ikinci bir kaynakda ise şöyle denir: *"Hacı Hüsü birkaç muğam geliştirmiş ve yeni versiyonlarını yaratmıştır. Örneğin, "Kürdü" muğamına "Şehnaz"ı ekleyerek yeni bir "Kürdü-Şehnaz" mugamını oluşturarak ilk kez kendi icrasıyla seslendirmiştir."*[7]

Hatta 19. yüzyılda "Kürdü- Şehnaz" muğamını çok mükemmel söylediği için Abbas ismi muhteşem ses sanatçısına Karabağ'ın yöre insanları "Şehnaz Abbas"[8] diye takma ad vermiştir.

---

[6] https://azertag.az/xeber/Ozbekistan_portali_Azerbaycan_mugamlari_haqqinda_meqale_chap_edib-1871599

[7] https://az.wikipedia.org/wiki/Hac%C4%B1_H%C3%BCs%C3%BC

[8] https://azertag.az/xeber/Ozbekistan_portali_Azerbaycan_mugamlari_haqqinda_meqale_chap_edib-1871599

20. yüzyılda da erkek ses sanatçılarından "Kürdü – Şehnaz Muğamı"nı söylemeyi beceren ve ses aralığı geniş hanendelerin başında ismi İsfendiyar, takma adı ise Han Şuşinski olan Azerbaycan'ın ünlü ses sanatçısı akla gelmektedir. (Bkz: Resim № 31, № 49, № 50) Han Şuşinski tiz ses gerektiren "Kürdü-Şehnaz"

Resim № 31, № 49. İsfendiyar Aslan oğlu Cavanşirov - Han Şuşinski (1901 – 1979)

Resim № 50. Han Şuşinski ve İlgar İmamverdiyev Agustos 1972 yıl / Şuşa

muğamınş söyleyebilmek için sanki bu cihana teşrifte bulunmuştur. Han Şuşinski dediğimiz zaman ilk önce akla "Kürdü-Şehnaz" muğamı geler. Sesinin bütün olanaklarını tümüyle ortaya çıkaran muğam

denilince özellikle de "Kürdü - Şehnaz" muğamını mükemmel derecede seslendirebilen sanatkâr, Azerbaycan'ın Devlet Sanatçısı, Han Şuşinski gözlerimiz önünde istemsizce canlanır. Bkz:[9] Üzeyir Hacıbeyli'nin (Bkz: Resim № 51) "O Olmasın Bu Olsun" müzikal

Resim № 51. Üzeyir Hacıbeyli (1885-1948)

tiyatro için yazılan senaryo 1956 yılında da filme alınmıştır. Sanatçının filmde özellikle ziyafet sahnesindeki performansı Azerbaycan halkının beğenisini kazanmıştır. Tabii ki Han Şuşinski'nin filmin küçük bölümündeki başarılı performansı ile en üst düzeyde "Kürdü Şehnaz Muğamı"nı kendine özgü bir tarzda muhtaşem seslendirdiği her birimizin hafizasında yer edinmiştir.(Bkz: Resim № 52)

Resim № 52. Üzeyir Hacıbeyli'nin "O Olmasın Bu Olsun" müzikal sinemasının ziyafet sahnesinde Han Şuşinski "Kürdü-Şehnaz Muğamı"nı söylerken çekilmiş resim. *(Soldan sağa)* Han Şuşinski, Tarzen Behram Mansurov ve kemanzen Telet Bakıhanov. 1956 yıl.

Bu muğamı başarılı bir şekilde söyleye bilmek için tek yol, tek ve olmazsa olmaz yöntemi güclü nefes, harika etkili tın, zengule yani çeşitli gırtlak teknikleri ve en önemlisi hanendenin geniş bir ses

[9] https://th-th.facebook.com/yaqubmammedov/videos/k%C3%BCrd%C3%BC-%C5% 9Fahnaz/460000370858718/

kapasitesine sahib olmasıdır. Tabii ki bunlarla birlikte şancının zengin pratik tecrübesi de hiç kuşkusuz gerekmektedir. Bu özellikler olmadan "Kürdü-Şehnaz Muğamı"nı söylemeğe yeltenmek boş bir çaba olacaktır. Eğer sanatçıda bu önemli özellikler tam olmadan bu muğamı söylemeye çalışırsa performans sırasında şarkıcının boğazı zorlanarak sesi batabildiği için seyirciler karşısında utançverici durumla karşı karşıya kalacaktır. "Kürdü-Şehnaz" Azerbaycan müzik kültüründe öyle bir yüce muğamdır ki bu muğamı baştan sona kadar söyleyebilmek her ses sanatçısına-hanendeye nesib olmaz. Malumdur ki "Kürdü – Şehnaz Destgâhı" diger muğam destgâhlarında olduğu gibi Derâmedlerin, Renklerin, Diringilerin ve Tesniflerin yanısıra, aynı zamanda muğam bölümlerinin tamamının bir arada bir bütün halinde icra edilmesidir. Bütün muğam destgâhlarında olduğu gibi "Kürdü Şehnaz Muğamı"nın bölümü arasında yeri geldiğinde Derâmed veya Renkle birlikte, bazen rengin bir farklı türü olan birer oyun havasına benzeyen Diringiler de çalınır. Tüm bunlara ek olarak birçok muğam icracılığının belirli anlarında ise bir çeşit halk türkülerine benzeyen Tesnif'in de söylendiğine tanık oluruz.

Azerbaycan muğam icracılığı tarihinde ilk kez Devlet Sanatçısı Gülyanak Memmedova (Bkz: Resim № 18, № 53) "Kürdü - Şehnaz

Resim № 18, № 53. Gülyanak Memmedova

Muğamı"nı baştan sonadek bir an bile durmaksızın saz ekibinin ritme ara vermeden, sanki bir "Zerbi Muğam"[10] tarzında söylemesi ile bir

[10] *"Zerbi (Darblı) mugam - Enstrüman eşliği kesin ve üsulü sabit boyutlu musikiden, vokal kısmı ritmik olarak serbest doğaçlama temelinde icra edilen karmaşık ve değişken ağırlıktaki ritmik fiqürlü mugamlardan oluşan Azerbaycan halk müziğinin özgün bir formu: Örneğin: Heyrati, Şikesta, Mensuriyye, Keremi, Maani, Avşari ve diğerleri."* Bkz: Bedelbeyli E. "Açıklamalı Müzik Sözlüğü Lugati", "Üzeyir Hacıbeyli adınaBakü Müzik Akademisi, Bakü - 2017, S. 144

ilke imza atmıştır. 15 dakika 28 saniyelik görüntüde Gülyanak hanımefendinin ritm eşliğinde tüm muğam bölümlerini net bir şekilde söyleyerek, özellikle de klasik hanendelik geleneğine bağlı kalması takdire şayandır. Bilindiği gibi Azerbaycan hanendelik sanatında birkaç "Zarbi Muğam" denilen birer halk müziği türü vardır ki genellikle 5-10 dakika sürede bu orijinal musiki parçası tamamlanır. "Arazbarı", "Osmanı" (Mani)," Mensuriyye", "Karabağ Şikestesi", "Kesme Şikeste", "Heyratı"[11], "Semayi Şems"[12] vs. gibi bu türden olan, yani ritm kesilmeksizin hanendenin muğamvari *(uzun hava tarzında)* söyleme tarzı ile Azerbaycan Halk musiki icracılığında kendine has özel bir yeri bulunmaktadır. Gülyanak Hanımın (Bkz: Resim № 9) da "Kürdü - Şehnaz Muğamı"nı tüm bölümleri ile birlikte söylemesi ve saz ekibinin ritmik musiki motifleri ile de bu muğama yeni bir stil, yöntem getirmiş, aynı zamanda başarılı performansıyla yeni bir tavır ortaya koymakla orijinallik kazandırmıştır. Bkz:[13]

Azerbaycan muğamlarından biri olan Şehnaz kelimesinin Farsca anlamı 2005 yılında "Şark –Garb" yayınevi tarafından yayınlanan "Arap ve Fars Sözleri Luğati *(Sözlüğü)"* kitabının 2. cildinin 318. sayfasında iki versiyonda şöyle açıklanmıştır: *"Şehnaz – 1. Müzikte: muğam adı (uzun hava) 2. Altın yaldızlı ipek kumaş türü"*[14]

Bazı kaynakta ise "Şehnaz" kelimesinin anlamı "Çok nazlı", "cilveli" olarak geçer. Bkz:[15]

Belirtmemiz gerekir ki "Kürdü – Şehnaz" muğamında bir oktav tizden (*yani 2.oktavın Do sesinden Fa sesine kadar*) söylenen bir bölüm vardır ki hanendelerin ve sazendelerın tabiriyle "Şeddi -

---

[11] Heyratı – Herat şehrinin ismi

[12] Semayi Şems – Sema güneşi

[13] https://www.facebook.com/Musiqi-X%C9%99zin%C9%99si-Retro-2114209392005170/videos/k%C3%BCrd%C3%BCsahnaz-oxuyur-g%C3%BClyanaq-m%C9%9 9mm%C9%99dova/497842754451303/

[14] Şehnaz - "Arap ve Fars sözleri Lügati *(Sözlüğü)*", 2. cilt, "Şark –Garb" Bakü – 2006, S. 318.

[15] Şehnaz – Bkz: https://www.canlitvkanallari.net/sahnaz-kiz-isminin-anlami/

Şehnaz" diye adlandırılarak icra edilmektedir. Azerbaycan muğamlarından birisi olan "Şedd" kelimesinin Arapca anlamı yine 2005 yılında "Şark –Garb" yayınevi tarafından yayınlanan "Arap ve Fars Sözleri Luğati *(Sözlüğü)"* kitabının 2. cildinin 316. sayfasında şöyle açıklanmıştır: *"Şedd - müzikte bir şarkının en yüksekten – tizden söylenen kısmı"*[16]

"Şehnaz Muğamı" konusunda 2015 yılında "Ol" MMC yayınevi tarafından Bakü'de yayınlanan "Açıklayıcı Muğam Sözlüğü" kitabının 63. sayfasında şöyle der: *"Şehnaz küçük bir muğamdır. 19. yüzyılda icra pratiğinde hem bağımsız bir muğam destgâhı (takımı) hem de daha sonradan küçük çaplı bir muğam haline dönüşen bir muğam bölümü (Mir Möhsün Nevvab "Vuzuhul-Ergam") olarak var olmuştur. "Şur" muğam ailesine aittir. Kürdü Şehnaz muğam kompozisyonu üç bölümden oluşmaktadır: "Şehnaz", "Dilkeş", "Zil Şehnaz" ("Şeddi-Şehnaz"*[17]*). Bu mugamın müziği çoşkun, tutkulu ama aynı zamanda lirik-duygulu ve etkileyicidir. Orta Çağ'da da Doğu halklarının müziğindeki altı avazdan biriydi."* [18]

"Kürdü Şehnaz Muğamı"nda icra olunan renkler arasında "Dilkeş" adıyla birçok Renk bulunmaktadır. Bu nedenle de, "Şehnaz Muğamı"na tabi olduğu için "Şenhaz Renkleri" başlığı altında "Dilkeş" kelimesini belirtmekle bu melodinin hangi muğamda icra edildiğini netleştirmiş oluyoruz. Azerbaycan ses ve saz sanatçıları "Dilkeş" dediğimiz muğam bölümünü aynı zamanda "Şur" ve "Rast" muğam destgâhında da çalıp söylerler. Bu nedenle de bazı "Şur rengi" veya "Rast rengi" başlığının altında "Dilkeş" kelimesini yazmamız bu enstrümantal parçanın hangi muğama ait olduğunu belirtmektir. Yani "Şur" veya "Rast" muğam destgâhıdan hangi birinde seslendirilmesine aydınlık getirmek içindir.

---

[16] Şedd - "Arap ve Fars sözleri Lügati (*Sözlüğü)",* 2. cilt "Şark –Garb" yayınevi, Bakü- 2006 S. 316.

[17] Şeddi Şehnaz – Tiz Şehnaz

[18] Şehnaz Bkz. "Açıklayıcı Muğam Sözlüğü","Ol" MMC yayınevi,Bakü-2015 S. 63.

"Dilkeş" konusunda bazı kaynaklarda şöyle der:

"Dilkeş *- Muğam şubesi. Küçük hacimli "Şehnaz" muğamının ikinci şubesi. "Şehnaz" ile "Şedd-Şehnaz" arasında icra edilir."*[19]

"***Dilkeş*** *- (Arapça)* **1.** *Yürek isteyen, kalp çekici,* **2.** *Sevgili,* **3.** *Tesnif türlerinden biri,* **4.** *Klasik muğamlardan birinin adı."*[20]

Müzisyenlerimize ve saz sanatçılarımıza sunduğumuz bu kitabın 2. Faslı "Deşti" isimli klasik muğamı kapsamaktadır. Kitabımızda Azerbaycan tarzenleri ve kemanzenlerinin icra ettiği çeşitli Derâmedler ve Renkler olduğu için Deşti kelimesinin anlamını açıklamak isteriz. Arapça bozkır anlamında olan Deşti kelimesi bazı musıki kaynaklarında hem muğam hem de muğamın bir kolu, yani bir bölümü olarak yer almaktadır.

*"**Deşti** - (Arapça, deşt – bozkır, çöl) 1. "Şur" destgâhının ana kollarından "Gileyi", "Gebri", "Bayatı-Kürd", "Nahib", "Gerai", "Mesnevi", "Şah Hatai" bölümlerinden oluşan Muğam ("Şur akoru"nda)"* [21]

*"**Deşti** - (Arap: deşt – çöl, sahra) – küçük hacimli muğam. "Şur" muğam ailesine dâhildir."*[22]

Kitabımızın 3. Faslında Azerbaycan'ın tar, kemança ve deften oluşan üçlü sazendeler ekibi tarafından hanende eşliğinde söylenerek ve sırası geldiği zaman da enstrümantal parça olarak çalınan "Rahab"a özgü Derâmed ve Renkler yer almaktadır. "Rahab" konusunda bestekâr-etnomüzikolog Efrasiyab Bedelbeyli (Bkz: Resim № 54), "Açıklayıcı Monografik Müzik Sözlüğü" kitabının 109. sayfasında bu muğamla ilgili şu bilgileri vermektedir:

---

[19] Bkz: https://www.azerbaijans.com/content_296_tr.html
[20] "Arap ve Fars Sözleri Lugati" 1. cilt, "Şark-Garb" yayınevi, Bakü - 2005, S. 124.
[21] "Açıklayıcı Muğam Sözlüğü" , "Ol" MMC yayınevi, Bakü – 2015,S. 18
[22] Bkz: https://www.azerbaijans.com/content_296_tr.html

Resim № 54. Efrasiyab Bedelbeyli (1907-1976)

"1. Rahab - XIX yüzyılın Azerbaycan müziğinde Hümayun, Terkib, Uzzal, Bayati - Türk, Bayatı - Gacar, Zemin - Hara, Maverennehir, Bal - Kebuter, Hicaz, Bağdadi, Şehnaz, Azerbaycan, Irak, Aşiran, Zengi - Şütür, Osmani, Bayatı - Kürd, Bayatı - Şiraz, Hacı Yuni, Sareng, Şüşter, Mesnevi-Segil ve Suzi - Güdaz bölümleriden oluşan muğam destgâhıdır.

2. Modern Azerbaycan müziğinde Amiri, Neva, Rahab, Şikesteyi-Fars, Müberriga, Irak, Pençgah, Gerai ve Mesihi kollarından oluşan bir muğam destgâhı."[23]

Bir diğer kaynakta "Rahab" iki kelimenin birleşiminden oluşmakla farsca "**Rah**" – yol, "**ab**" ise su anlamını ifade eder. Bu birleşik söz, eski dönemlerde genellikle erkek isimlerinde kullanıldığı da bilinmektedir. [24]

Tar, kemança ve tefden[25] oluşan saz sanatçılarının çaldığı ve şarkıcılar tarafından her zaman büyük bir coşkuyla söylenen "Rahab" muğamı "Şehnaz", "Bayatı-Kurd", "Neva" gibi "Şur muğamı ailesi"ne ait bir uzun havadır.

"Rahavi" kelimesinin etimolojisine dikkat edersek, Taberi adlı bir tarihçinin yazmış olduğu "Tarih-i Peygamber" *(Peygamberler Tarihi)* ve "Tarih-i Büyük" *(Büyük Tarih)* isimli kitabına göre "Raha" kadim Türk şehri olan Urfa'nın takma adıdır. Ve Hz. İbrahim Halil bir

---

[23] Bedelbeyli E. "Açıklayıcı Müzik Sözlüğü Lugati", Üzeyir Hacıbeyli Adına Bakü Müzik Akademisi, Bakü - 2017, S. 109

[24] topmister.org/glossary/rahab/

[25] Tef - bendir

süre o şehirde yaşar ve peygamberlik makamına yükselir. Harran'ın toprağının bereketli, suyunun berrak, havasının temiz olduğu, böylece yeryüzünün bir çok meyvelerinin o bereketli topraklarda yetiştiği, bilim adamlarının ve tarihçilerin kitaplarından anlaşılmaktadır. Aldığımız bilgiye göre Harran şehrine bir hasta geldiğinde şifa bulurdu. Bu nedenle şehre kurtarıcı anlamına gelen "Raha" lakabını vermişlerdir. "Rahavi" muğamının 12 ana muğamdan biri olması konusunda ünlü şarkşinast-müzikolog-bestekâr Efrasiyab Bedelbeyli (Bkz: Resim № 54), "Açıklayıcı Monografik Müzik Lügati" *(Sözlüğü)* isimli kitabının 107. sayfasında şöyle der: *"Ortadoğu halklarının klasik müziğinin 12 ana muğamının onuncusu"*.[26]

Eski zamanlarda "Rehavi" isminde muğam akordu olduğunu Nizami Gencevi'nin "Hosrov ve Şirin" şiirinde de karşılaşıyoruz . Nekisa'nın Cenk isimli enstrümanını "Rehavi" muğamı düzeninde akordunu yaptığını iki misralık beytle şöyle der:

Nekisa söyledi bir cadı gibi,
"Rehavi" üstünde[27] kökledi simi[28]

Araştırmacı ses sanatçısı yani hanende olan Vügar Aliyev (Bkz: Resim № 55) "Rahab Muğamı" konusunda şu bilgileri bizlere aktarır:

Resim № 55. Vügar Aliyev

[26] Bedelbeyli E. "Açıklayıcı Müzik Sözlüğü Lugati", Üzeyir Hacıbeyli Adına Bakü Müzik Akademisi, Bakü - 2017, S. 107
[27] "Rehavi" üstünde – Rehavi düzeni
[28] kökledi simi – telin akonu yaptı. Bkz: Gencevi N. "Hosrov ve Şirin", Lider yayınevi, Bakü-2004, S. 297

"Öncelikle belirtmek gerekir ki, gerek musiki risalelerinde gerekse klasik şiirde "Rehab" mugamına "Rehavi" denilmektedir. Uzun bir geçmişi olan bu muğam, 12 ana muğamlardan biridir. 19. yüzyıla kadar "Rahavi" olarak adlandırılan muğam, çok yönlülüğünü yitirerek küçük bir muğam destgâhı haline dönüşmüş, 20. yüzyıldan itibaren ise "Rahab" olarak anılmıştır. Üzeyir Hacıbeyli'nin "Azerbaycan Halk Müziğinin Temelleri" adlı bilimsel-teorik eserinde de "Rahavi" ismine rastlıyoruz."[29]

"Şark Garb" yayınevi tarafından 2005 yılında Bakü'de yayınlanmış 2. cilt "Arap ve Fars Sözleri Lügati"nin 231 sayfasında farsca kelime olarak "Rehavi", müzik enstrümanı ve klasik musikide muğam ismi olarak geçer. Bkz:[30]

"Şur muğam" ailesine dâhil olan küçük hacimli "Rahab Destgâhı"nın 6 bölümden oluşan isimleri "Muğam Ansiklopedisi"[31] kitabında şöyledir:

1. Emiri
2. Şikesteyi-Fars
3. Erak
4. Gerayi
5. Mesihi
6. Ayak

İlk kez "Rahab Muğamı"nı notaya aktaran, Azerbaycan müzik kültürüne uzun yıllar verimli çalışmalarıyla başarılı katkılar sunan Devlet Sanatçısı-bestekâr Neriman Memmedov (Bkz: Resim № 56) olmuştur. Daha sonra virtüöz tar üstadı Ekrem Memmedli (Bkz: Resim № 57) de bir zamanlar muğam eğitimi aldığı Kamil Ahmedov'dan (Bkz: Resim № 58) "Rahab Muğamı"nın icra

---

[29] Aliyev Vügar, "Rahab Muğamının İcracılık Özellikleri", "Konservatuvar" dergisi № 2, 2015,

[30] Rehavi *f.* رهاوی 1. Müzik Enstrümanı, 2. Klasik musikide muğam ismi.

[31] "Muğam Ensiklopediyası", Haydar Aliyev Fondu, S. 166

prensiplerini örnek alarak hocasından öğrendiği bu kadim muğamı notaya aktarmıştır.

Resim № 56. Neriman Memmedov

Resim № 57. Ekrem Memmedli

Resim № 58. Kamil Ahmedov

Senfonik muğam yaratıcılığı alanında ise bestekârlarımız tarafından önemli işlere imza atılmaktadır. Bu alanda özellikle Devlet Sanatçısı bestekâr, Prof. Dr. Tofik Bakıhanov (Bkz: Resim № 59)

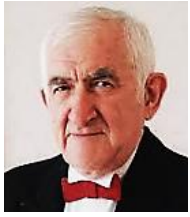

Resim № 59. Tofik Bakıhanov (1930 -)

daha çok dikkati çeker. 1978'de "Neva", 26-27 Şubat 1992'de eli kanlı İşgalci Ermeni çetelerinin Azerbaycan Türkleri'ne karşı Hocalı'da gerçekleştirdiği soykırımdan duyulan acı ve kederden dolayı "Hümayun" senfonik muğamını bestelemiştir. Tofik Bakıhanov (Bkz: Resim № 59) 1996'da ise asıl adı Mehmed bin Süleyman, takma adı Mehmed Fuzûlî (Bkz: Resim № 60) olan Azerbaycanlı

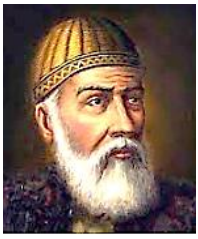

Resim № 60. Mehmed bin Süleyman (Mehmed Fuzûlî) (1494-1556)

dâhi şairin doğumunun 500.yılı şerefine “Şehnaz Senfonik Muğamı”nı besteler. Tanınmış bestekâr 1998’de ise “Dügâh Senfonik Muğamı” adlı eseri ile Azerbaycan musiki medeniyetine profesionel anlamda daha bir katkı sunar. Bu arada Azerbaycanlı bestekârlâr arasında ilk kez “Rahab Senfonik Mugamı”nı 1994 besteleyen yine Tofik Bakıhanov (Bkz: Resim № 59) olduğunu belirtmemiz gerekir. Bu senfonik muğamı bestekâr, Azerbaycan aydınlanma-maarif hareketinin kurucusu Abbasgulu Ağa Bakikanov'un (Bkz: Resim № 61) doğumunun 200. yıl kutlamaları dolayısıyla ithaf edilmiştir.

Resim № 61. Abbasgulu Ağa Bakıhanov
(1794-1847)

Resim № 62. Tofik Bakıhanov “Rahab Senfonik Muğamı” partitür 2009

Diğer klasik Azerbaycan muğamlarında olduğu gibi “Rahab Mugamı” Azerbaycan'ın müzik hazinesindeki yerini korumaktadır. Her nesilden şarkıcılar müzisyenler, bu klasik muğamı repertuvarlarına eklemişlerdir. Narin, lirik - ince duygusal içerikli ve insanın manevi duygularının tezahürü olan bu mugamı farklı kuşaktan

olan hanendeler çalıp söyleyerek başarılı bir şekilde icralarıyla hep yaşatmışlardır.

Kitabımızın 4. Faslı'nda ise "Neva" muğamına ait Derâmedler ve Renkler yer almakdadır. Neva ile ilgili bazı kaynaklarda şöyle bilgi yer alır:

"Neva – 1) *Ortadoğu halklarının klasik müziğindeki 12 ana muğamdan ikincisidir.*

2) *Azerbaycan klasik müziğinde "Neva", "Nişabur", "Derâmed-Şehnaz", "Buselik", "Hüseyini", "Mesihi", "Şehnaz", "Hacı Yuni", "Bayati-Kürd", "Azerbaycan", "Eşiran", "Zengi-Şötör", "Kerkuki", "Şah Hataî", "Efşari" ve "Şikesteyi-Şirvan " bölüm ve şubelerden oluşan destgâhtır.*

3) *İran müziğinde "Mayeyi Neva", "Gerdaniye", "Gaveşt", "Nehoft", "Bayati-Râce", "Hazin", "Erak", "Uşşak", "Nişapurek", "Mülk-Hüseyni", "Hoceste", "Rahab", "Zemineyi-Huseyni", "Huseyni", "Buselik", "Mesihi", "Tagdis" veya "Taht-Kavus","Aşiran", "Nizir-Sagir", "Firuz - Bineva " ve "Nestari " bölümlerinden oluşan destgâhtır.*[32]

"Ebu Eta" muğamı ile ilgili bir kaynakta şöyle der: *"Ebu-Eta" - "Şur muğamı"nın kollarından biridir. "Hicaz", "Çahar-bağ", "Seyyahi", "Selmi" (Selmek) gibi bölümleri içerir.*[33]

"Şeref", "Şöhret" nişanlı, Azerbaycan Devlet Ödülünün sahibi, aynı zamanda Azerbaycan'ın Devlet Sanatçısı, şef ve bestekâr, Prof. Dr. Süleyman Eyyub oğlu Aleskerov'a (Bkz: Resim № 63), ithaf ettiğimiz ***"Kürdü - Şehnaz, Dilkeş, Rahab, Neva, Derâmedleri ve Renkleri"*** isimli, 4 Fasıldan oluşan bu kitapta, "Kürdü-Şehnaz", "Dilkeş", "Rahab", "Neva" Muğamı'nda çalınan varyantları ile birlikte toplam 51 enstrümantal halk müzik mücevherlerimiz yer almaktadır.

---

[32] "İzahlı Muğam Lugati", "Ol" MMC, Bakü – 2015, S. 52.

[33] Bedelbeyli E. "Aşıklayıcı Müzik Sözlüğü Lugati", Üzeyir Hacıbeyli Adına Bakü Müzik Akademisi, Bakü - 2017, S. 57

Resim № 63. Süleyman Eyyub oğlu Aleskerov (1924-2000)

I. Fasılda "Şehnaz" muğamına ait 3 Derâmed, varyantları ile birlikte 20 renk ve 1 adet "Kürdü rengi" *(toplam 24 olmak üzere)* nota örnekleri ile yer almaktadır. II. Fasılda 1 adet "Deşti Derâmedi" olmak üzere 5 Renk *(toplam 6 enstrümantal ezgi)* vardır. III. Fasılda ise yine 1 adet "Rahab Derâmedi" ve bazı parçalar versiyonları ile birlikte 10 renk *(toplamda 11 enstrümantal ezgi olmakla)* kitaba dâhil edilmiştir. Son IV. Fasılda versiyonu ile birlikte 3 adet "Neva Derâmedi" ve yine bazı ezgi versiyonları ile birlikte 6 Renk *(toplam 9 enstrümantal parça)* kitapta yer aldı. En nihayetinde tek bir adet "Avşar Rengi" de kitaba dâhil edilmiştir.

Sanatseverlere armağan ettiğimiz bu eser umarız ki ilerleyen yıllarda Azerbaycan halk musıkisi konusunda yazılacak yüksek lisans veya doktora tezlerinde, bilimsel yayınlarda kullanılacak birer kaynaktır. Kitapta 51 melodinin Türk saz sanatçıları tarafından aslına ve usulüne bağlı bir şekilde dosdoğru çalınabilmesi bizim amacımızdır. Bu eserlerin farklı müzik kurumlarında eğitiminin verilmesine canı gönülden inanıyoruz.

İlk kez Türkiye'de İKSAD yayınevi tarafından yayınlanan, Azerbaycan'ın Devlet Sanatçısı, bestekâr - Prof. Dr. Süleyman Eyyub oğlu Aleskerov'a adanmış ***"Kürdü-Şehnaz, Dilkeş, Rahab, Neva Derâmedleri ve Renkleri"*** isimli bu kitaptaki enstrümantal melodik parçalar Azerbaycan ve Türkiye arasında dostluk kardeşlik ve ortak kültür bağlarının birer göstergesi olmakla, iki kardeş ülke konservatuvatuvarlarının, müzik liselerinin öğrencilerinin, eğitimcilerinin, saz sanatçılarının ve müzikologlarının her daim faydalanabilmesi için değerli bir armağandır.

Prof. Dr. İlgar Cemiloğlu

Avukat Ali İmamverdi

29.01 – 2022 saat 13.59 / Gaziantep

I F A S I L

1. ŞEHNAZ DERÂMEDİ (1)

Notaya aktaran: İlgar İmamverdi: 24.01-2022 saat 18.25

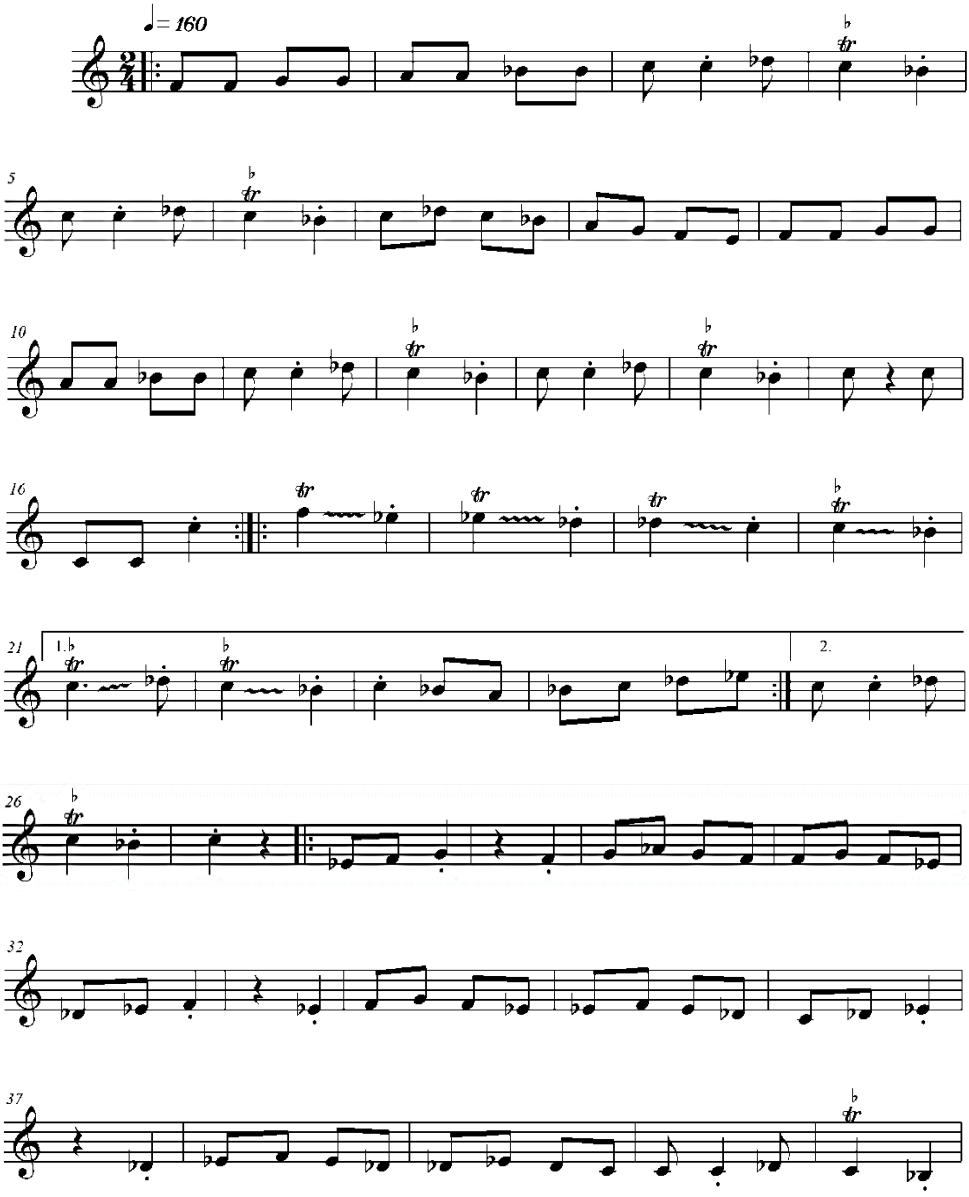

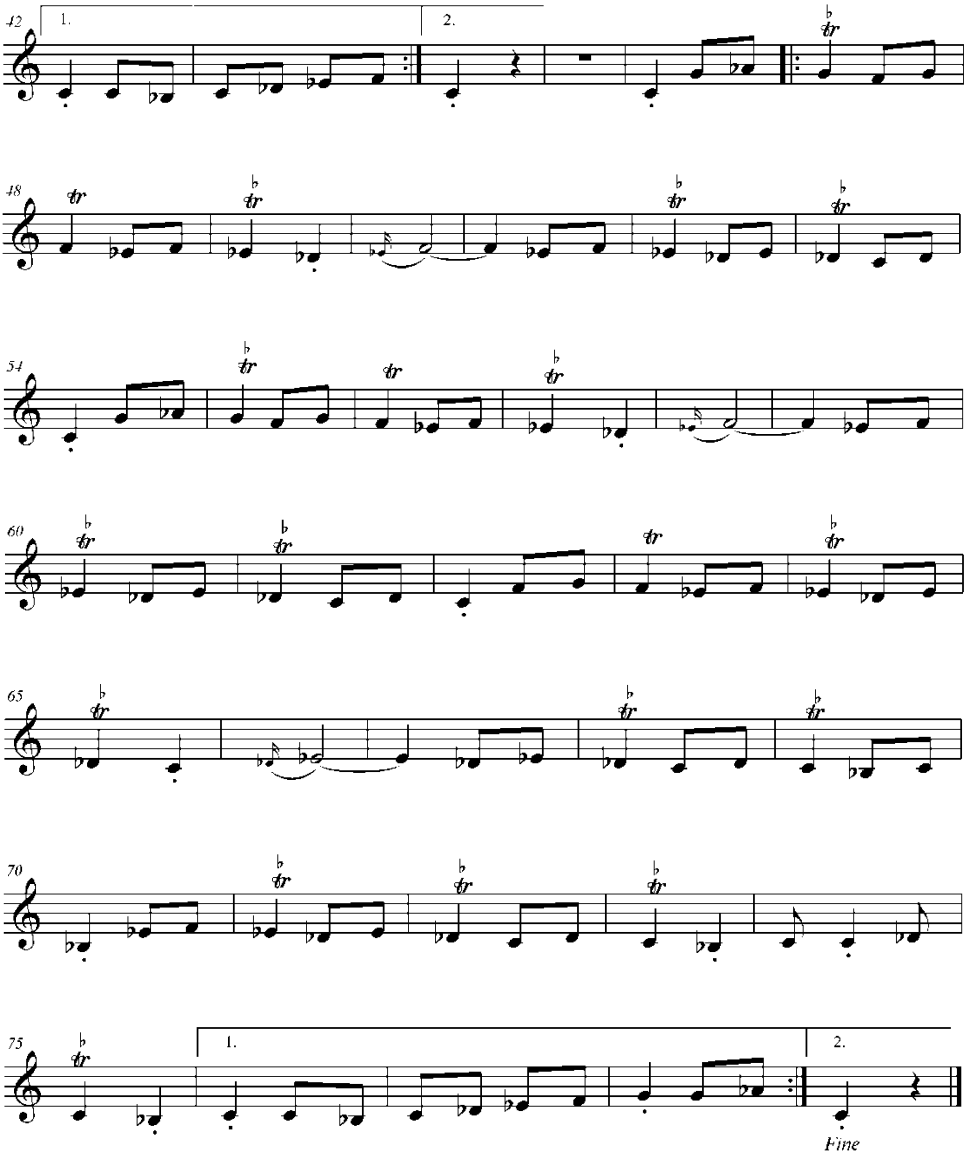
42
1.
2.
48
54
60
65
70
75
1.
2.
Fine

2. ŞEHNAZ DERÂMEDİ (2)

Notaya aktaran: İlgar İmamverdi: 24.01-2022 saat 19.58

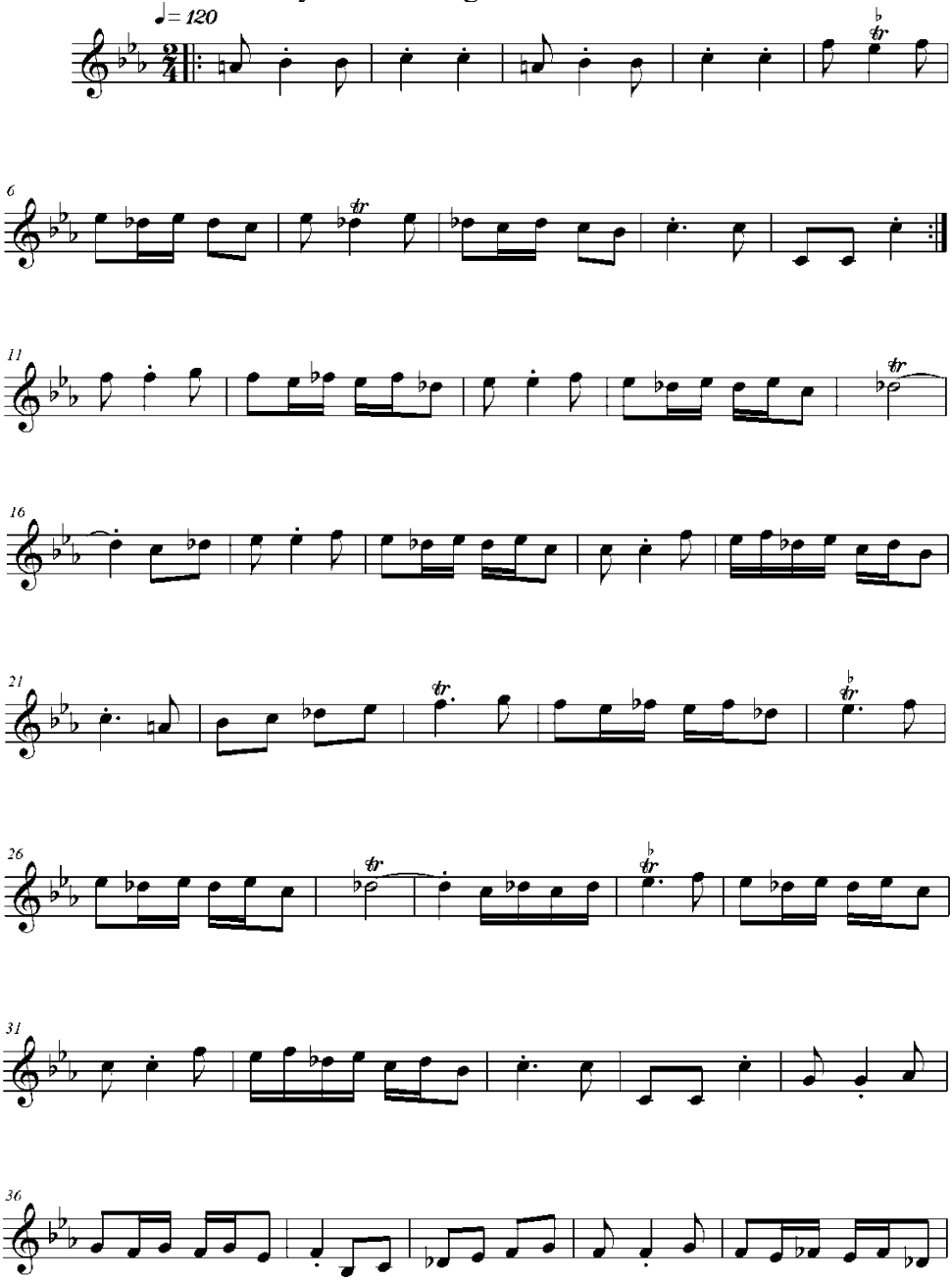

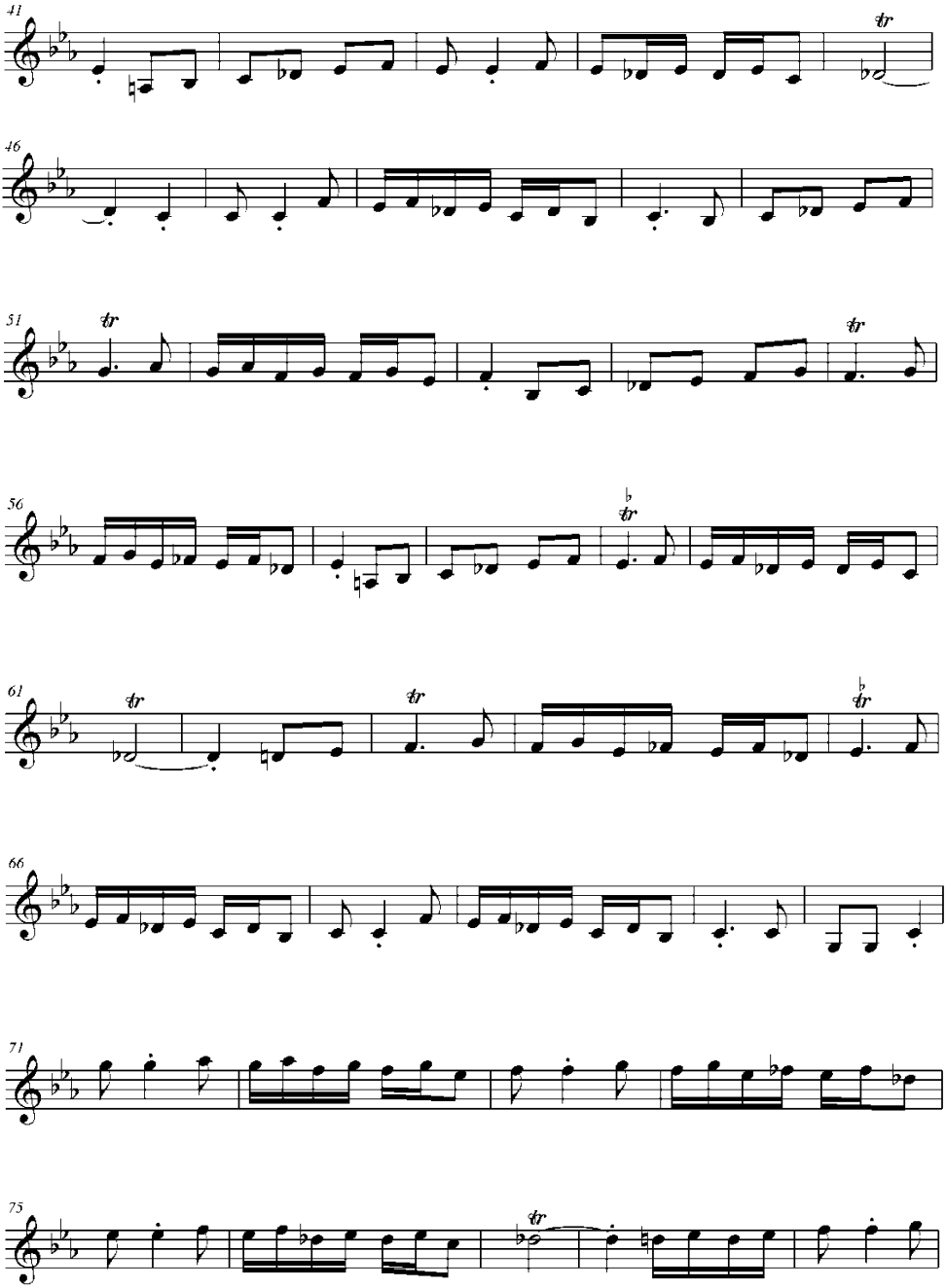
41
46
51
56
61
66
71
75

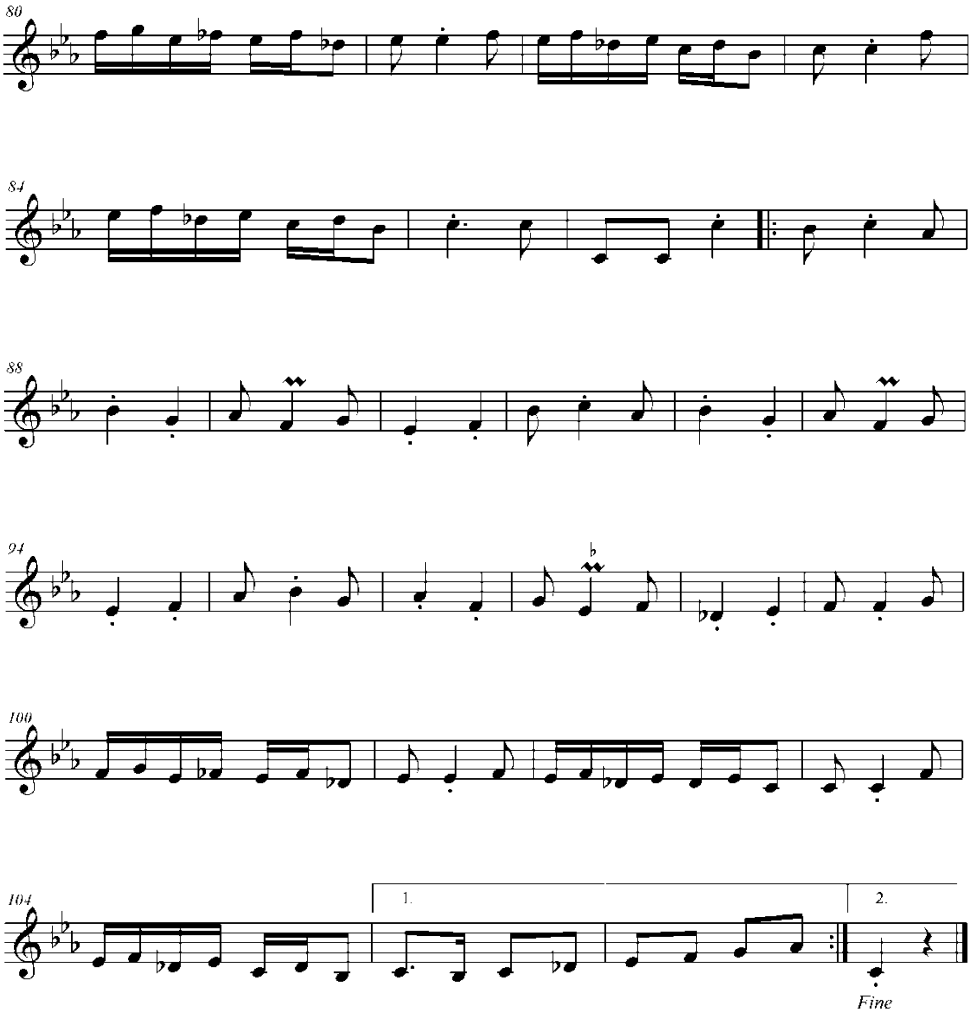
80
84
88
94
100
104
1.
2.
Fine

3. ŞEHNAZ DERÂMEDİ[34] (3)

Notaya aktaran: İlgar İmamverdi: 18.12-2021 saat 19.57

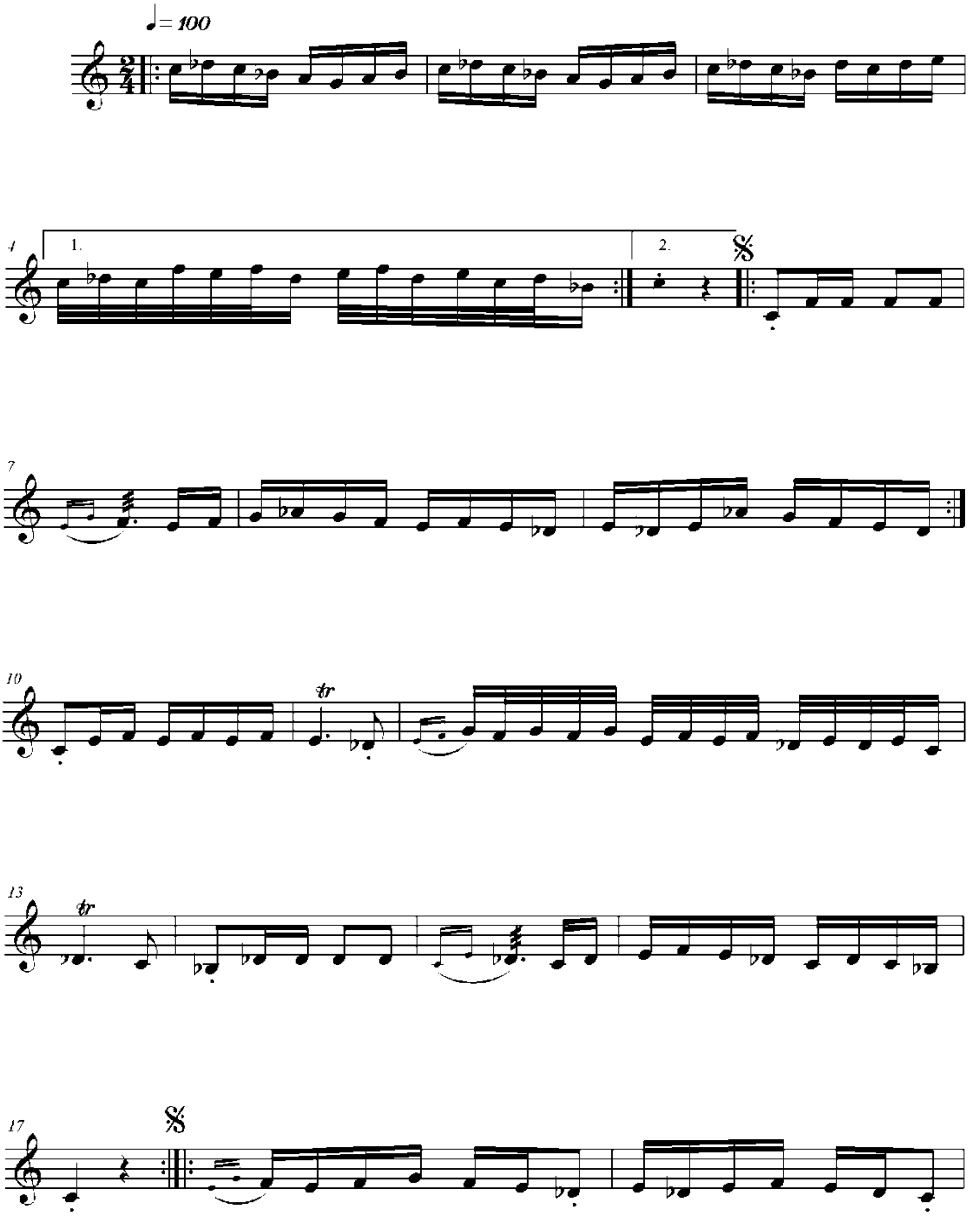

[34] https://www.youtube.com/watch?v=cdv82nYH-xk saat: 0.01 – 1.19

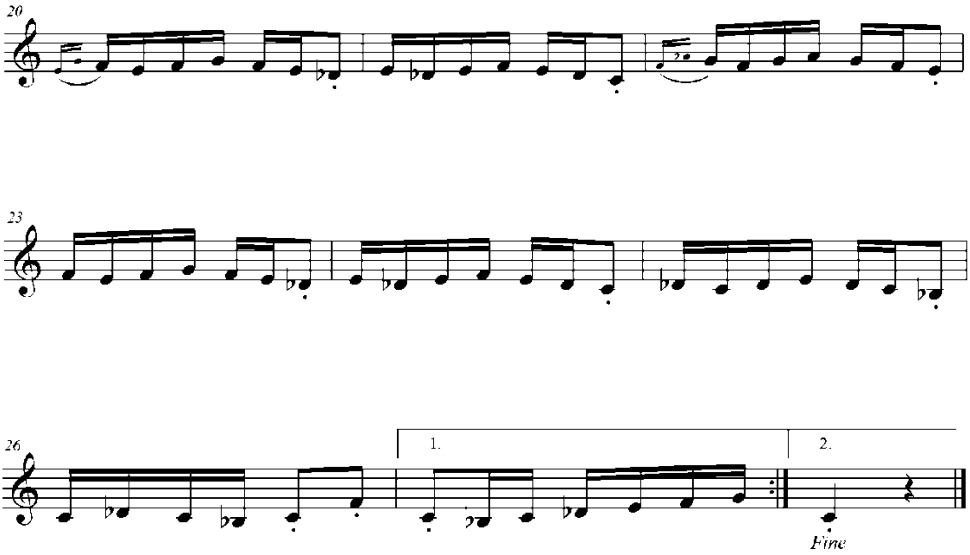
20
23
26
1.
2.
Fine

4. ŞEHNAZ RENGİ (1)

Tarzen Ahmed Bakıhanov'un repertuarından.

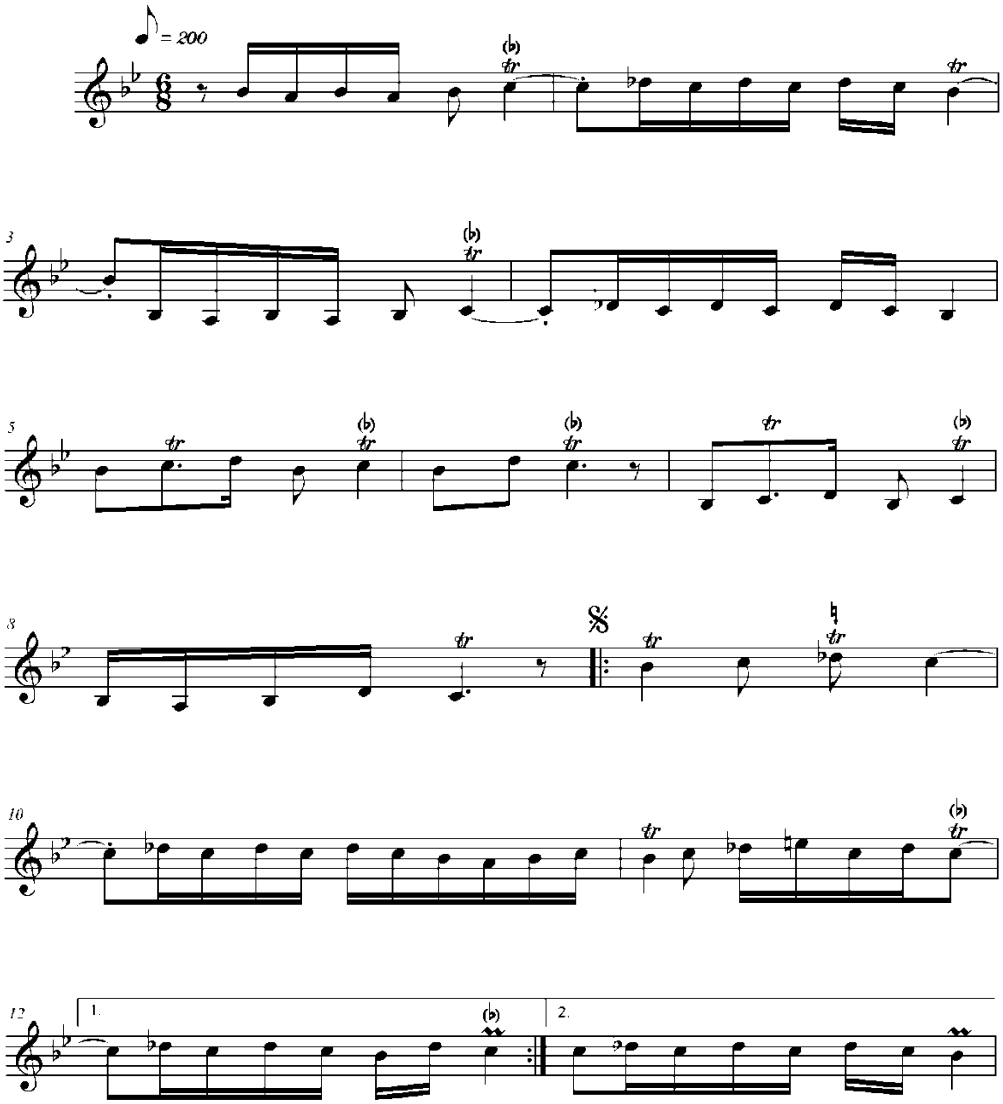

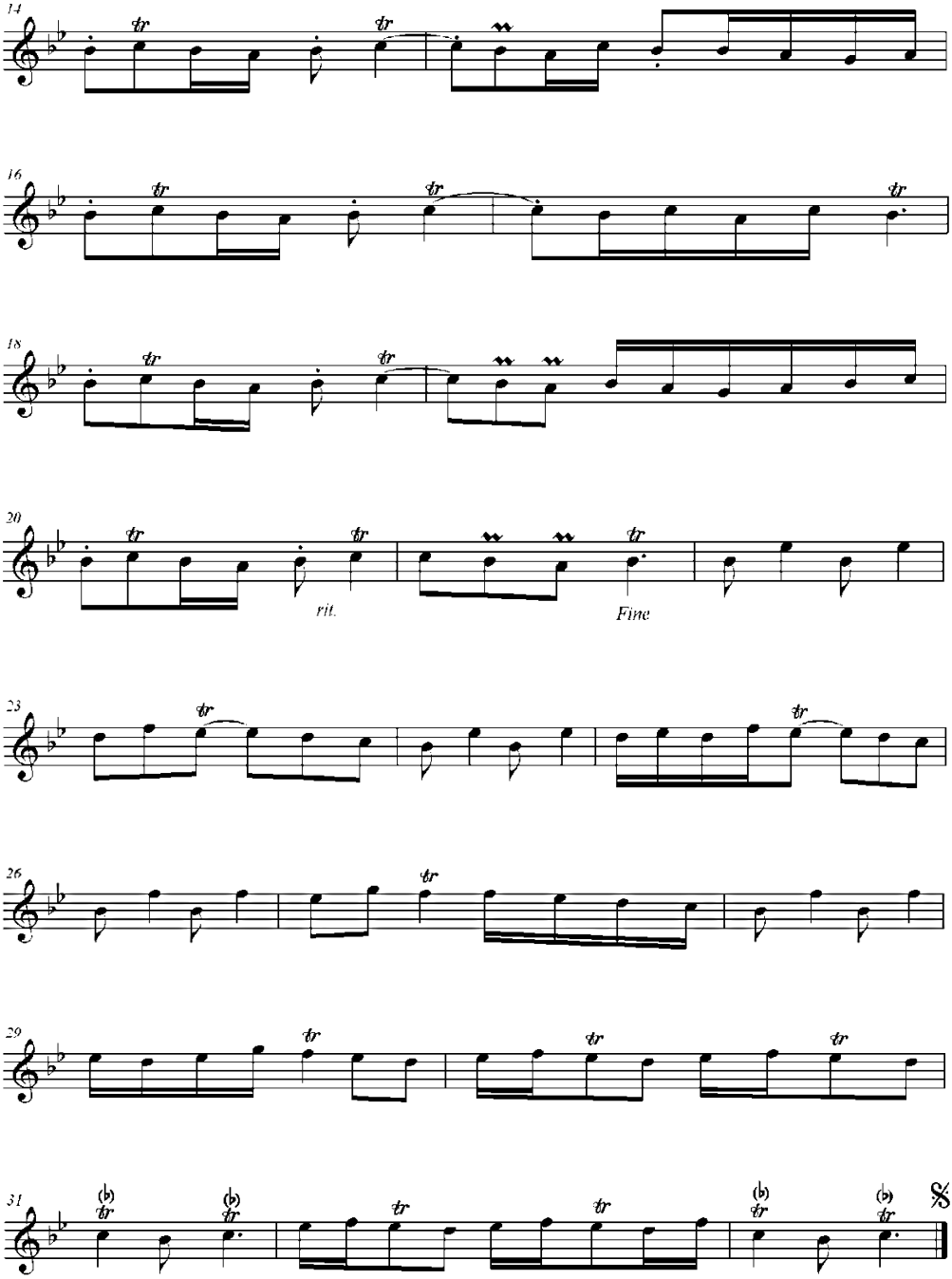
14
16
18
20
rit.
Fine
23
26
29
31

5. ŞEHNAZ RENGİ[35] (2)

DİLKEŞ

Notaya aktaran: İlgar İmamverdi: 07.11-2008 saat 11.17

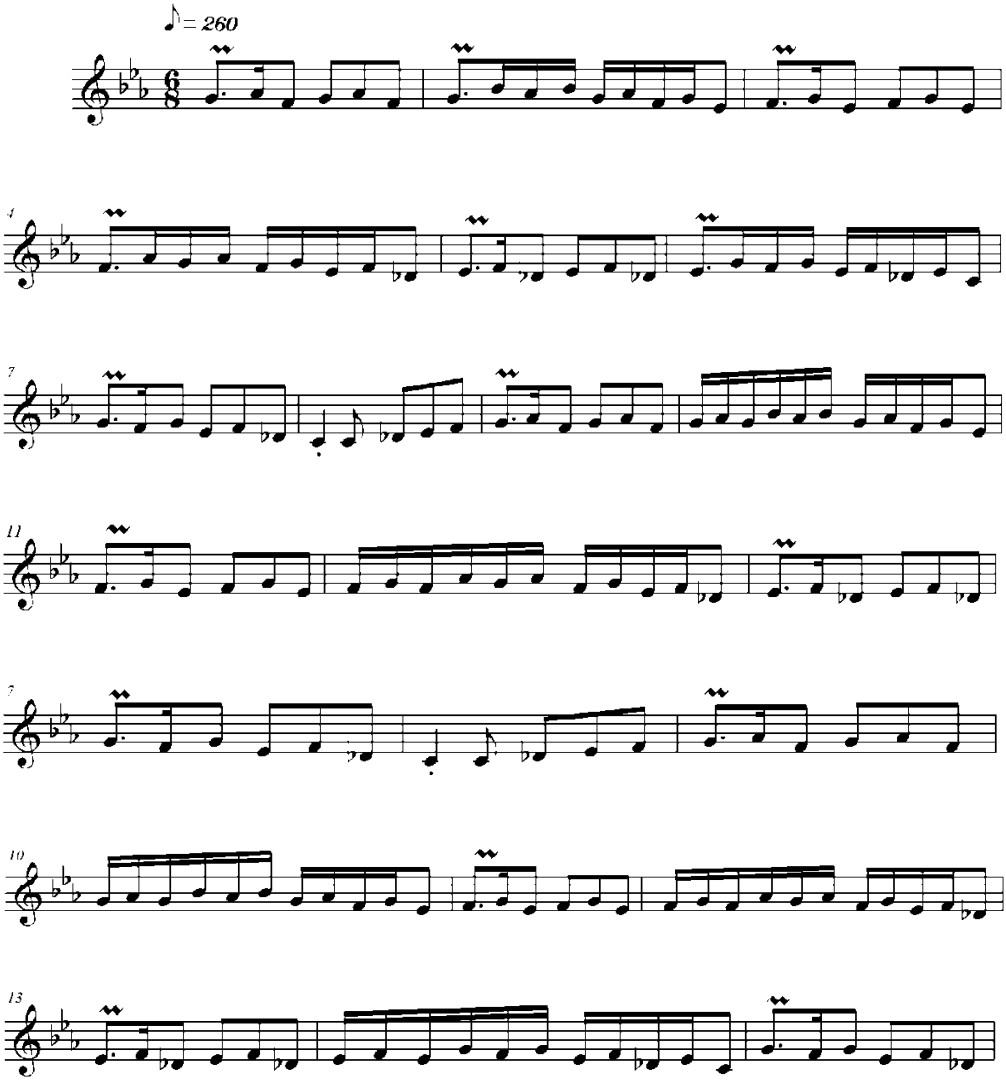

[35]https://www.youtube.com/watch?v=VovtQOJrqXw saat: 1.18.27 - 1.19.30

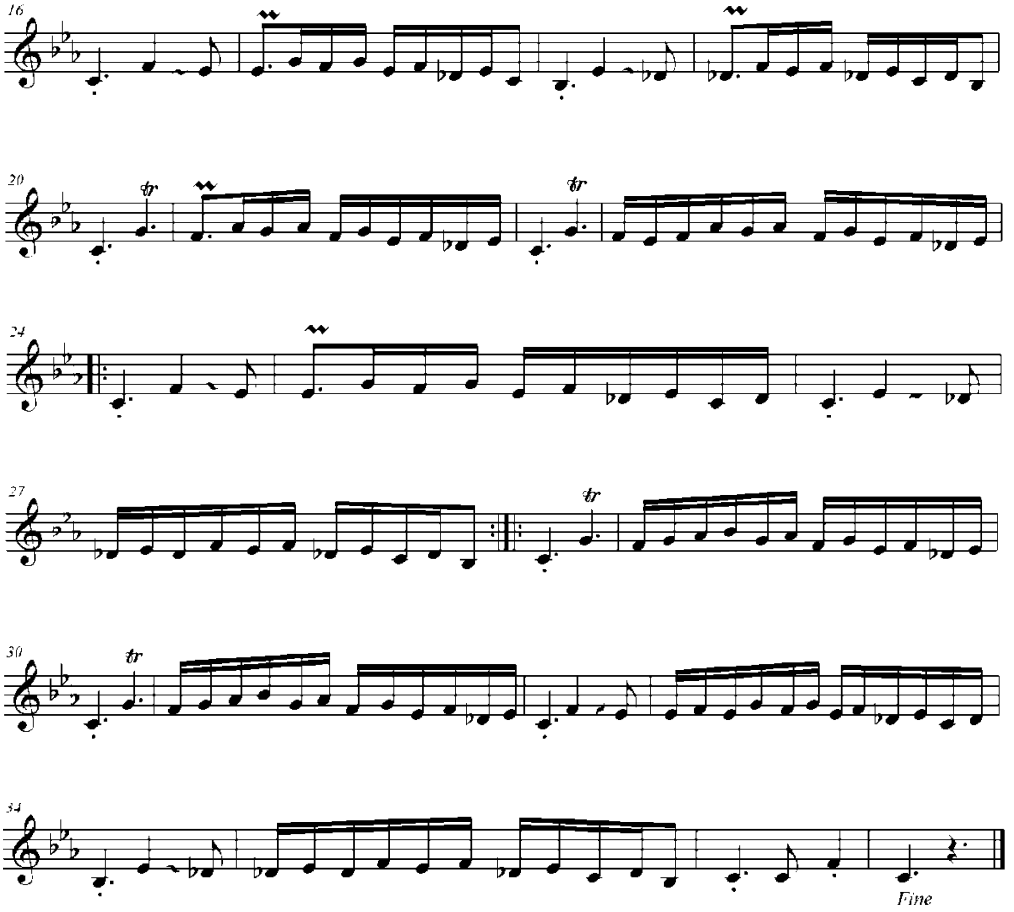
16
20
24
27
30
34
Fine

6. ŞEHNAZ RENGİ[36] (3)

Behram Mansurov'un icrasından
Notaya aktaran: İlgar İmamverdi: 9.10 - 2021 saat 16.34

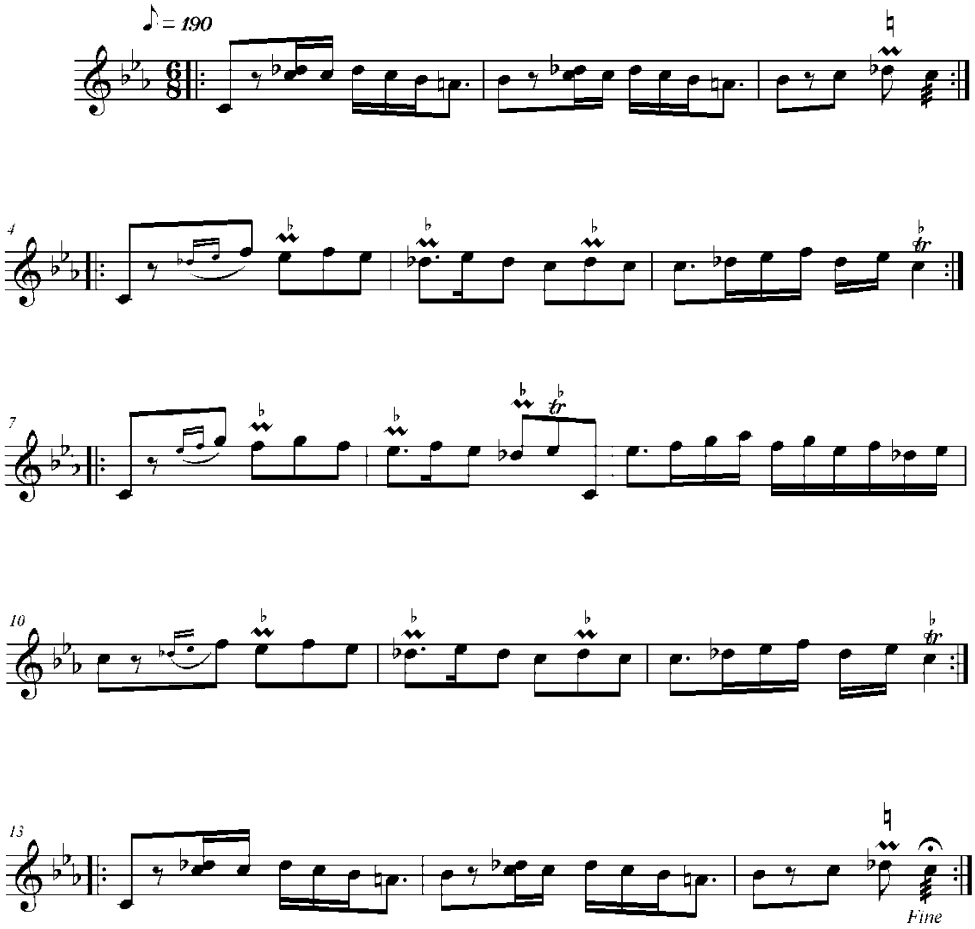

[36] https://www.youtube.com/watch?v=41GbQC3ravE saat 0.1 - 0.45

7.ŞEHNAZ RENGİ[37] (4)

Notaya aktaran: İlgar Cemil. 30.06 - 2009 saat 14:58

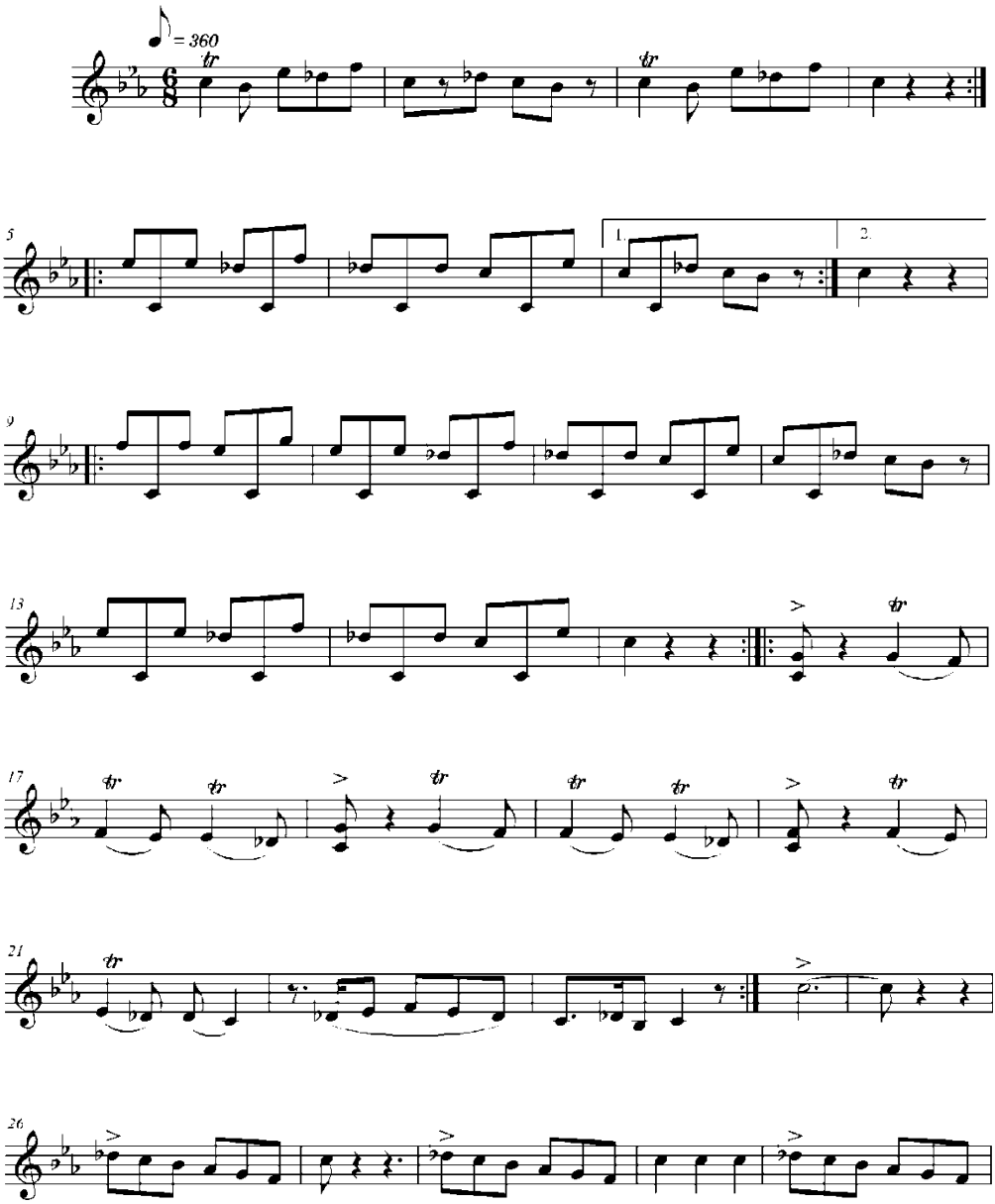

[37] "Kürd Şehnaz Rengi"ni Devlet Sanatcısı Seyit Rüstemov notaya aktarmıştır.

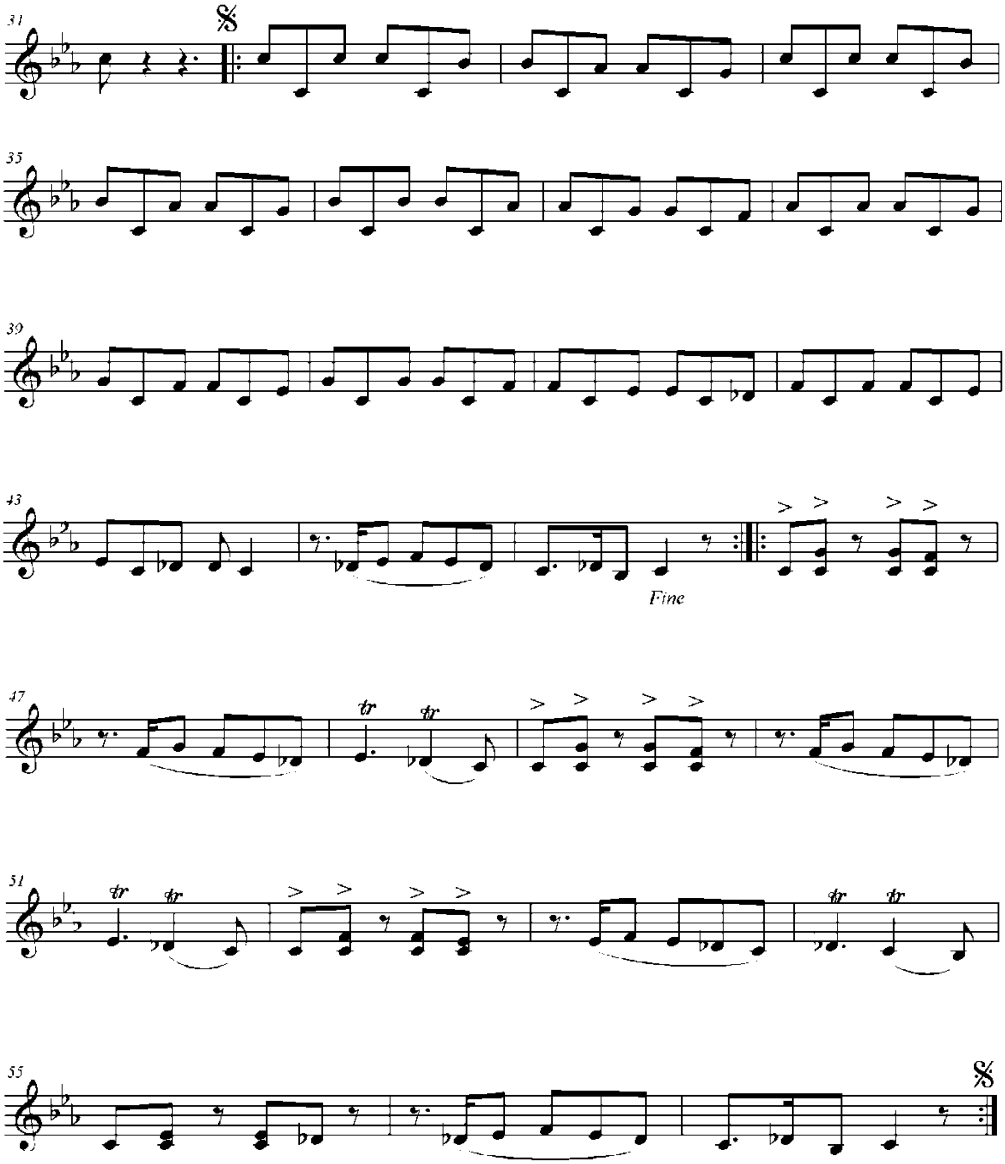
31
35
39
43
Fine
47
51
55

8. ŞEHNAZ RENGİ (5)

MUHALİF [38]

D İ R İ N G İ

Mus: Ahsen Rahmanlı

Notaya aktaran: İlgar Cemil. 10.04 - 2020 saat 22:08

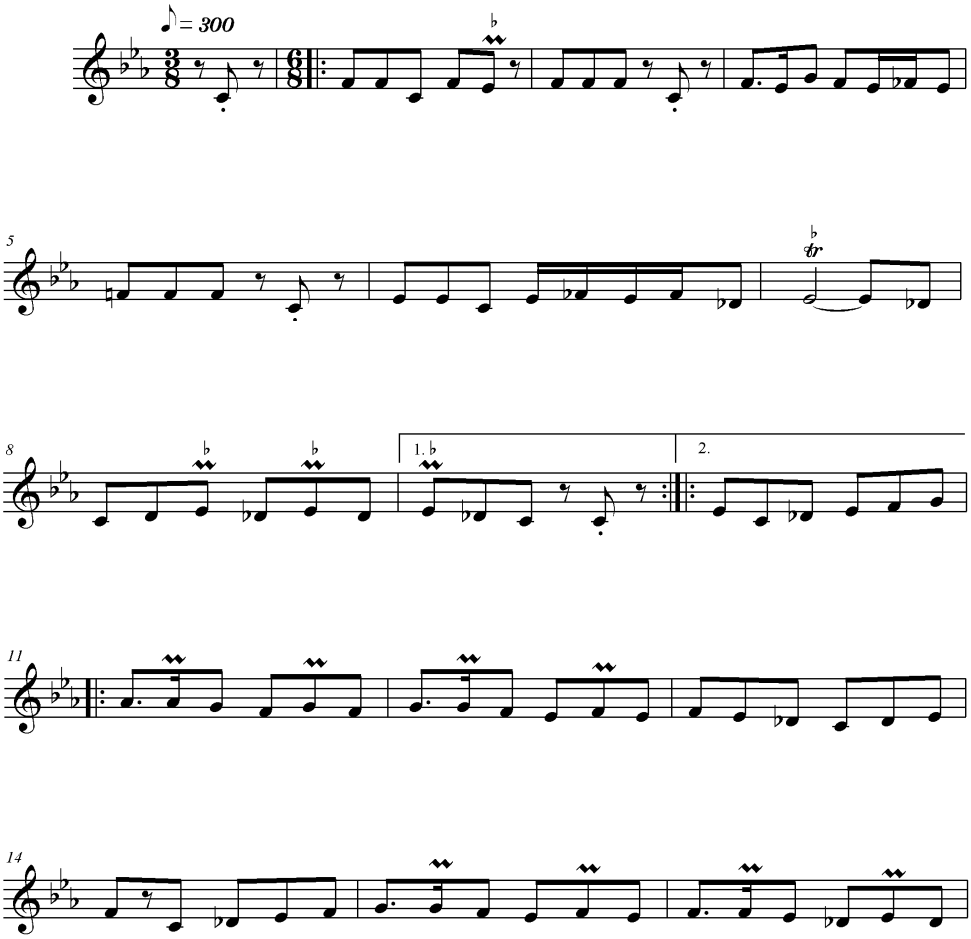

[38] https://www.youtube.com/watch?v=YDVSQ3o98Q0 Saat: 2.23 – 3.48

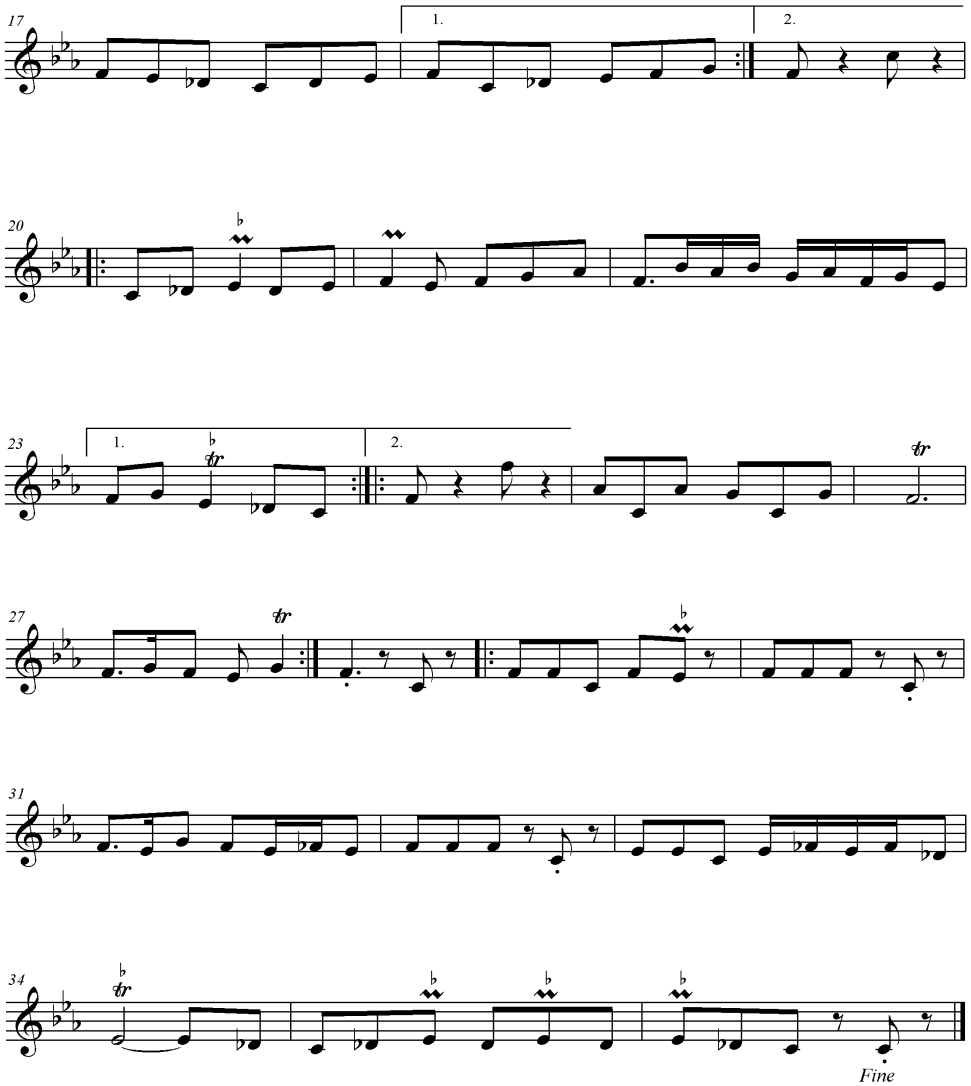
17
1.
2.
20
23
1.
2.
27
31
34
Fine

9. ŞEHNAZ RENGİ [39] (6)

D İ R İ N G İ

Notaya aktaran: İlgar Cemil. 18.05 - 2020 saat 09:28

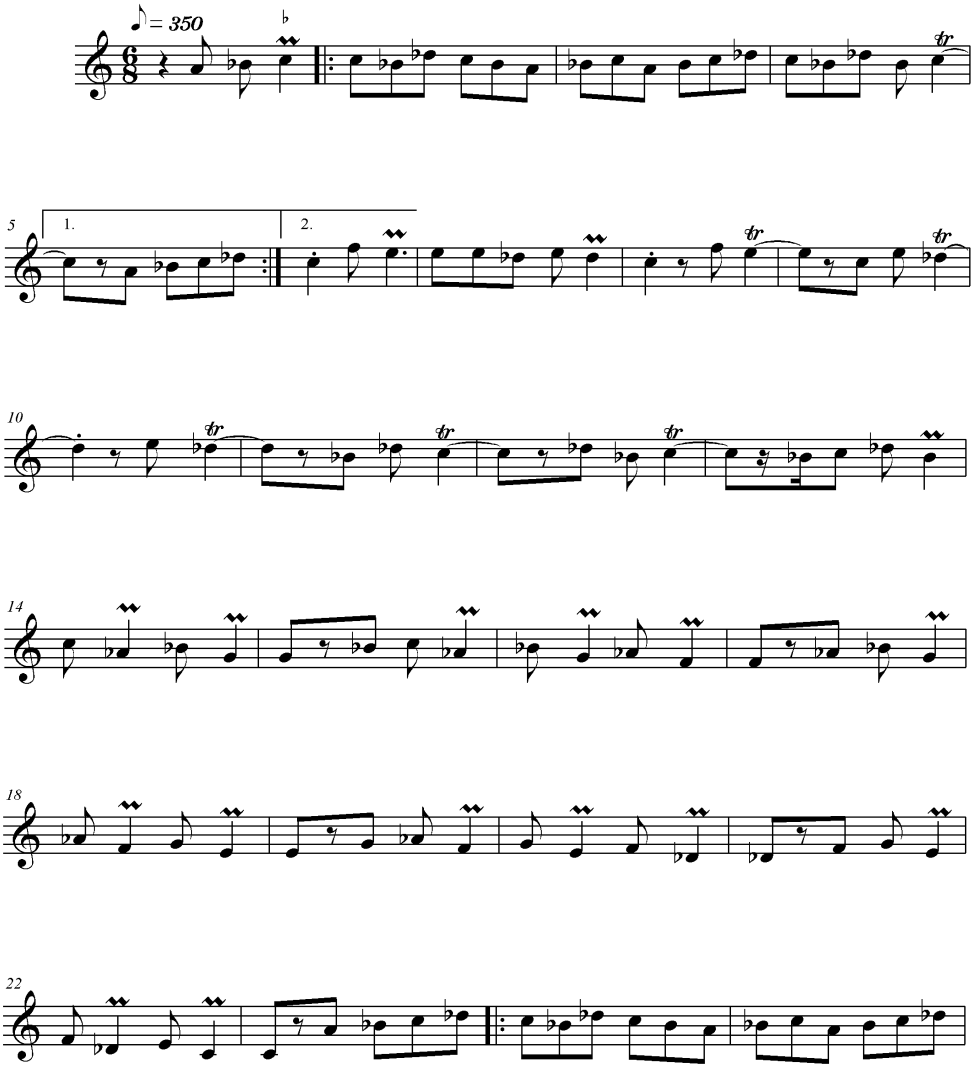

[39] Bkz: İmamverdiyev İ. "Şehnaz rengi № 10", "Azerbaycan Muğam İncileri" *(Derâmedler, renkler, diringiler)*, "Nafta-Press", Bakü – 2010, S. 283 - 284

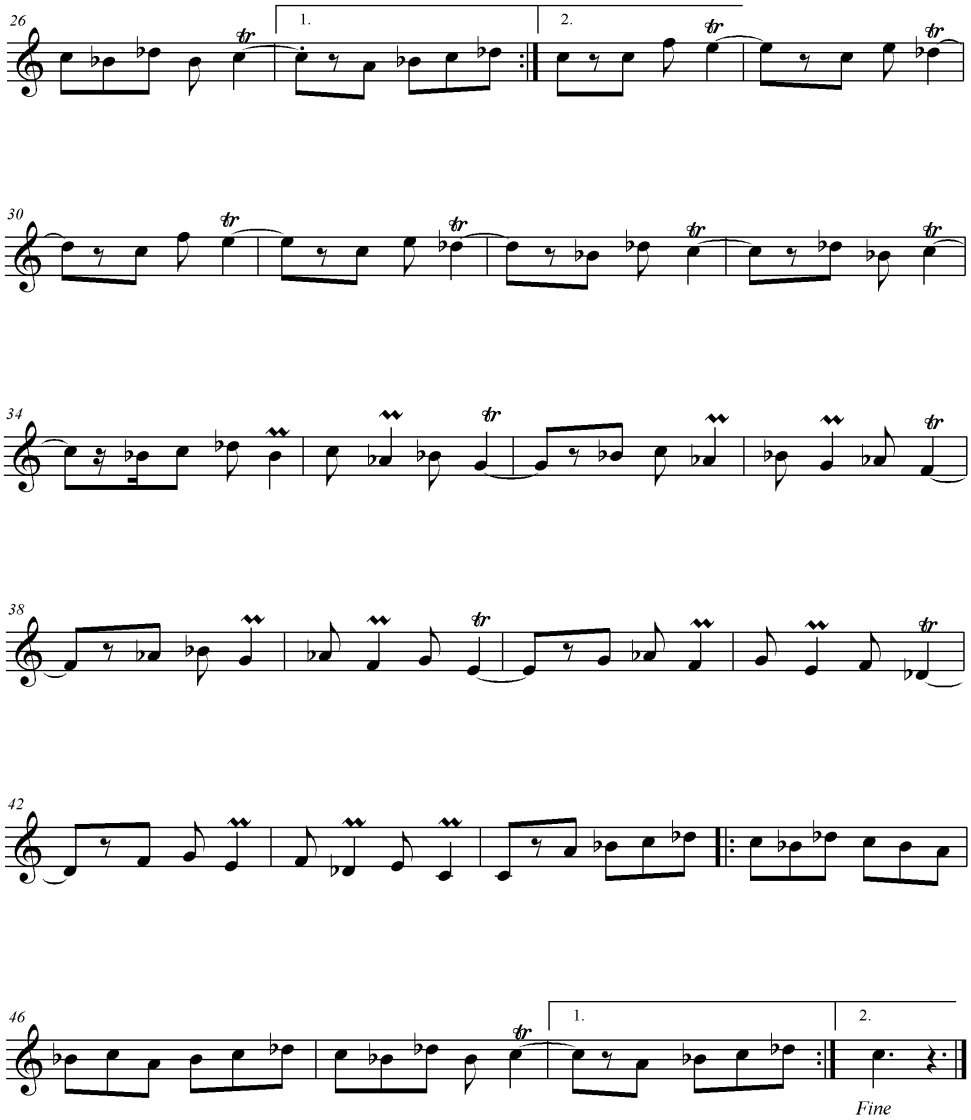
26
1.
2.
30
34
38
42
46
1.
2.
Fine

10. ŞEHNAZ RENGİ[40] (7)

DİLKEŞ[41]

Reşad İbrahimov'un icrasından
Notaya aktaran: İlgar İmamverdi: 7.11-2021 saat 15.00

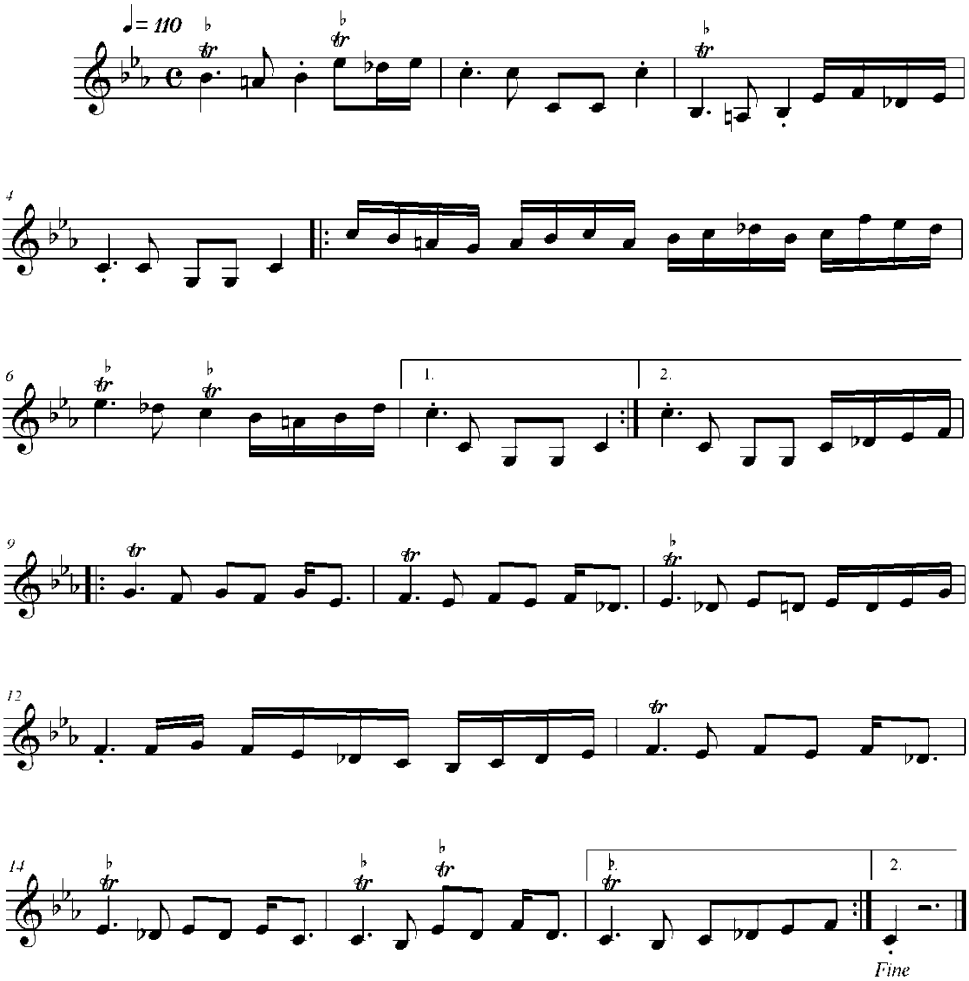

[40]https://www.youtube.com/watch?v=VovtQOJrqXw saat: 1.18.27 - 1.19.30
[41] Dılkeş – (Farsca) Cazibeli, gönül çekici.

11. SAHNAZ RENGİ[42] (8 a)

I varyant

Notaya aktaran: İlgar İmamverdi: 24.10 – 2021 saat 16:03

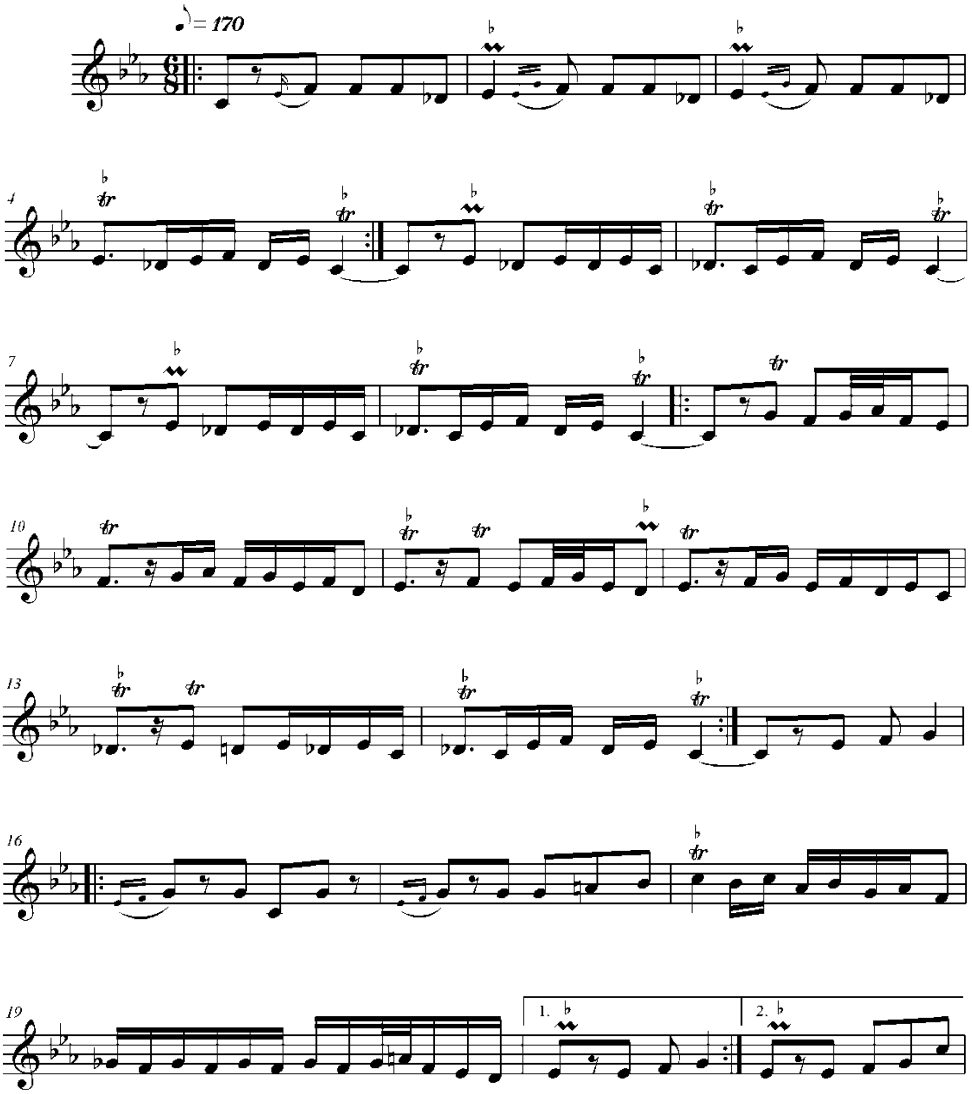

[42] https://www.youtube.com/watch?v=rGK7srLl0E0 saat: 8.32 – 10.00 Not: Bu renk Eynulla Asedov'un söylediği "Şehnaz" muğamında "Kürdü" bölümünden sonra enstrümantal parça olarak icra edilmiştir.

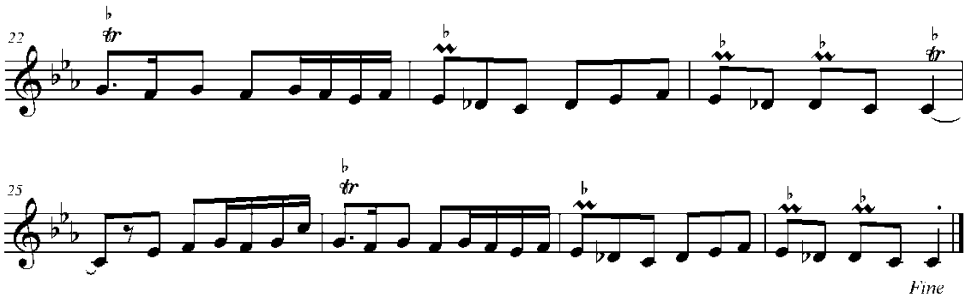
22
25
Fine

12. ŞEHNAZ RENGİ[43] (8 b)

II varyant

DİLKEŞ

Notaya aktaran: İlgar İmamverdi: 19.08 – 2009 saat 10.16

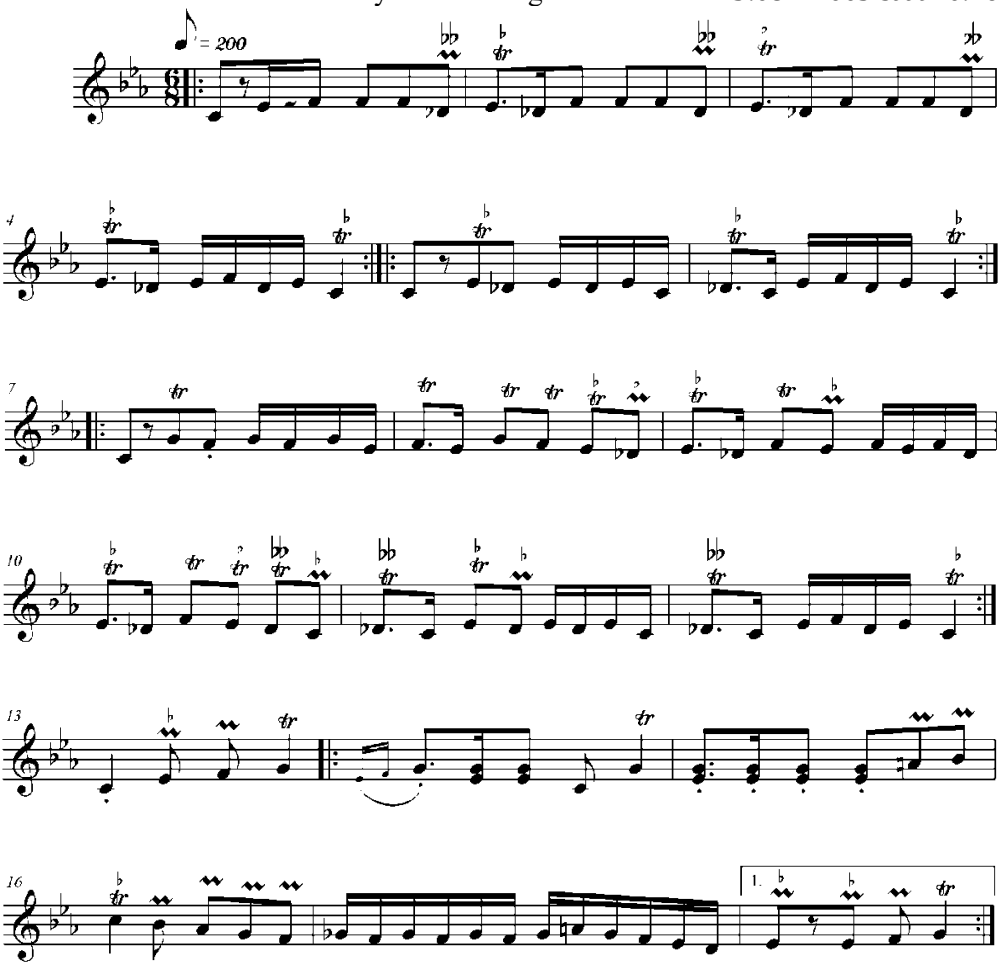

[43] https://www.youtube.com/watch?v=e16hz9q9Pe0 saat: 28.54 - 29.41 Not: Genellikle "Dilkeş renkleri" Rast veya Şehnaz muğamının icrasında rast gelinir. Takdim etdiğimiz bu "Dilkeş rengi" Şehnaz muğamında çalınır.

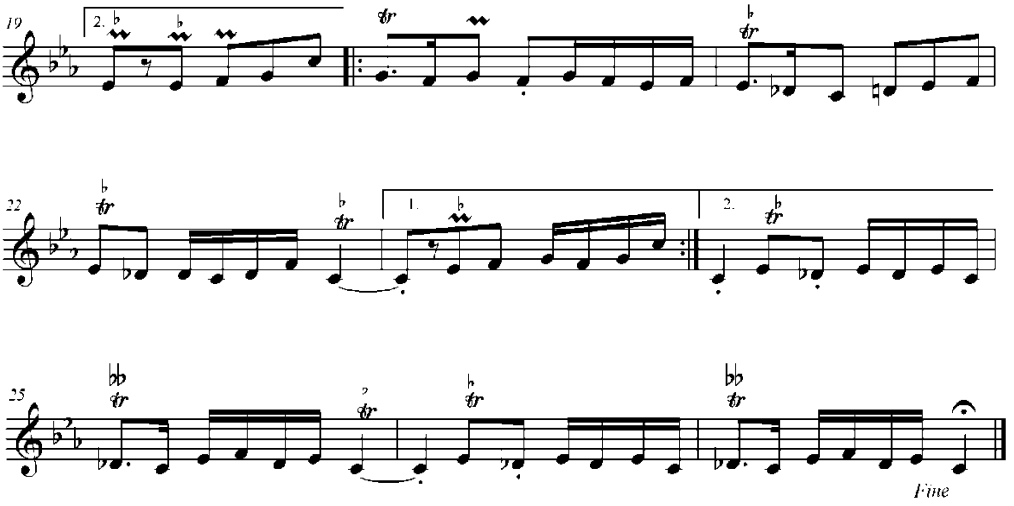
19
2.
22
1.
2.
25
Fine

13. ŞEHNAZ RENGİ[44] (9)

DİLKEŞ

Notaya aktaran: İlgar İmamverdi: 12.12 – 2021 saat 14.18

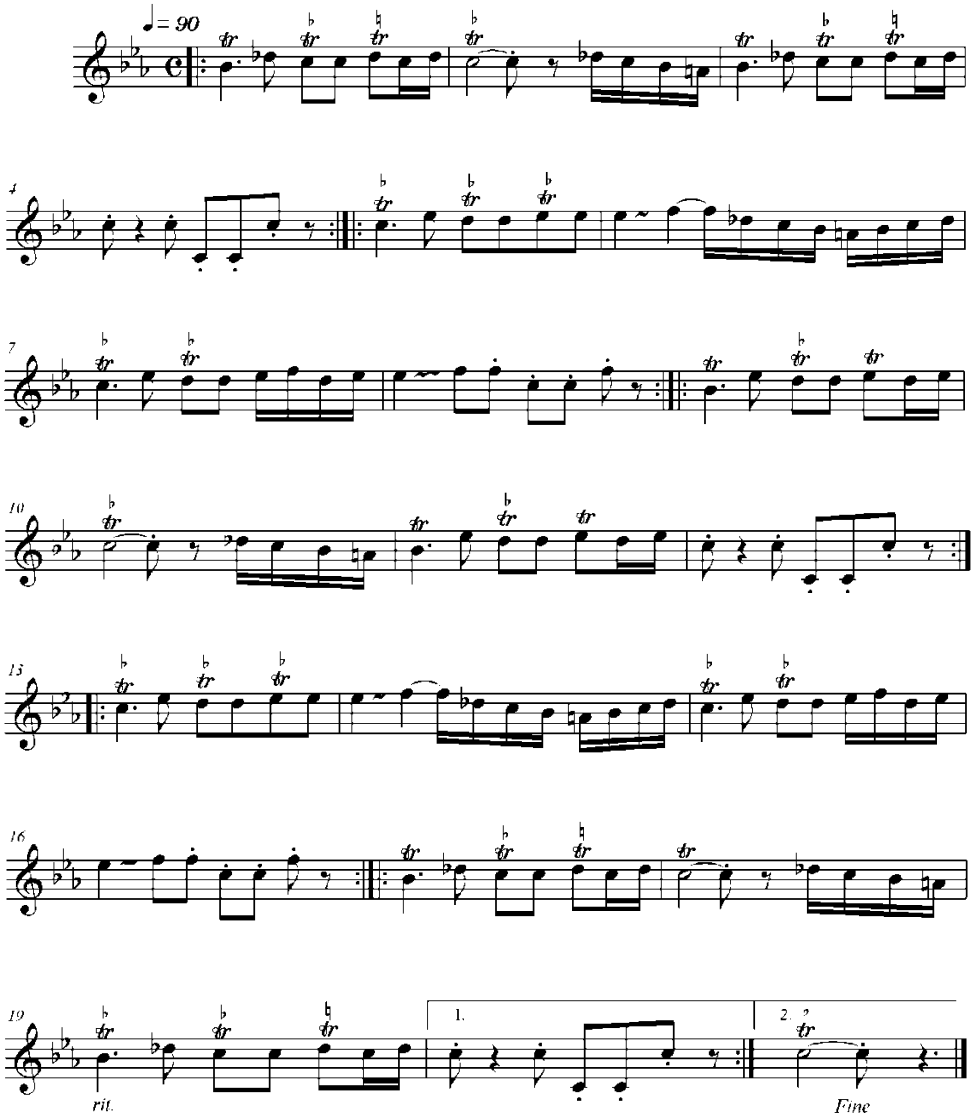

[44] https://www.youtube.com/watch?v=e16hz9q9Pe0 saat: 28.54 - 29.41 Not: Genellikle "Dilkeş renkleri" Rast veya Şehnaz muğamının icrasında rast gelinir. Takdim etdiğimiz bu "Dilkeş rengi" Şehnaz muğamında çalınır.

14. ŞEHNAZ RENGİ[45] (10)

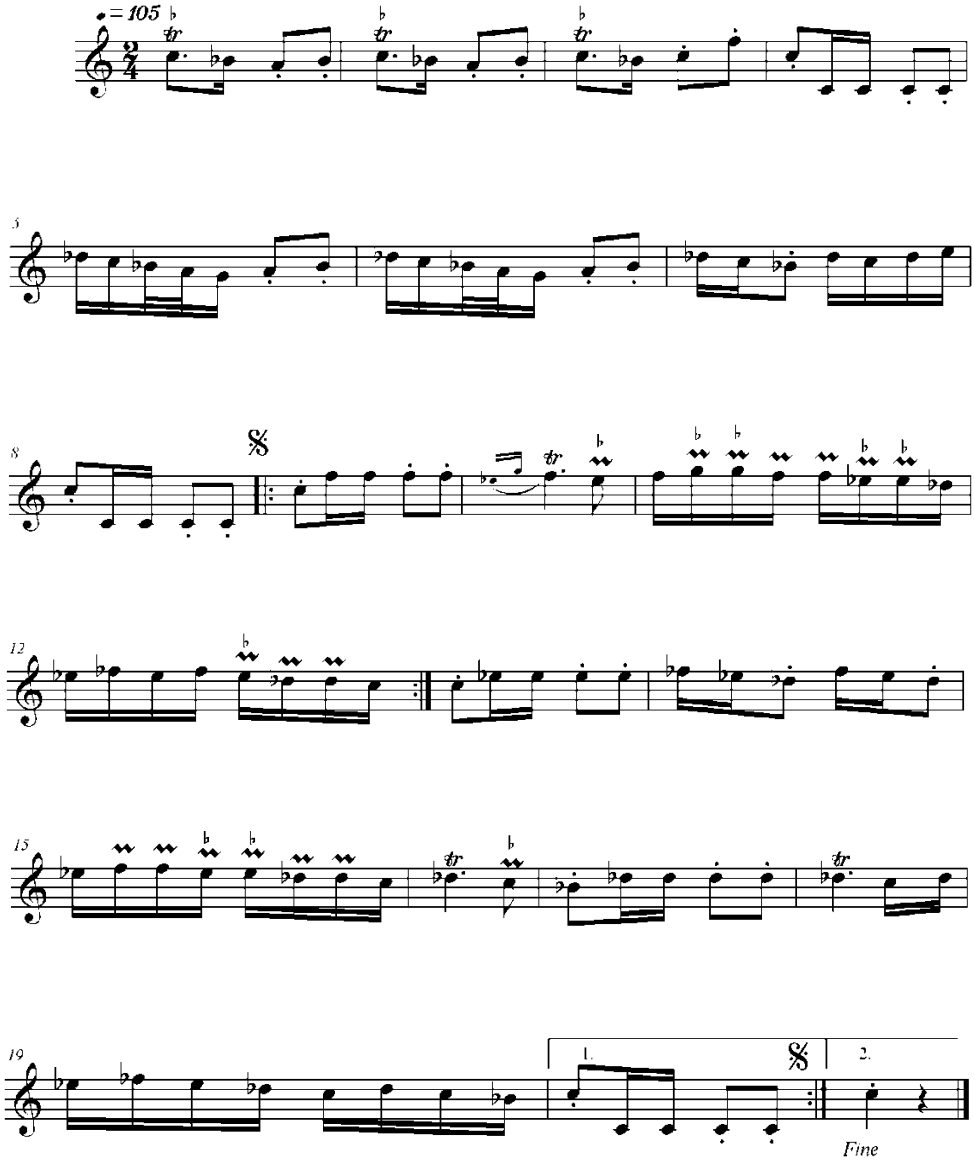

[45] "Şehnaz Rəngi[45] (10)" Caneli Akperov'un icrasında "Orta mahur destgahı"nda da çalındığı için "Vilayeti rengi" ismi ile de kitabımızda yer alır.

15. ŞEHNAZ RENGİ (11 a)

I varyant

Mus: Aydın Mehralıyev.

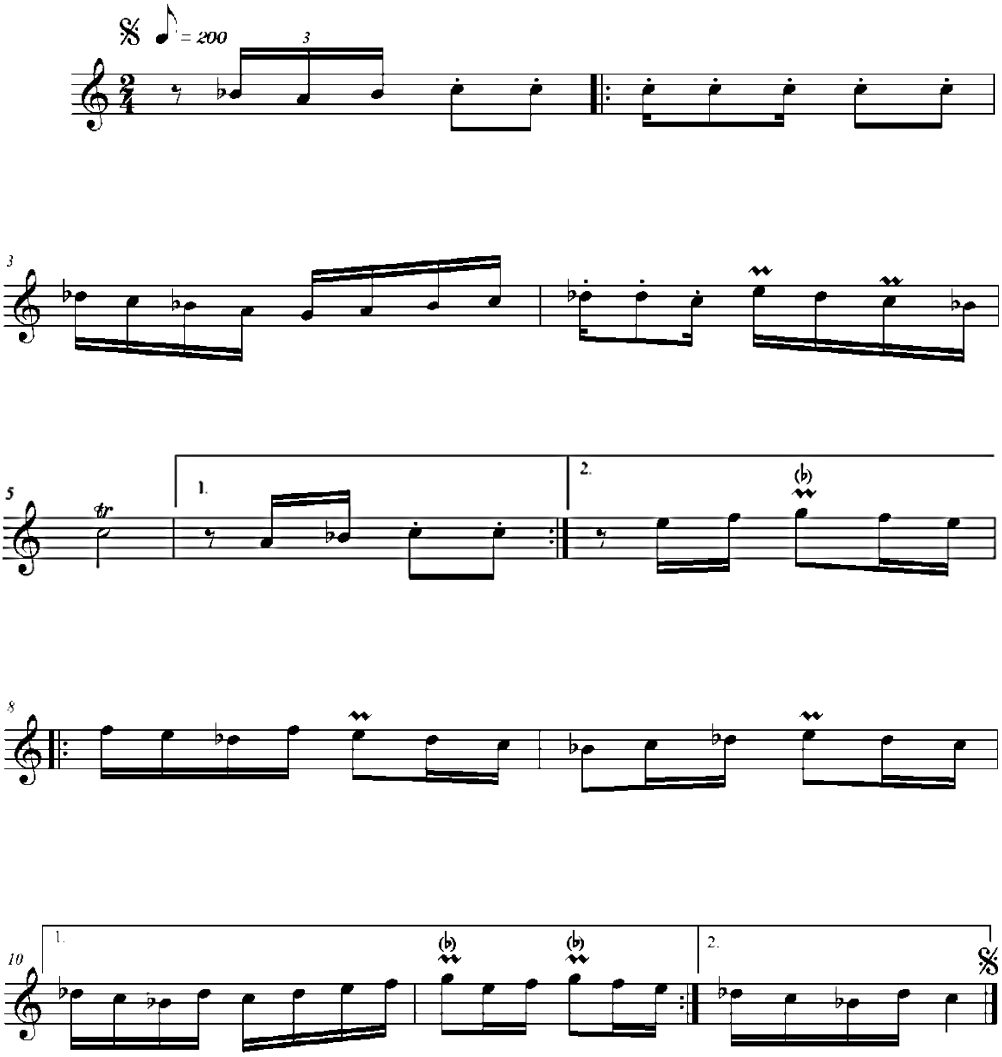

16. ŞEHNAZ RENGİ[46] (11 b)

II varyant

Mus: Aydın Mehralıyev

Notaya aktaran: İlgar İmamverdi: 14.01 – 2022 saat 12.34

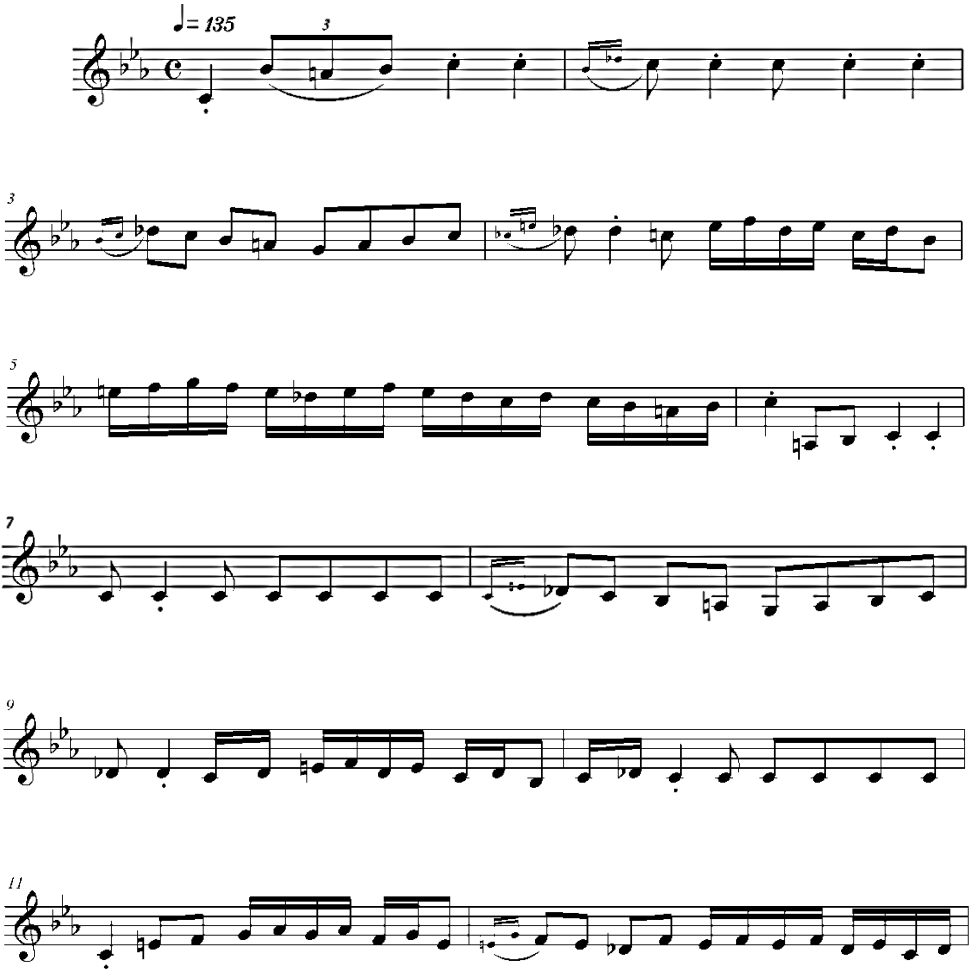

[46] https://www.youtube.com/watch?v=eDT8kiIlaQ0 saat 0.01– 0.50

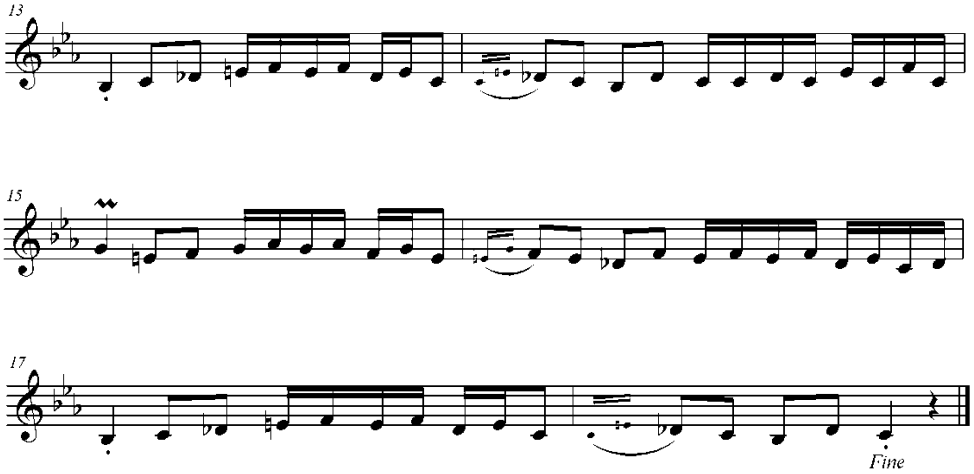
13
15
17
Fine

17. ŞEHNAZ RENGİ (12)

Tarzen Behram Mansurov'un repertuarından.

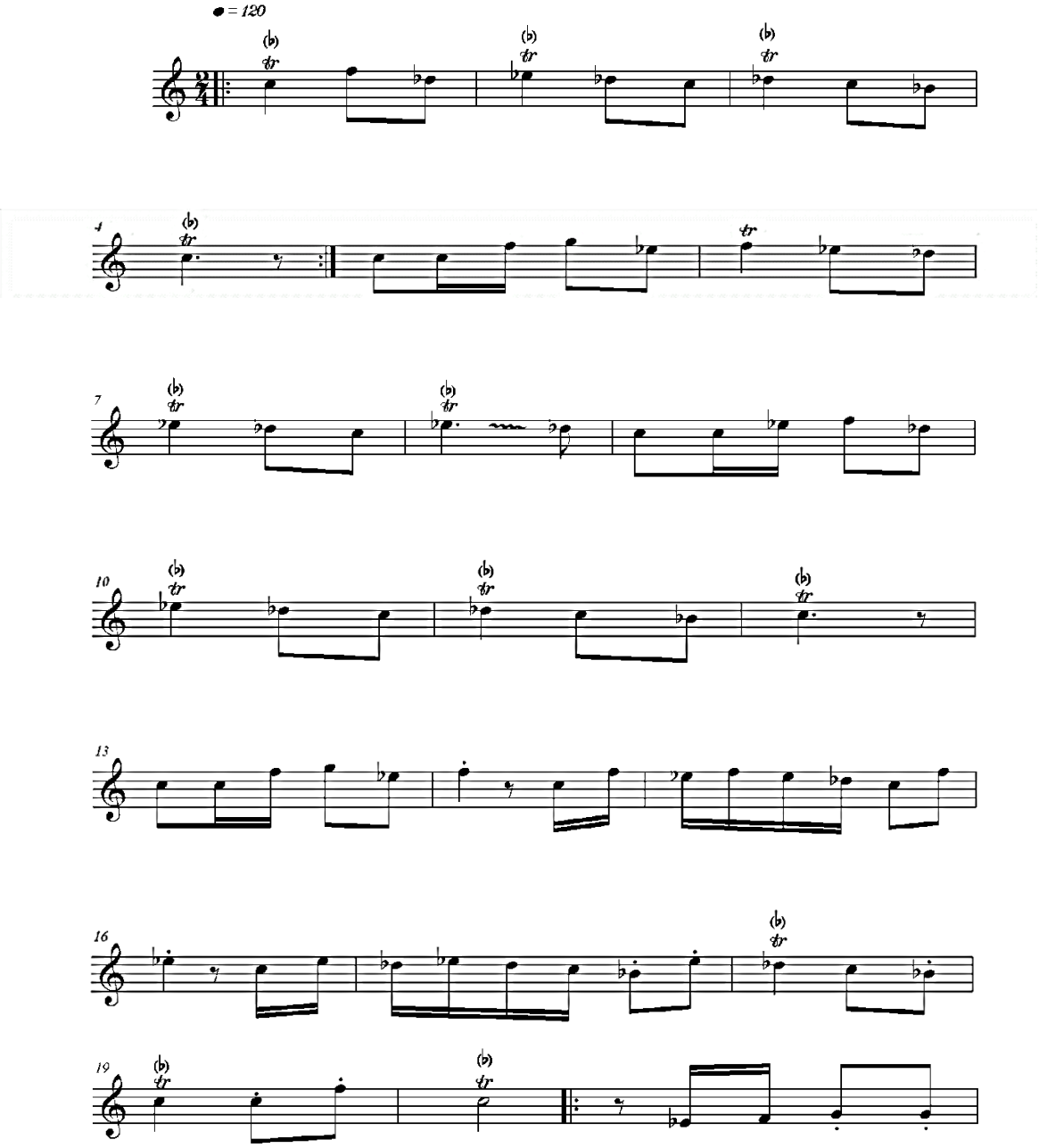

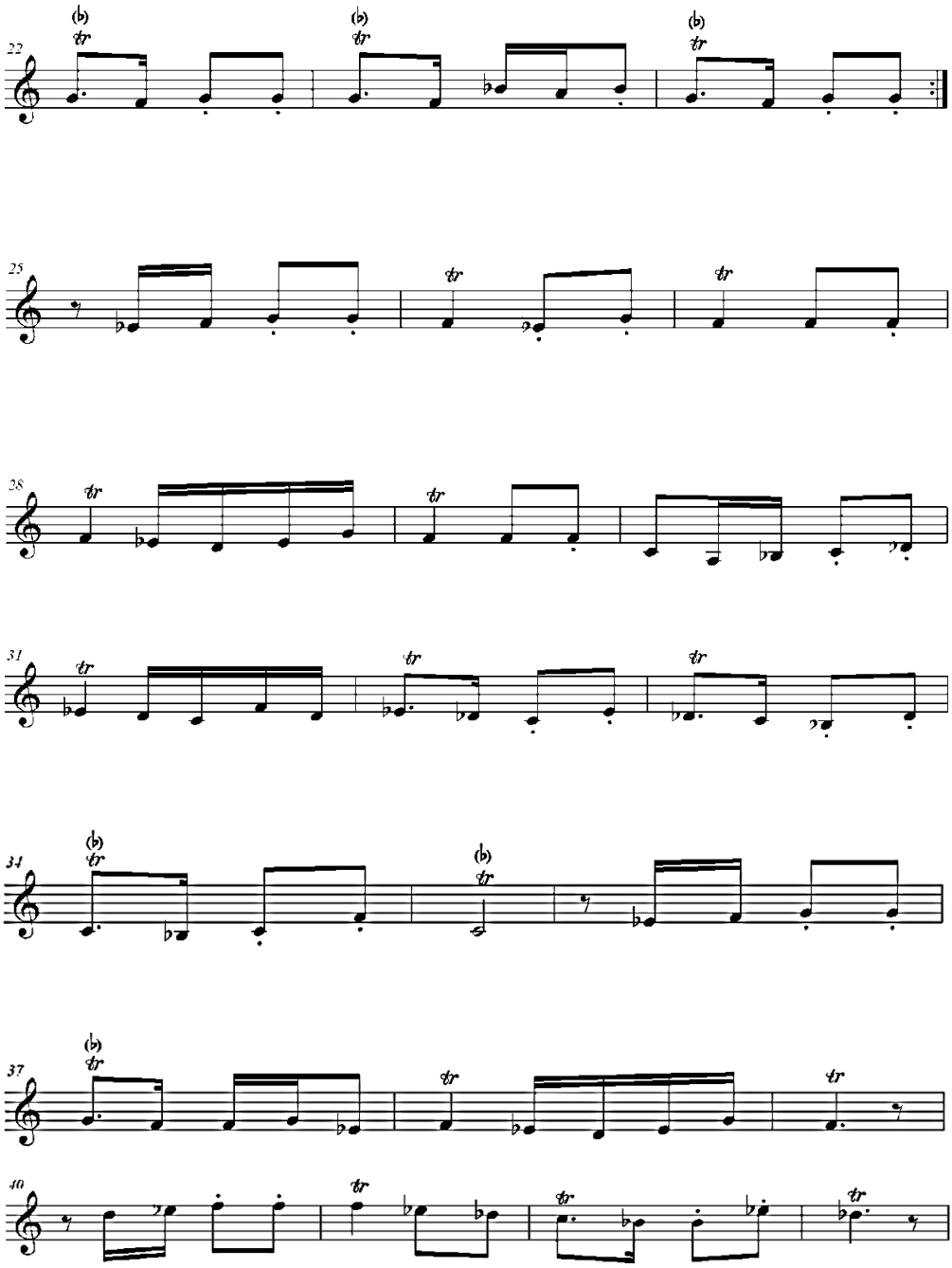
22
25
28
31
34
37
40

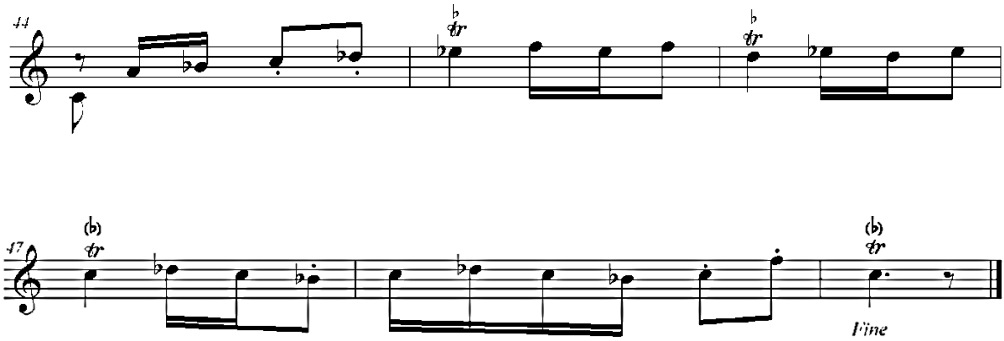
44
47
Fine

18. ŞEHNAZ RENGİ (13)

ZİL[47] ŞEHNAZ

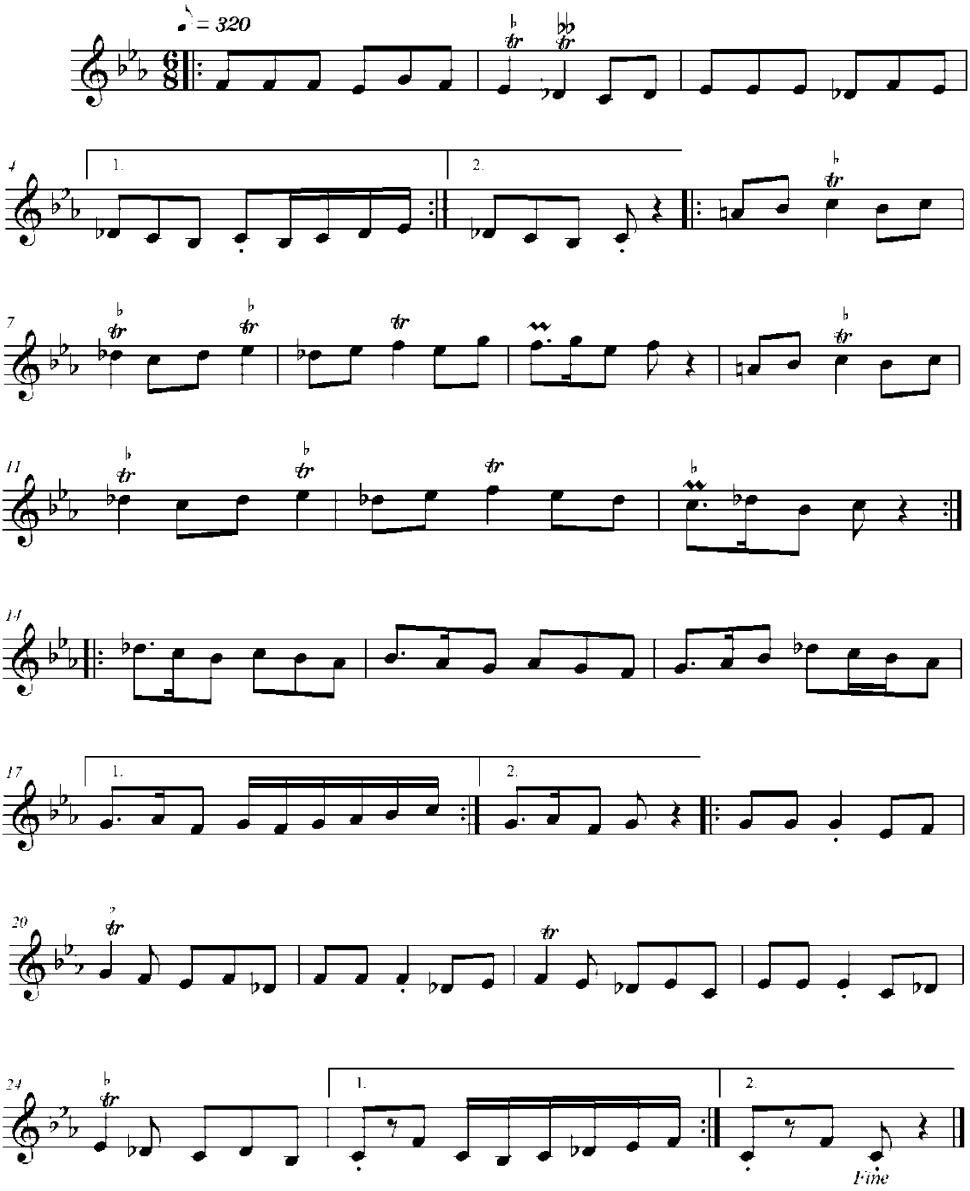

[47] Zil - tiz

19. ŞEHNAZ RENGİ (14)

Tarzen Behram Mansurov'un repertuarından.

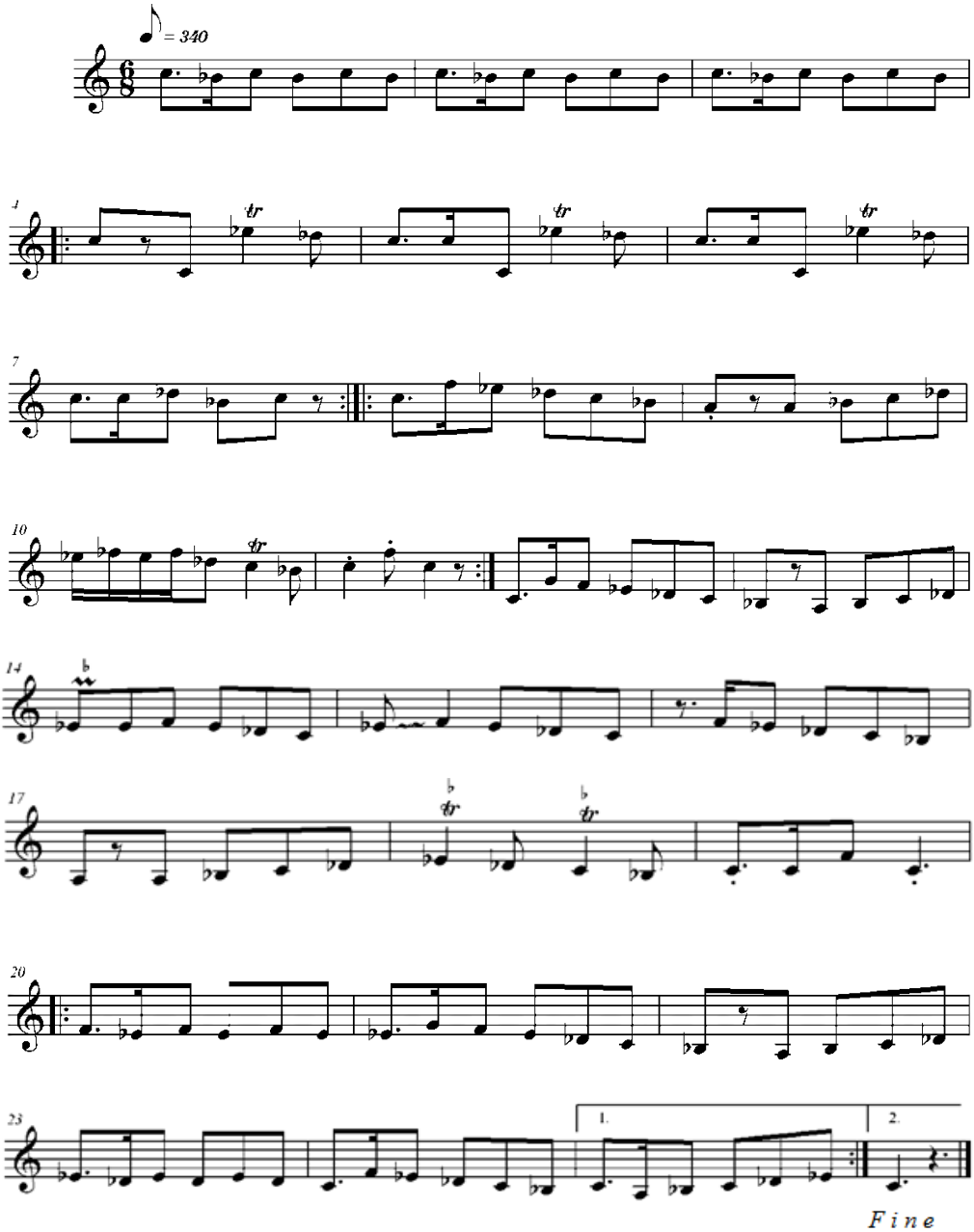

20. ŞEHNAZ RENGİ (15)

Tarzen Behram Mansurov'un repertvuarından.

Notaya aktaran: İlgar İmamverdi: 22.12 – 2021 saat 12.04

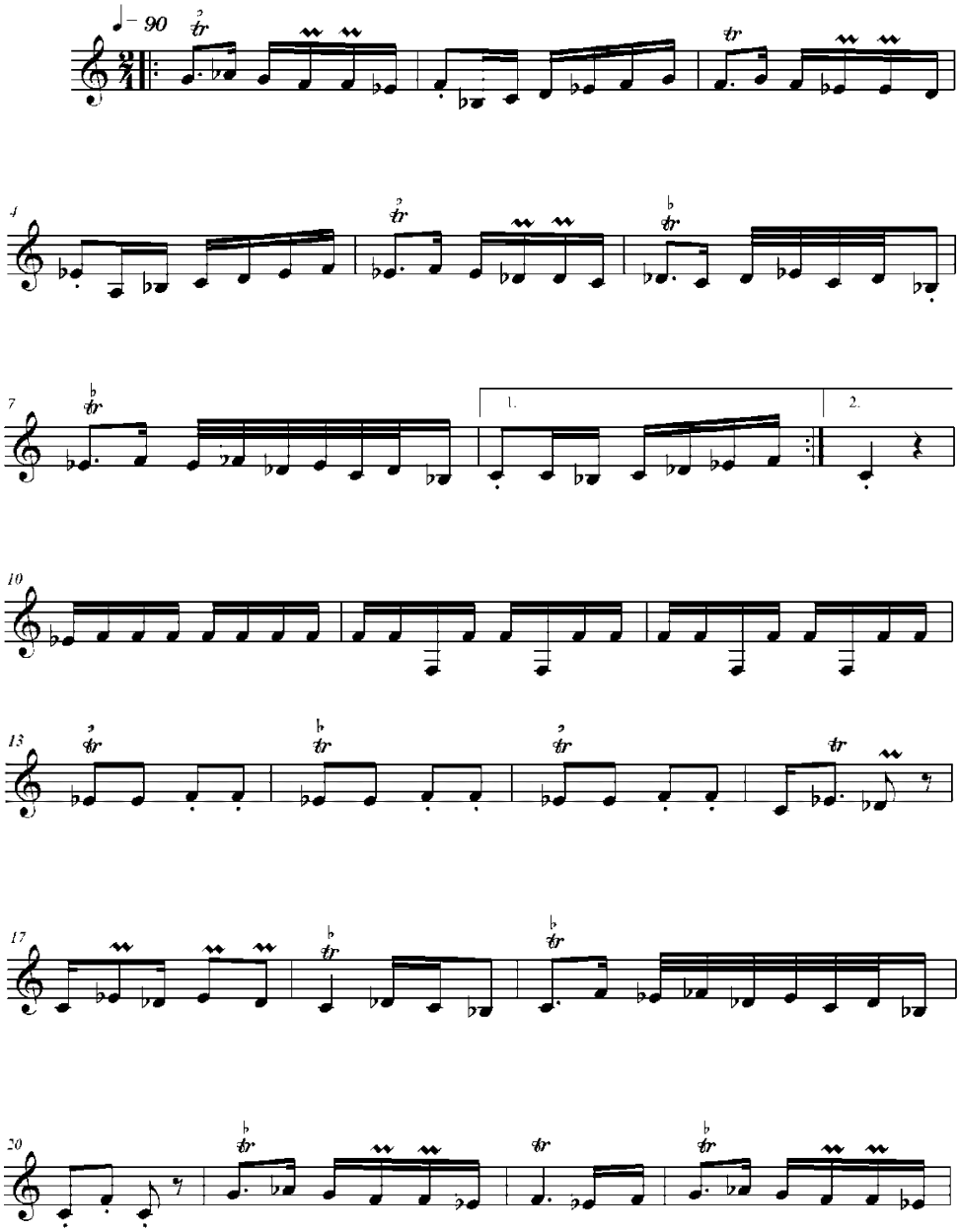

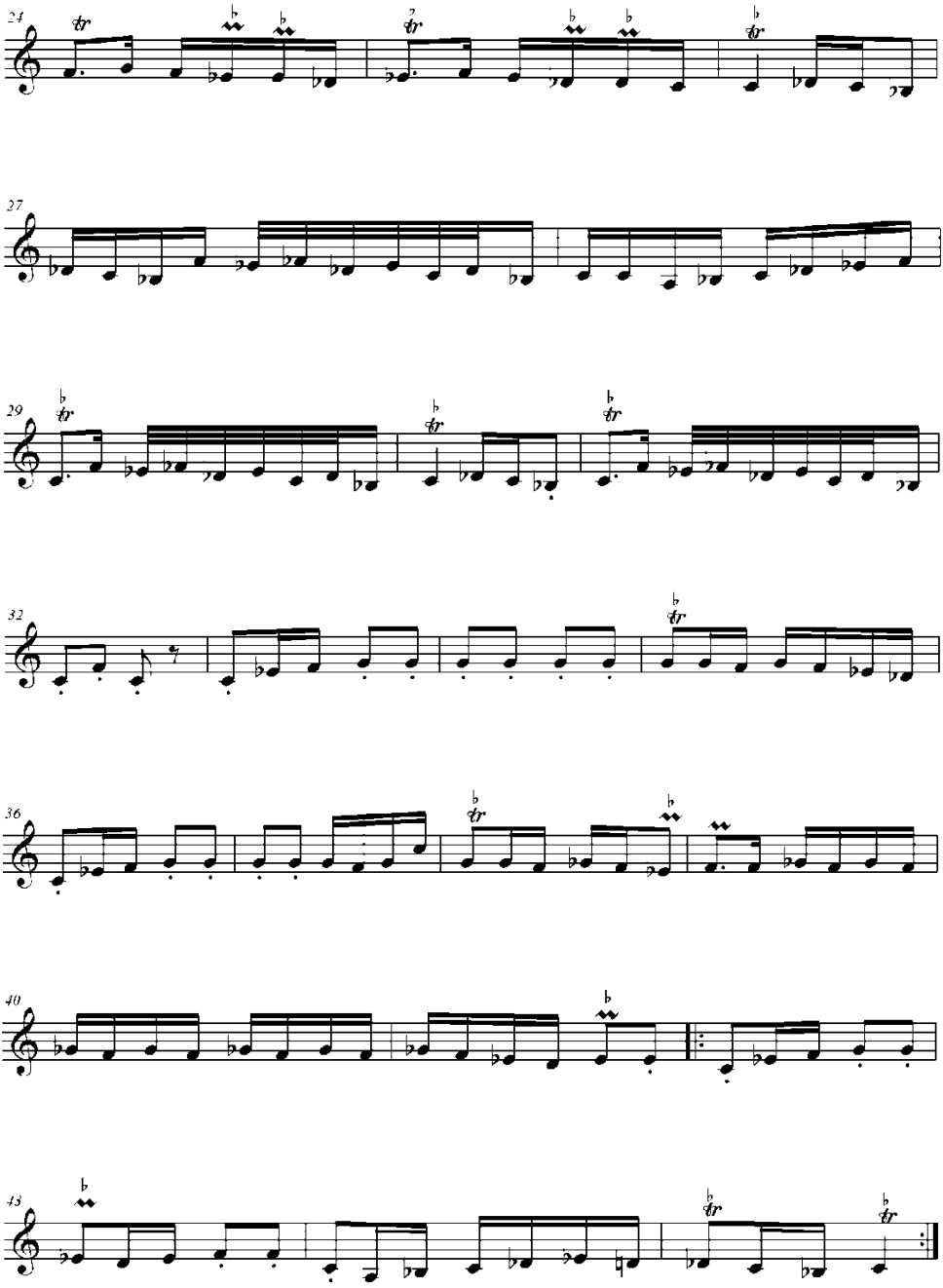
24
27
29
32
36
40
43

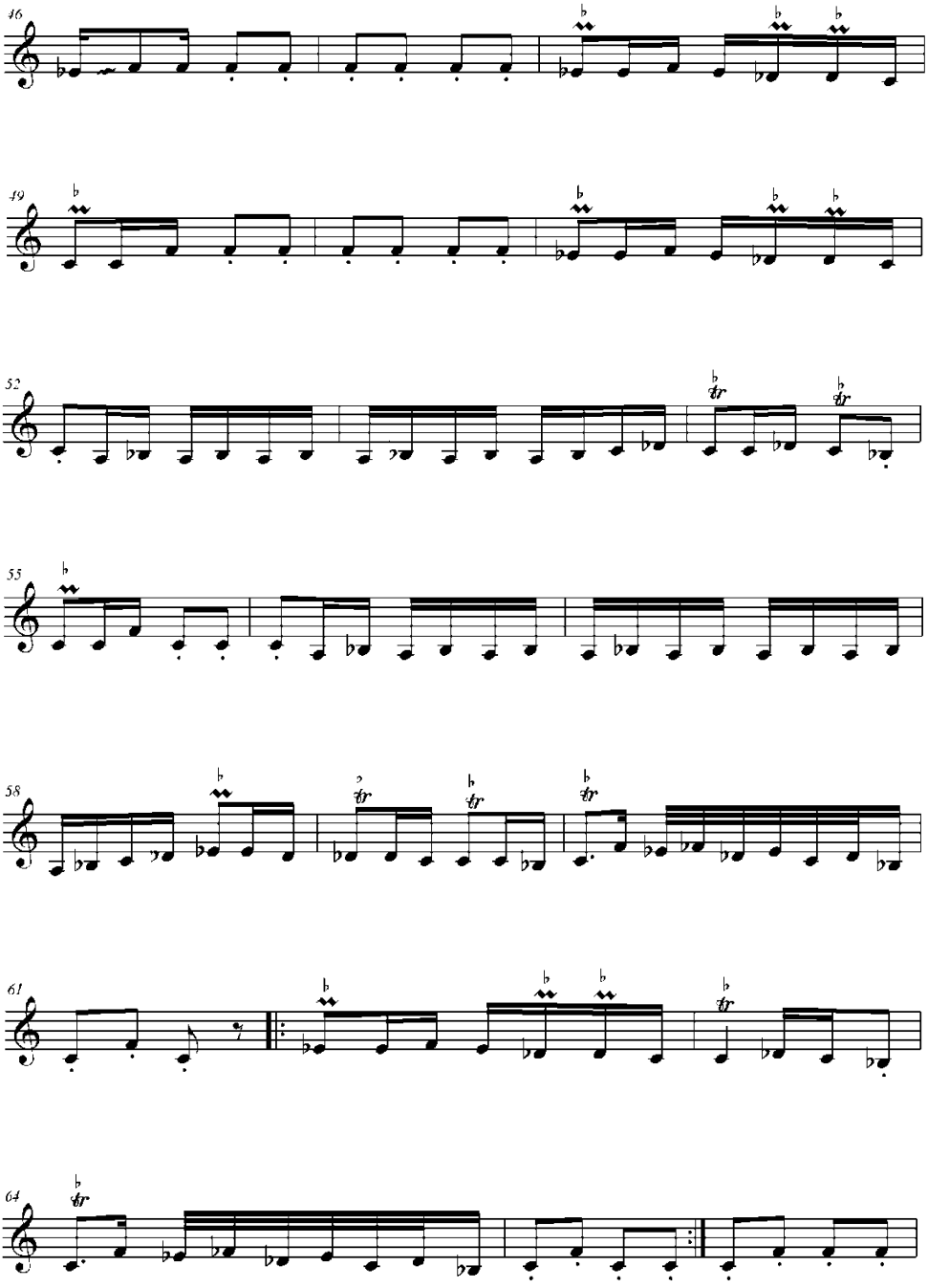
46
49
52
55
58
61
64

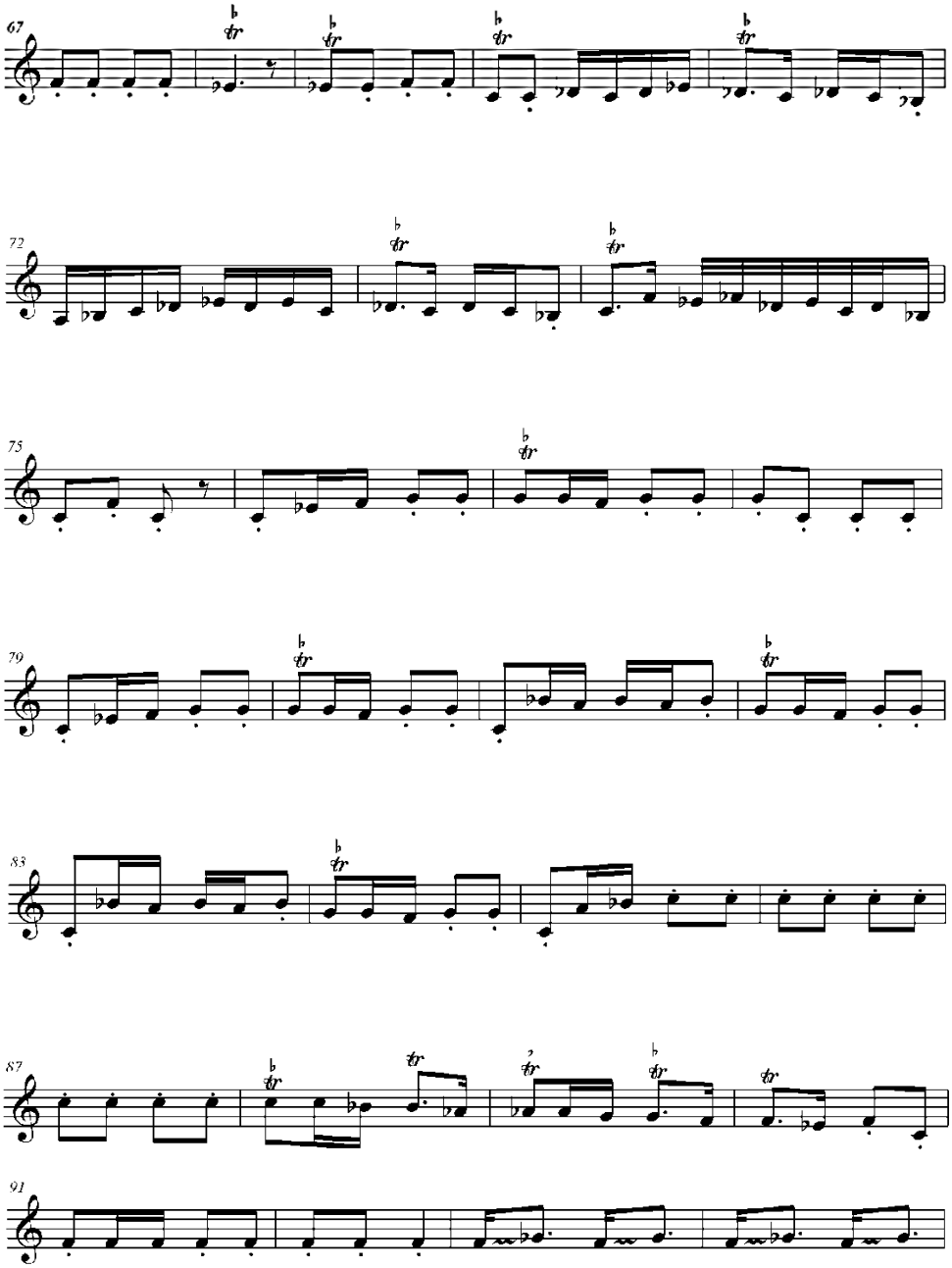
67
72
75
79
83
87
91

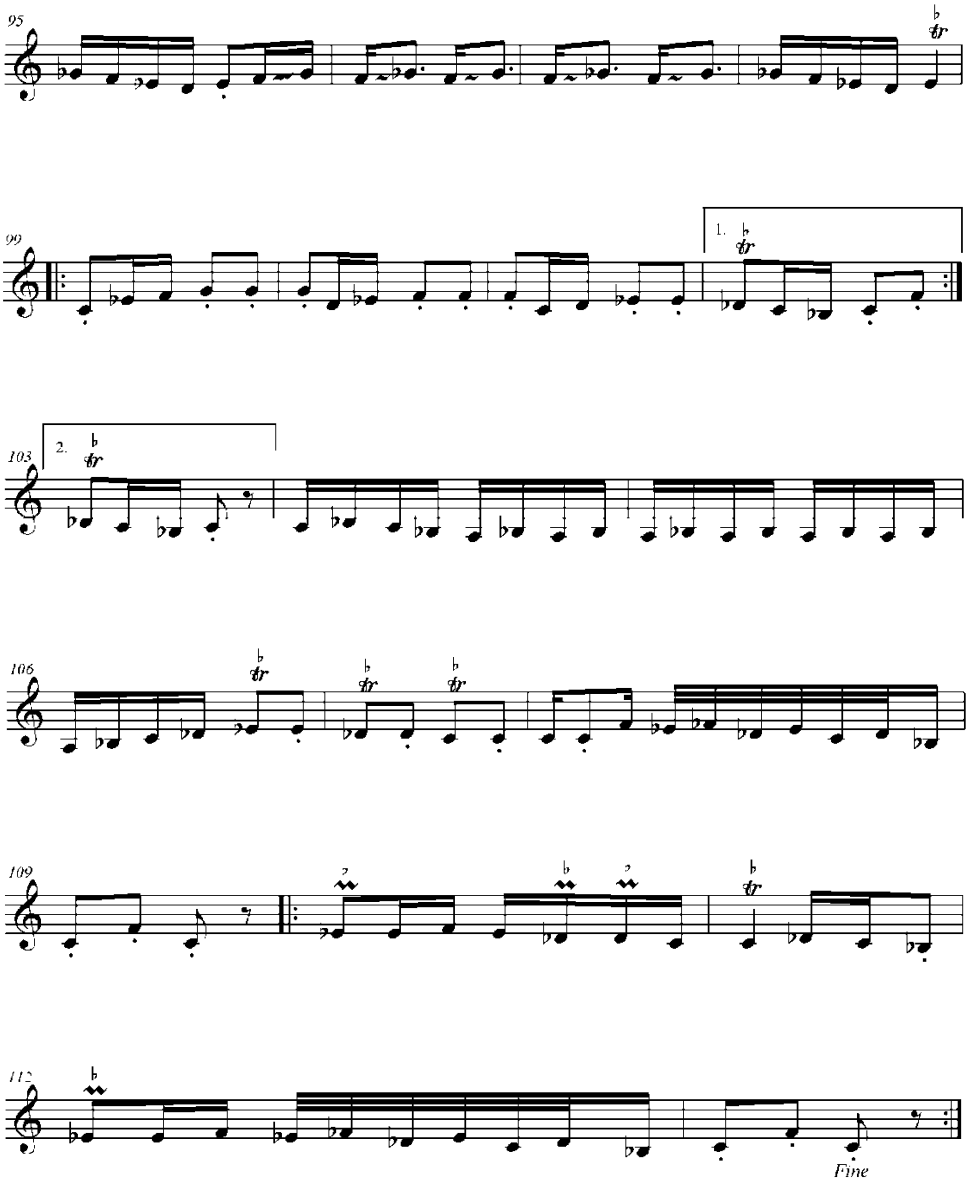
95
99
1.
103
2.
106
109
112
Fine

21.ŞEHNAZ RENGİ (16)

MAYE

Tarzen Behram Mansurov'un repertvuarından.

Notaya aktaran: İlgar İmamverdi: 22.12 – 2021 saat 15.08

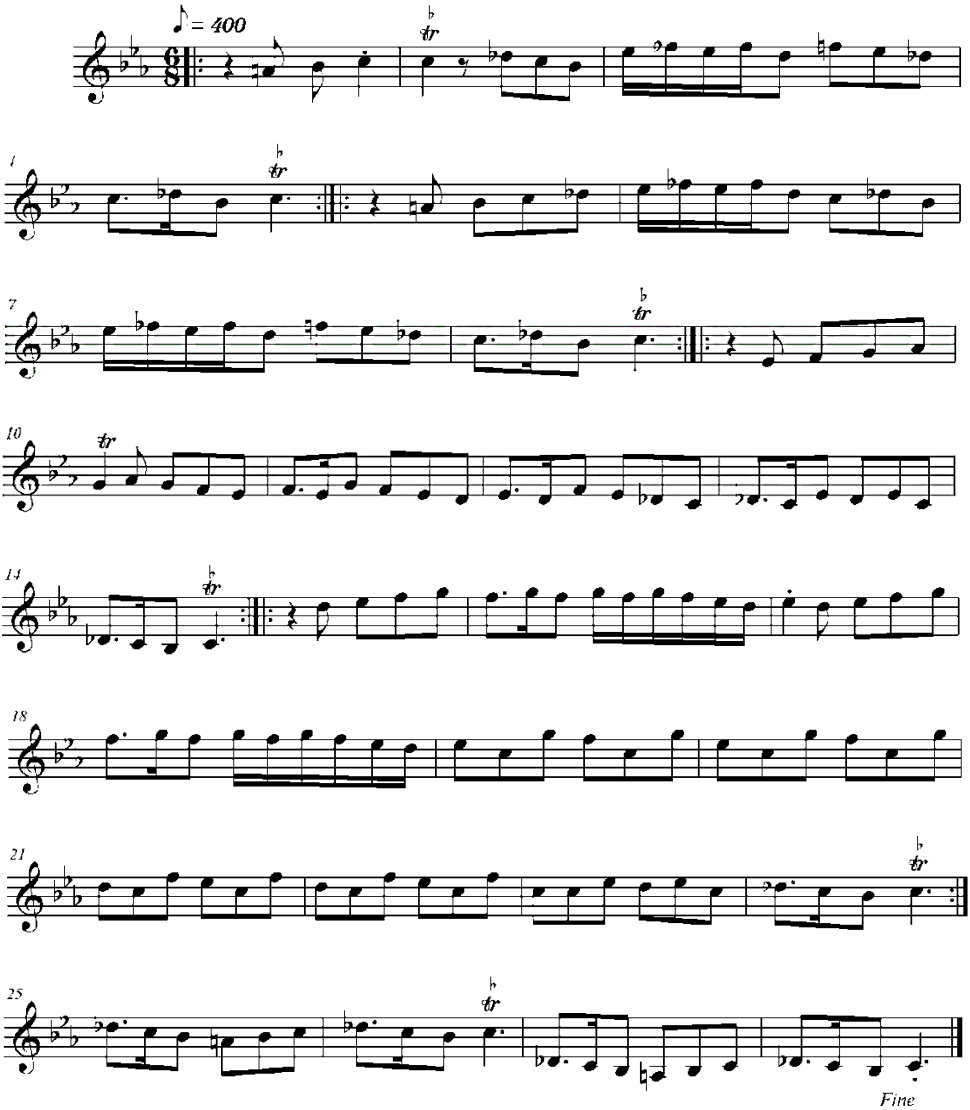

22. ŞEHNAZ RENGİ (17)

Notaya aktaran: İlgar İmamverdi: 22.12 – 2021 saat 16.54

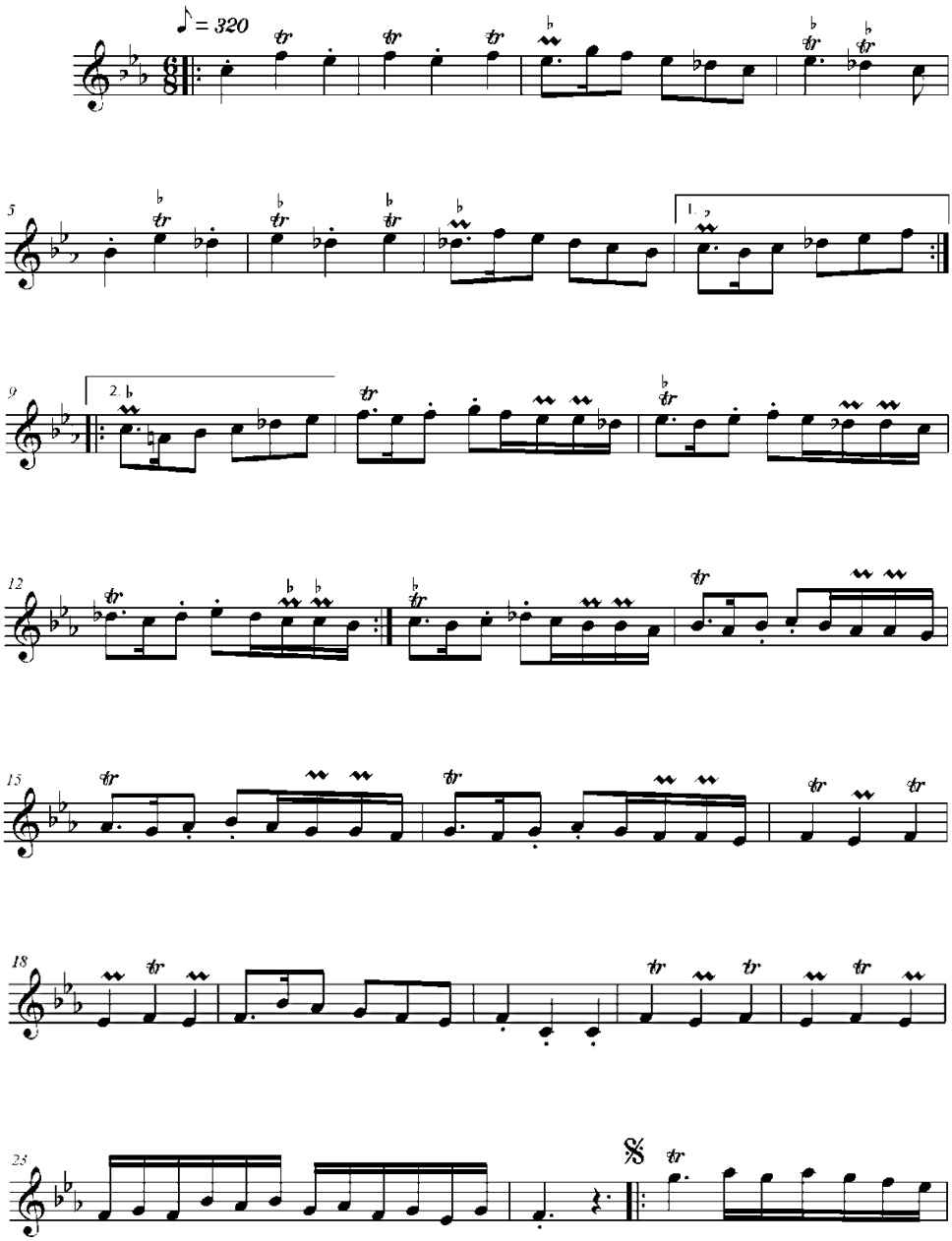

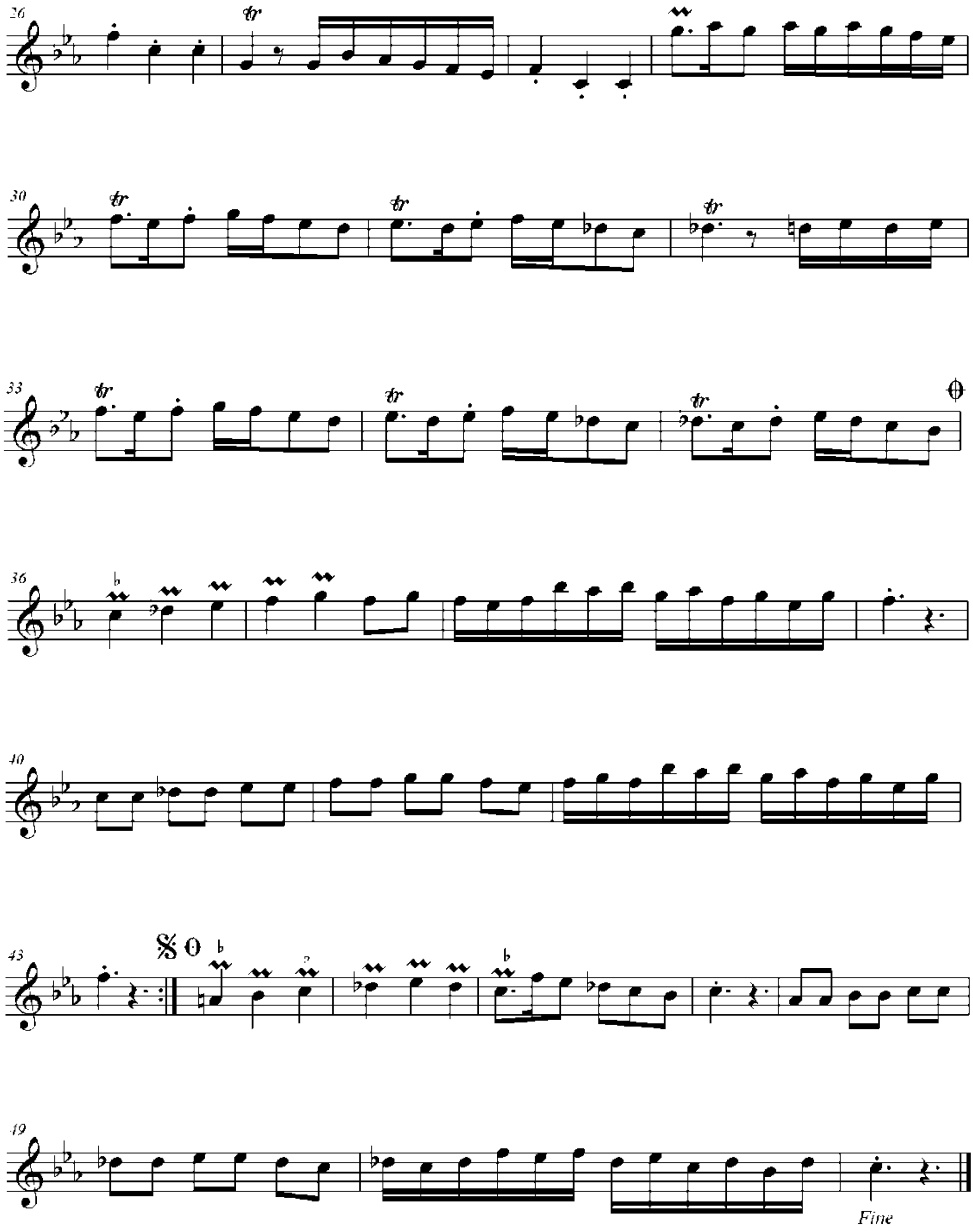
26
30
33
36
40
43
49
Fine

23. ŞEHNAZ RENGİ (18)

Notaya aktaran: İlgar İmamverdi: 22.12 – 2021 saat 17.53

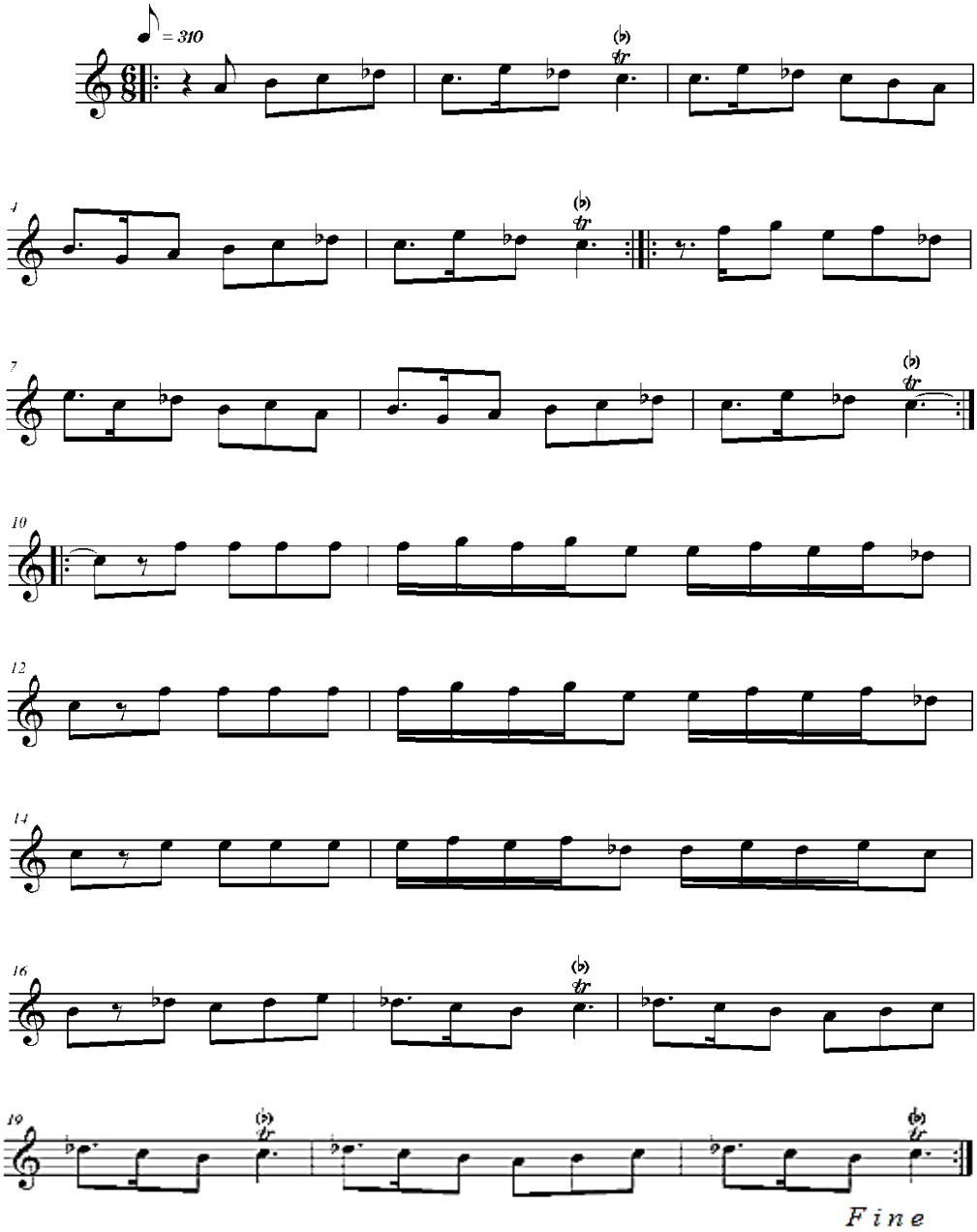

24. KÜRDÜ RENGİ[48] (1)

Mus: Vamik Memmedaliyev
3.08– 2021 saat 11:25

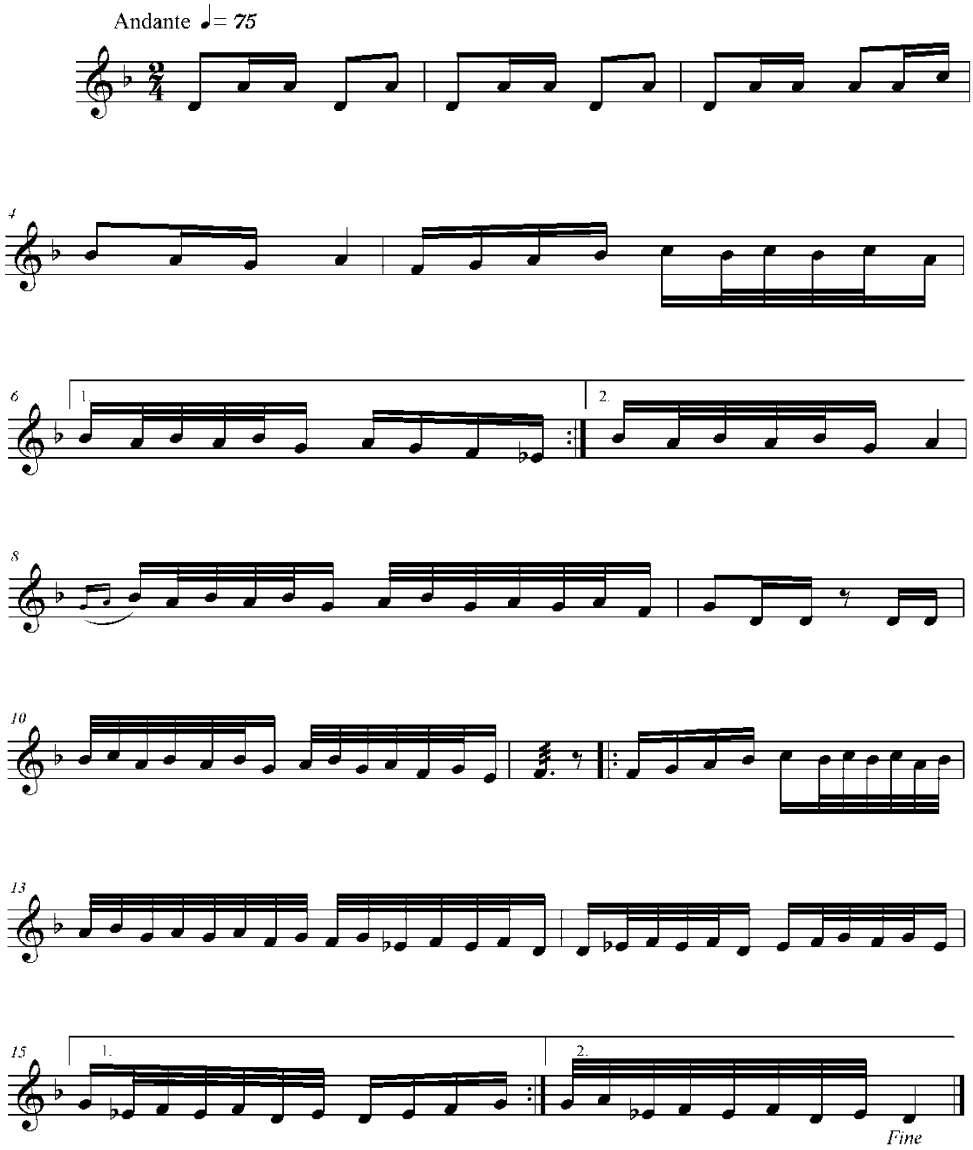

[48] **Not:** Prof. Dr. Vamik Memmedaliyev'in bestesi olan "Kürdü Rengi": Şehnaz muğamının "Kürdü" bölümünden sonra icra olunur.

II F A S I L

25. DEŞTİ DERÂMEDİ (1)

Notaya aktaran: İlgar Cemil. 7.01 - 2022 saat 13:48

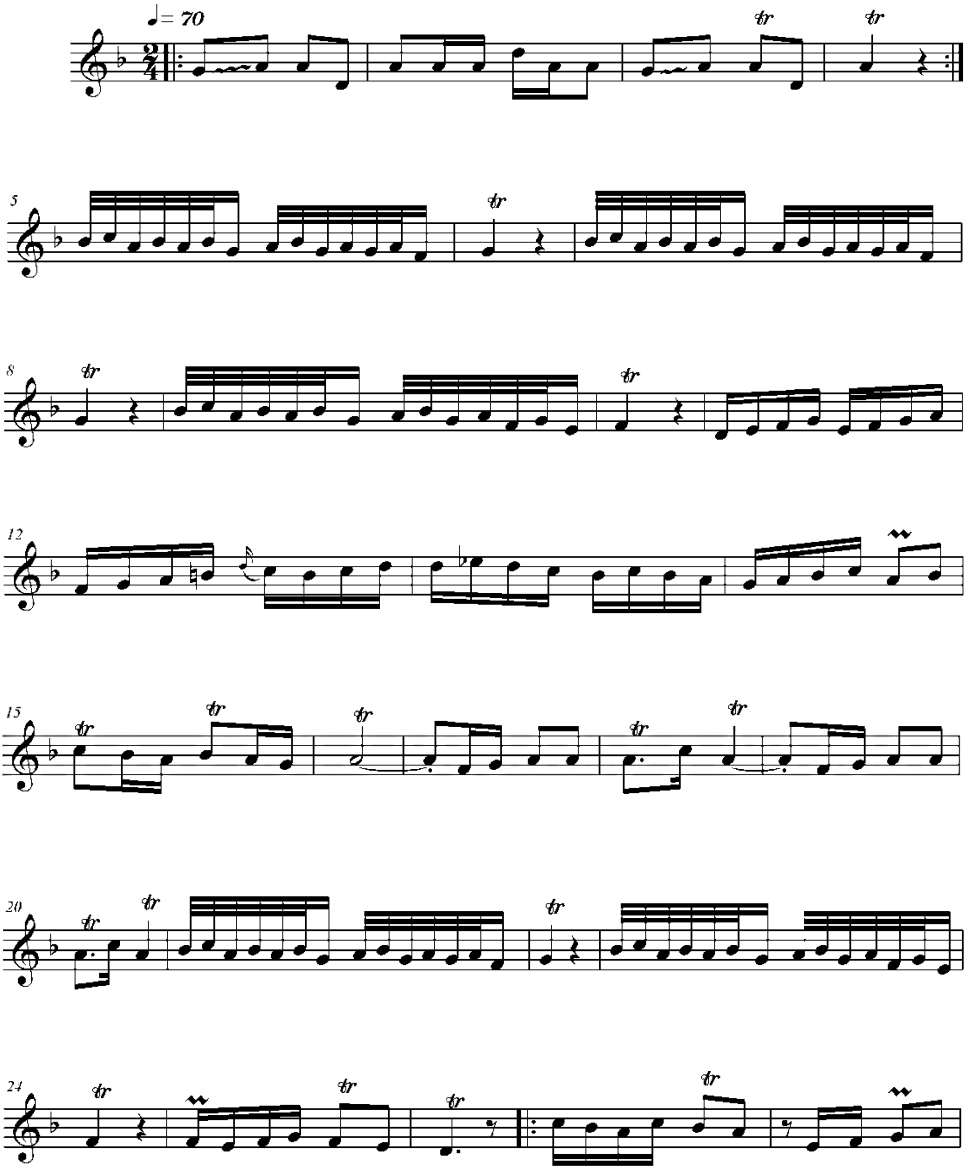

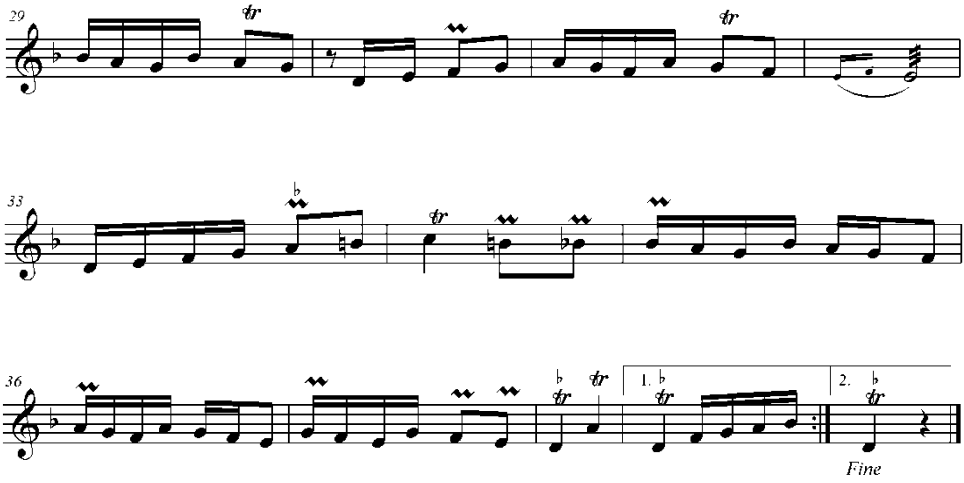
29
33
36
1.
2.
Fine

26. DEŞTİ RENGİ [49] (1)

D İ R İ N G İ

Notaya aktaran: İlgar Cemil. 18.05 - 2020 saat 12:56

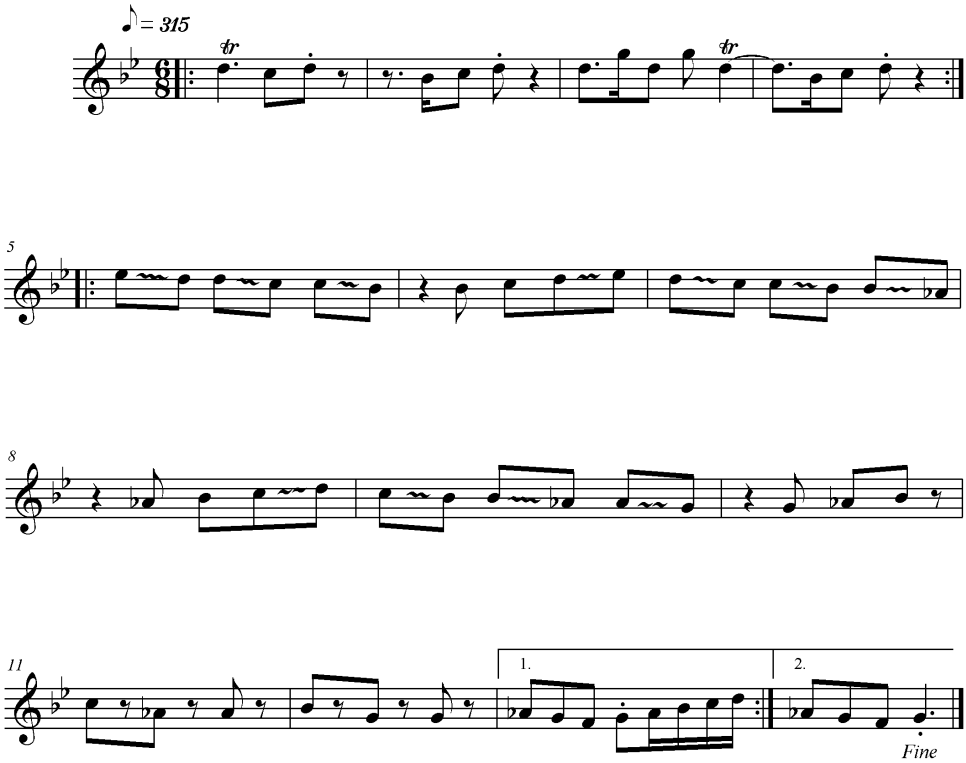

[49] Bkz: İmamverdiyev İ. "Deşti rengi № 1", "Azerbaycan Muğam İncileri" *(Derâmedler, renkler, diringiler),* "Nafta-Press", Bakü – 2010, S. 321

27. DEŞTİ RENGİ [50] (2)

D İ R İ N G İ

Notaya aktaran: İlgar Cemil. 18.05 - 2020 saat 13:43

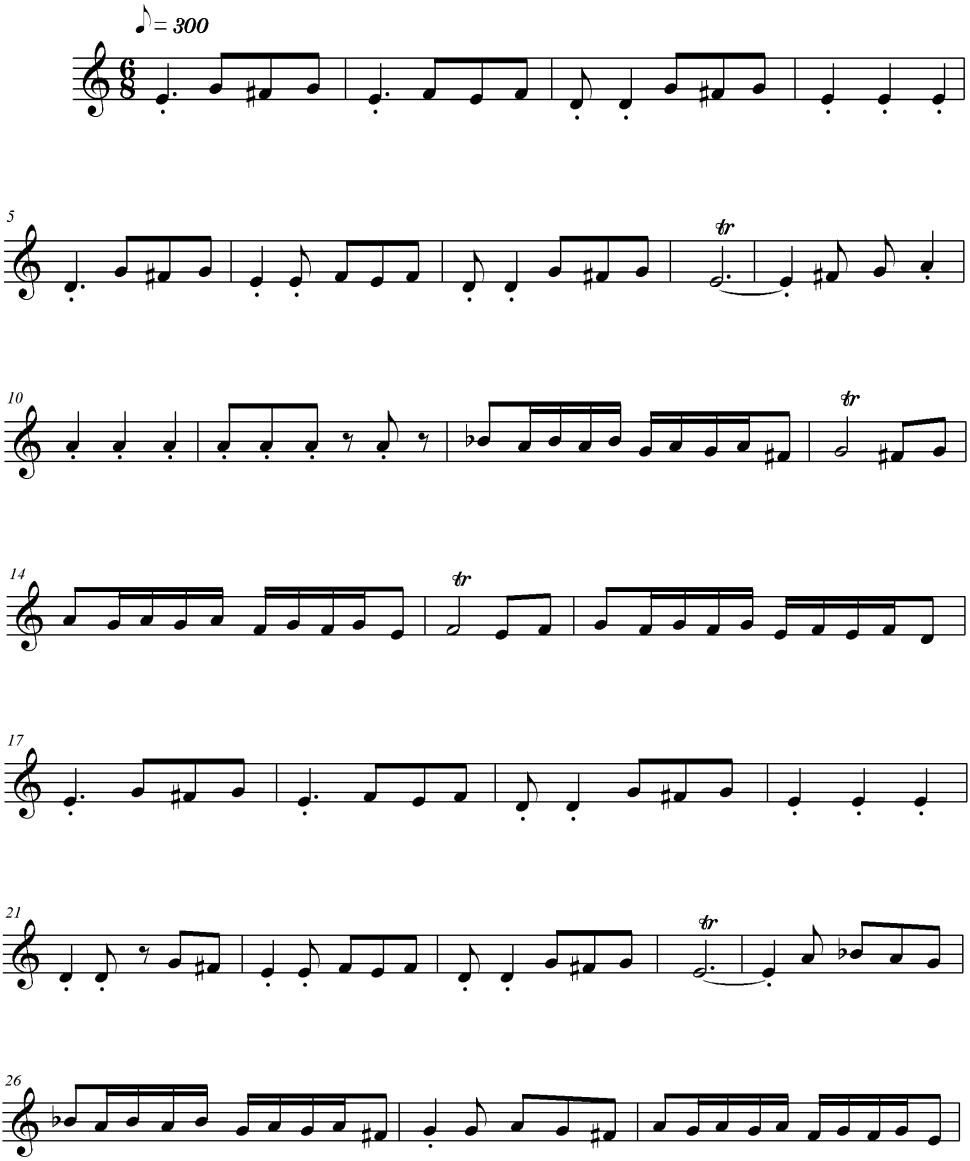

[50] Bkz: İmamverdiyev İ. "Deşti rengi № 2", "Azerbaycan Muğam İncileri" *(Derâmedler, renkler, diringiler),* "Nafta-Press", Bakü – 2010, S. 322 - 324

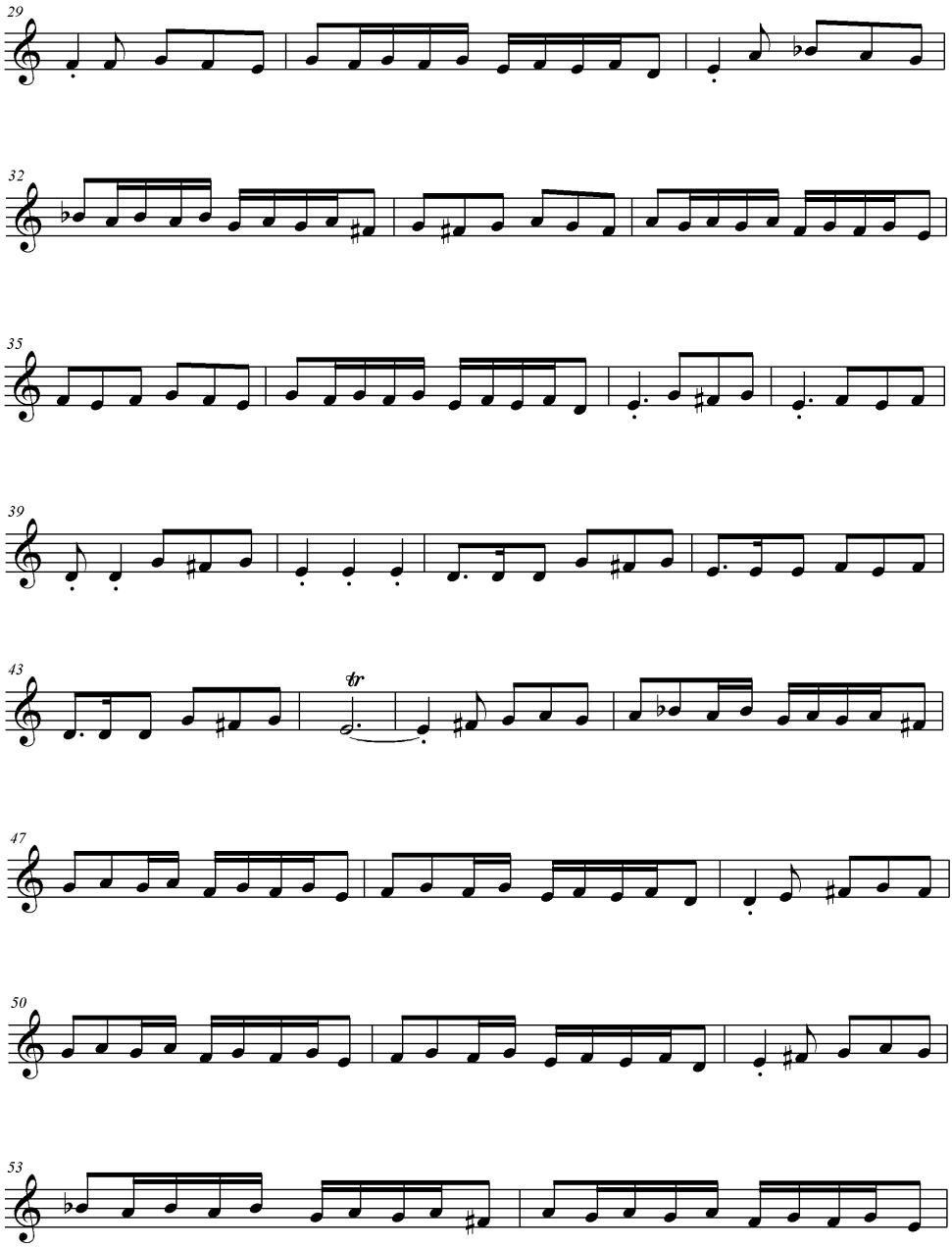
29
32
35
39
43
tr
47
50
53

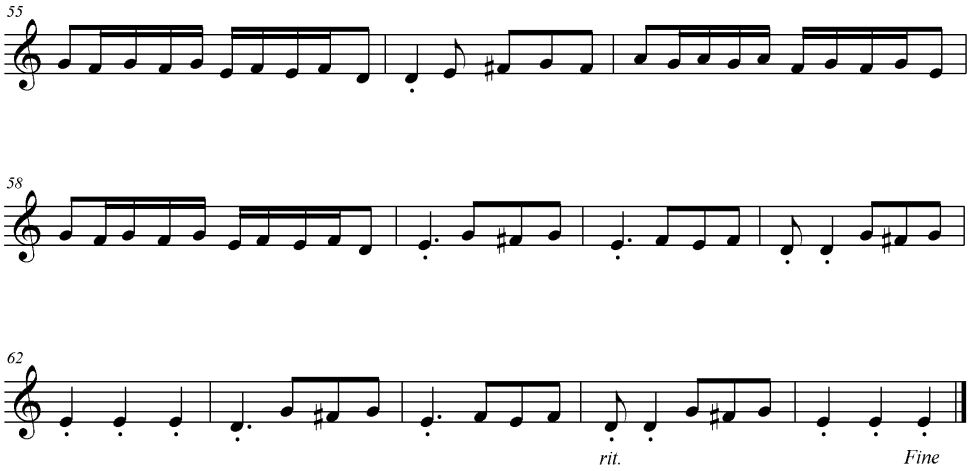
55
58
62
rit.
Fine

28. DEŞTİ RENGİ [51] (3)

D İ R İ N G İ

Notaya aktaran: İlgar Cemil. 18.05 - 2020 saat 15:04

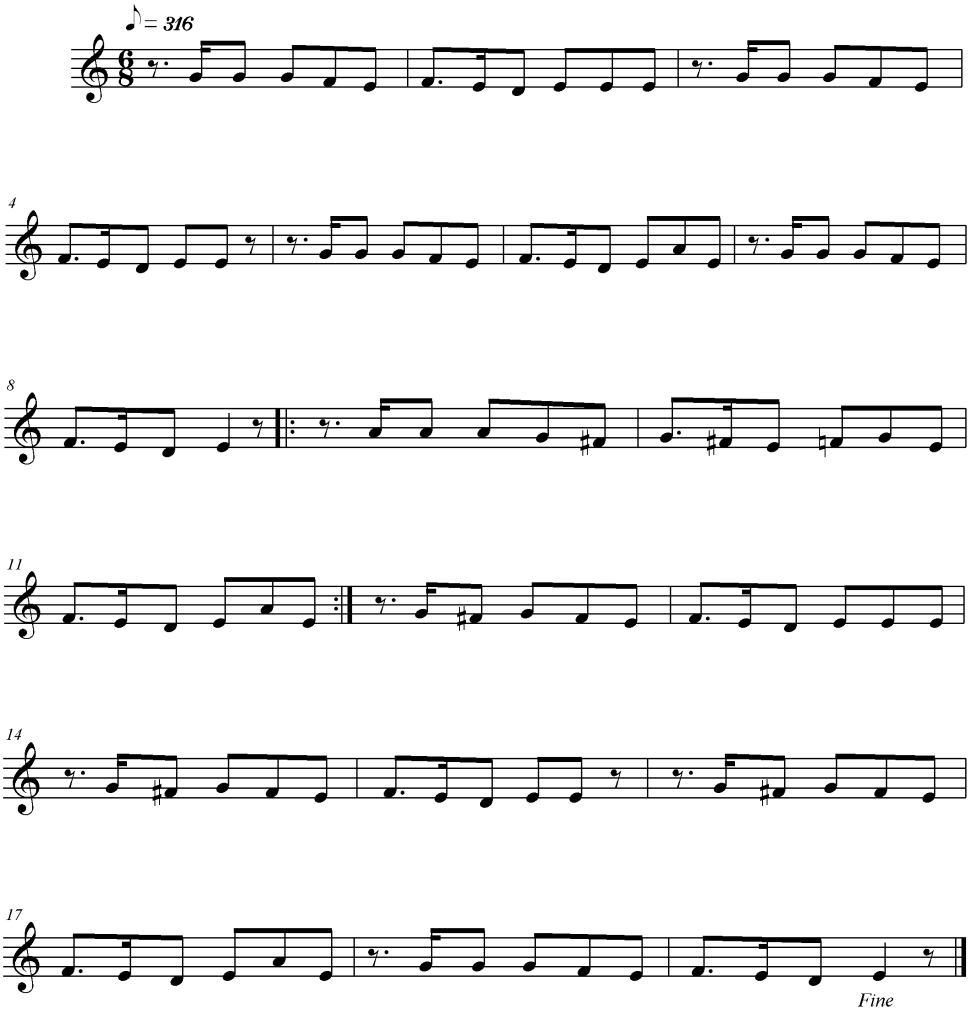

[51] Bkz: İmamverdiyev İ. "Deşti rengi № 3", "Azerbaycan Muğam İncileri" *(Derâmedler, renkler, diringiler),* "Nafta-Press", Bakü – 2010, S. 325

29. DEŞTİ RENGİ [52] (4)

Notaya aktaran: İlgar Cemil. 5.01 - 2022 saat 17:13

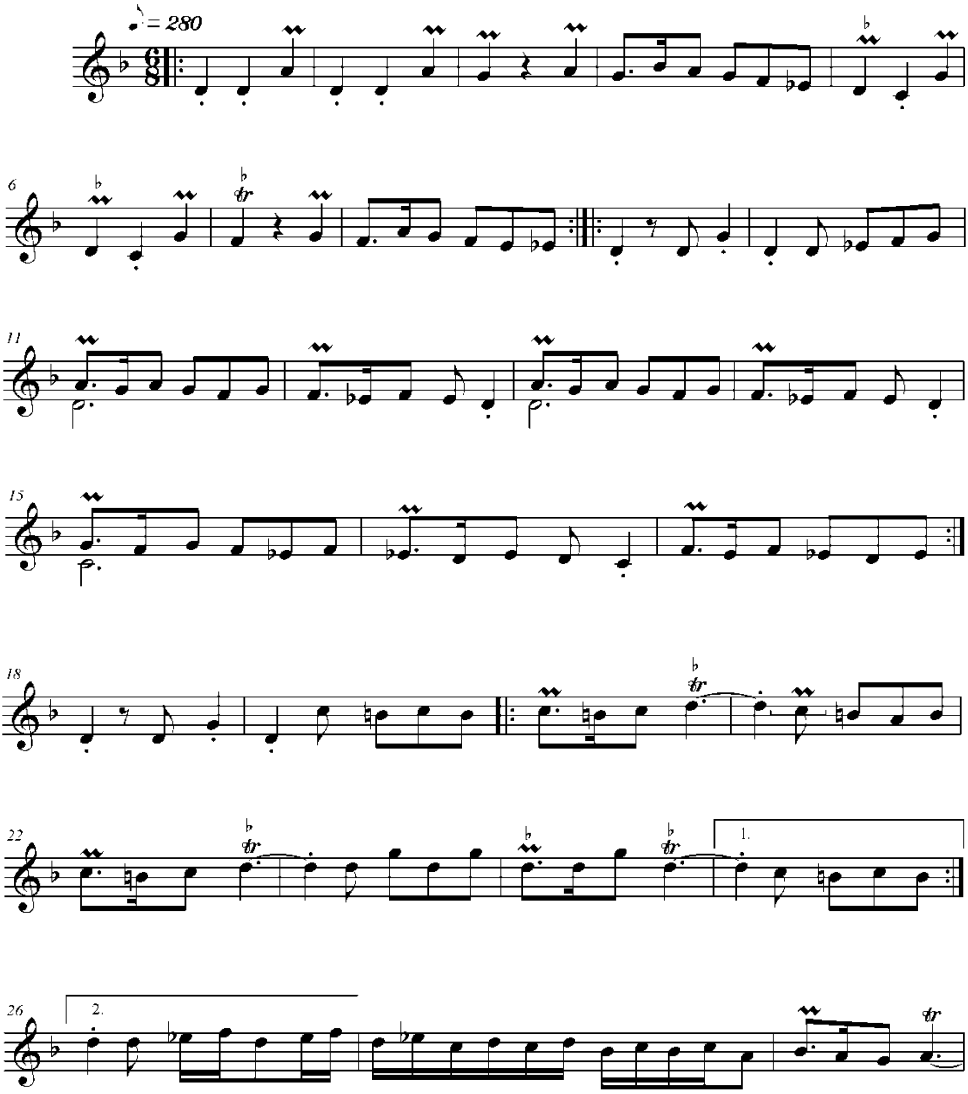

[52] Bkz: İmamverdiyev İ. "Deşti rengi № 3", "Azerbaycan Muğam İncileri" *(Derâmedler, renkler, diringiler),* "Nafta-Press", Bakü – 2010, S. 325

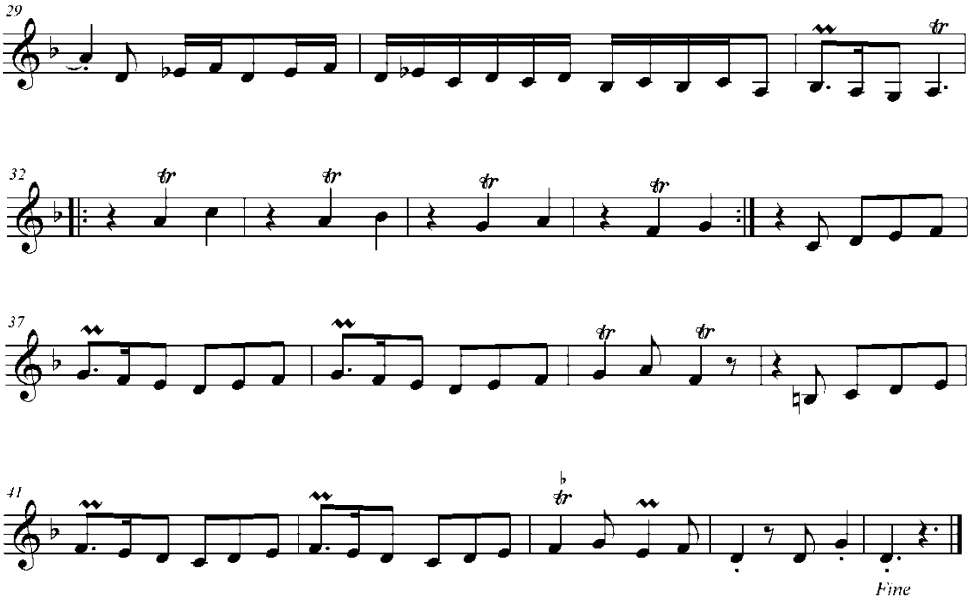
29
32
37
41
Fine

30. DEŞTİ RENGİ [53] (5)

Notaya aktaran: İlgar Cemil. 5.01 - 2022 saat 19:27

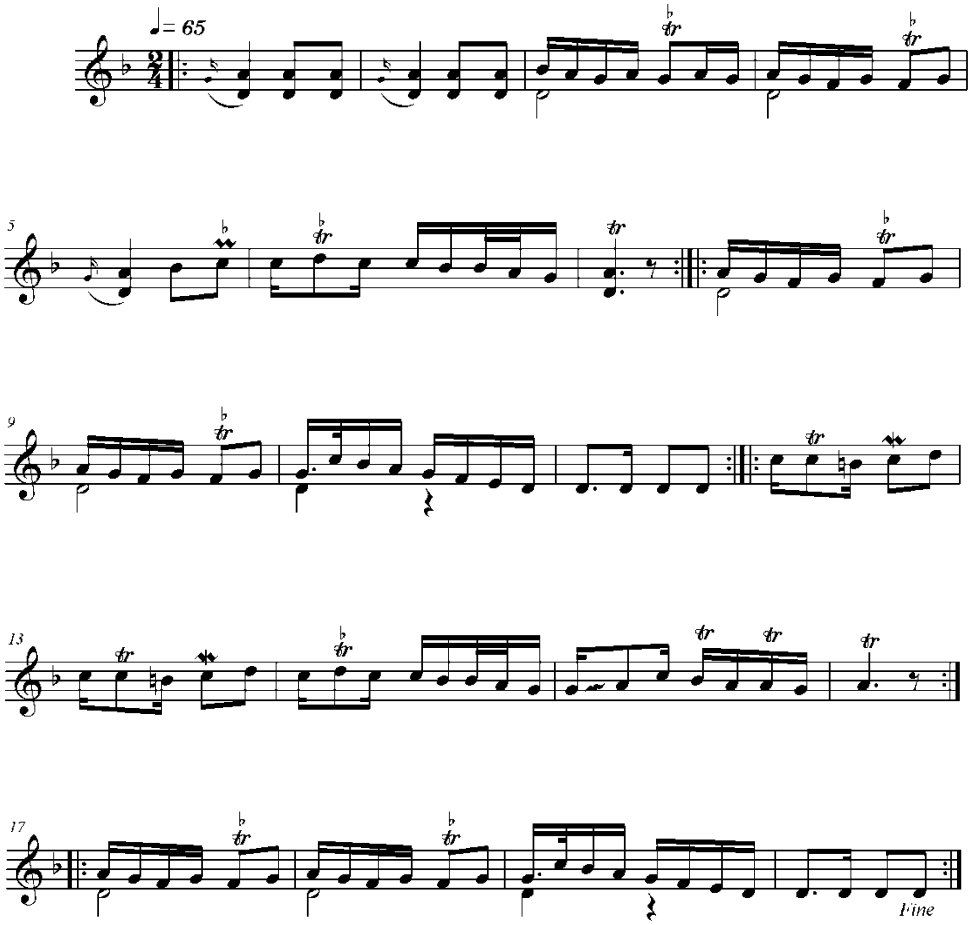

[53] Bkz: İmamverdiyev İ. "Deşti rengi № 3", "Azerbaycan Muğam İncileri" *(Derâmedler, renkler, diringiler)*, "Nafta-Press", Bakü – 2010, S. 325

III F A S I L

31. RAHAB DERÂMEDİ (1)

Notaya aktaran: İlgar Cemil. 18.10 - 2009 saat 09:47

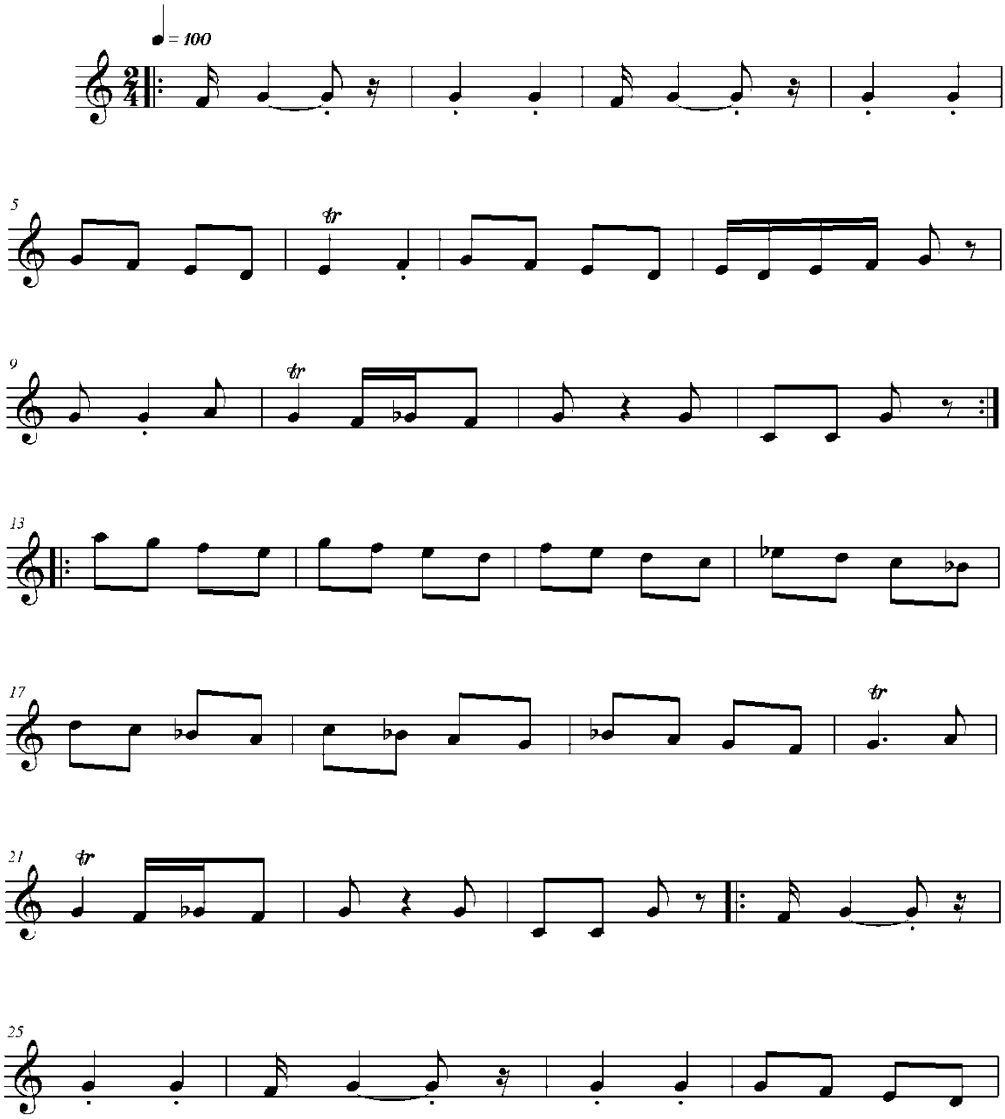

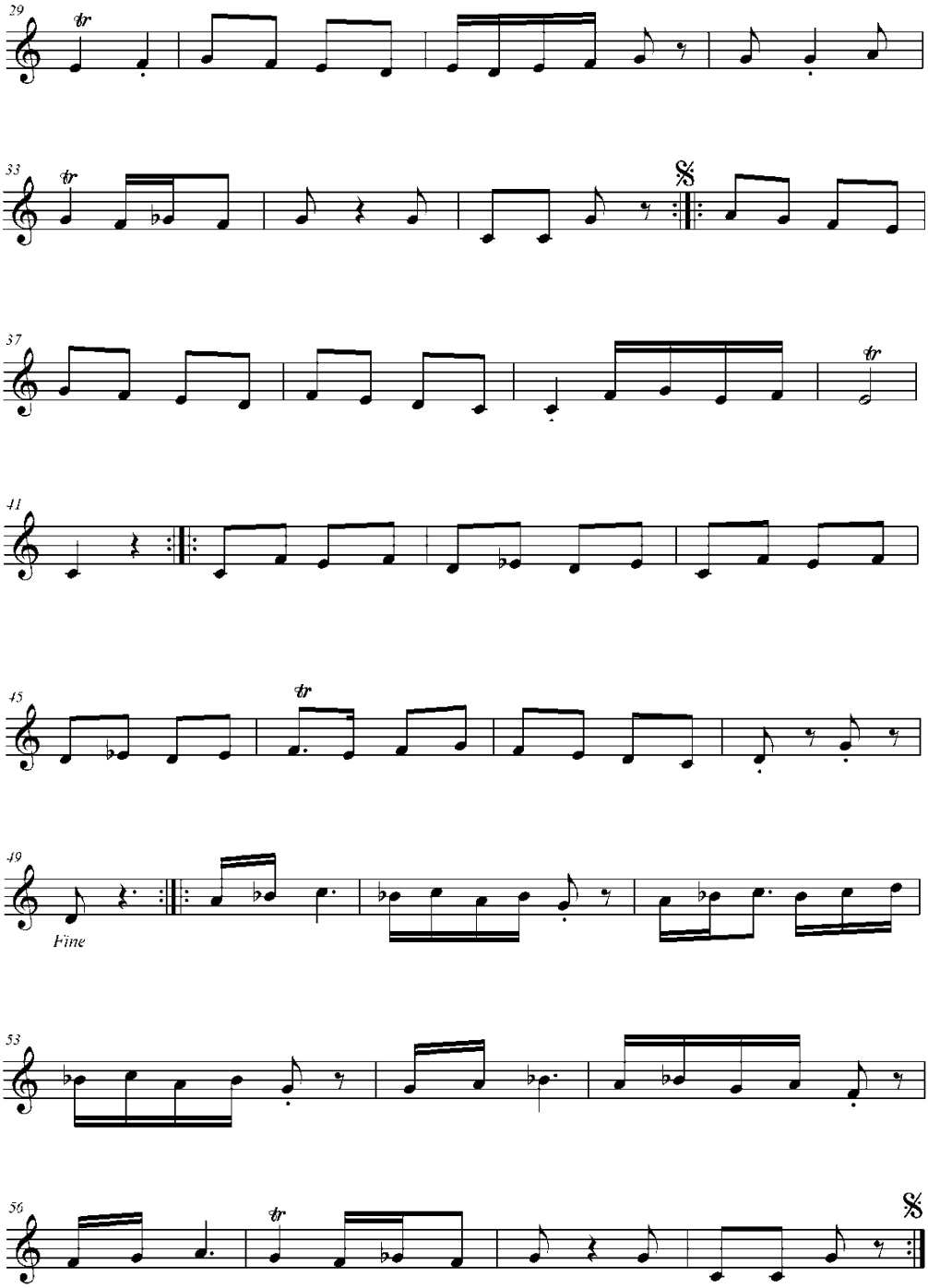
29
33
37
41
45
49
Fine
53
56

32. RAHAB RENGİ (1 a)

1.varyant

Notaya aktaran: İlgar Cemil. 7.01 - 2022 saat 21:58

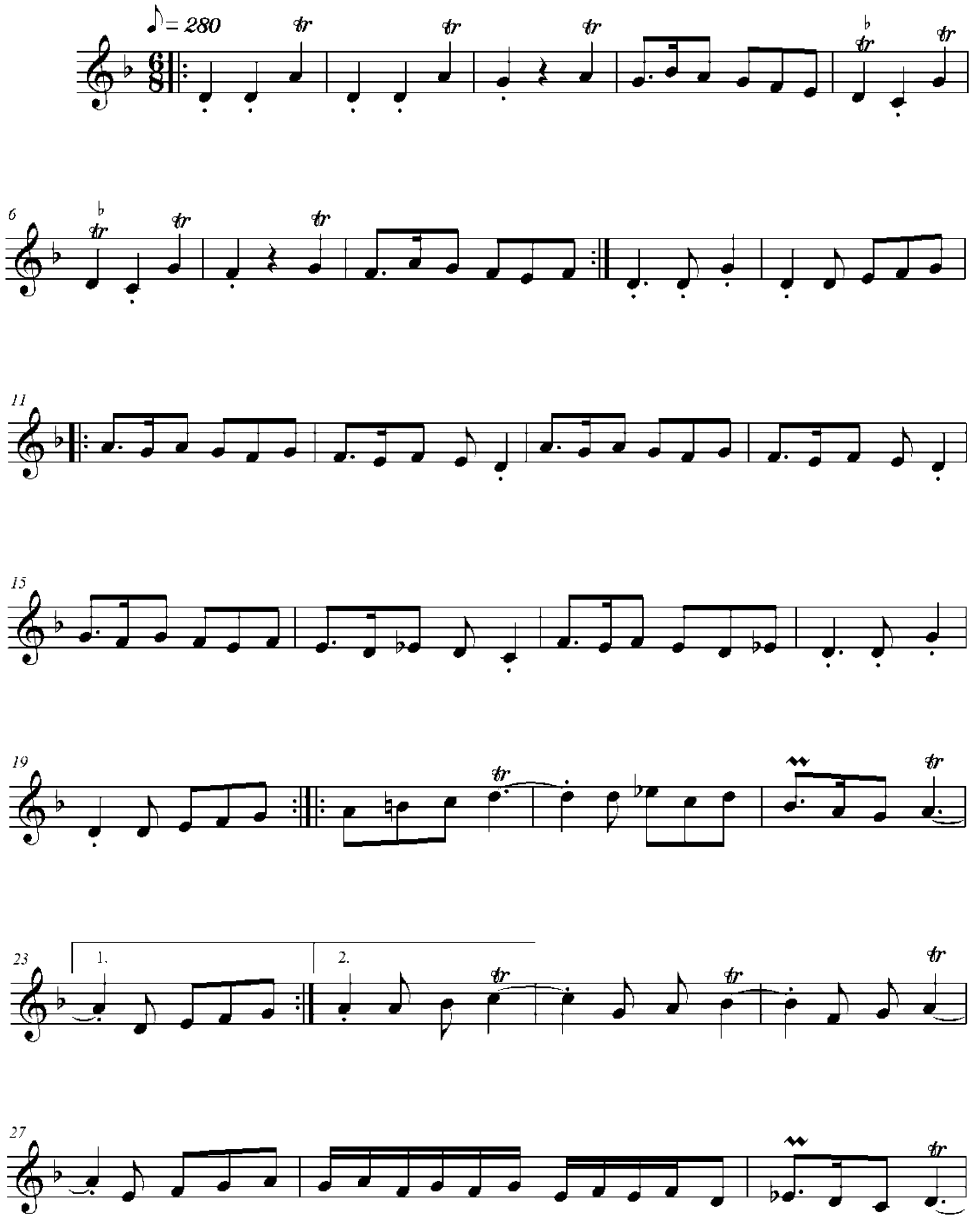

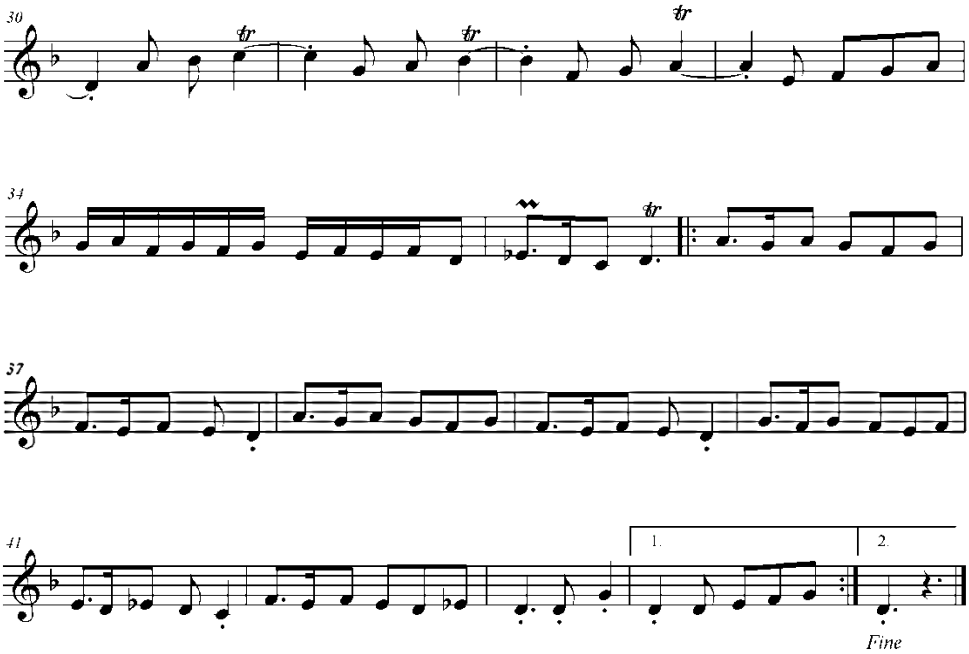
30
34
37
41
1.
2.
Fine

33. RAHAB RENGİ (1 b)

2.varyant

Notaya aktaran: İlgar Cemil. 8.01 - 2022 saat 10:53

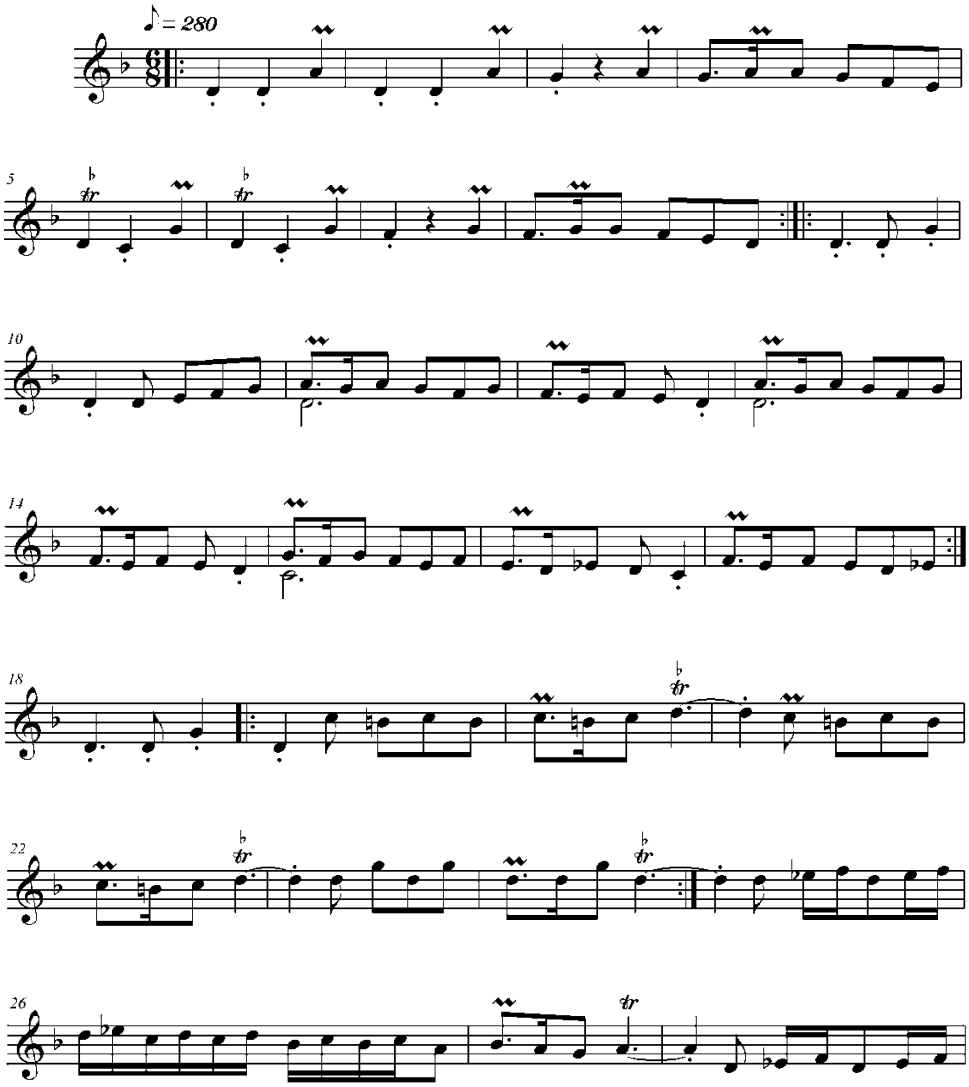

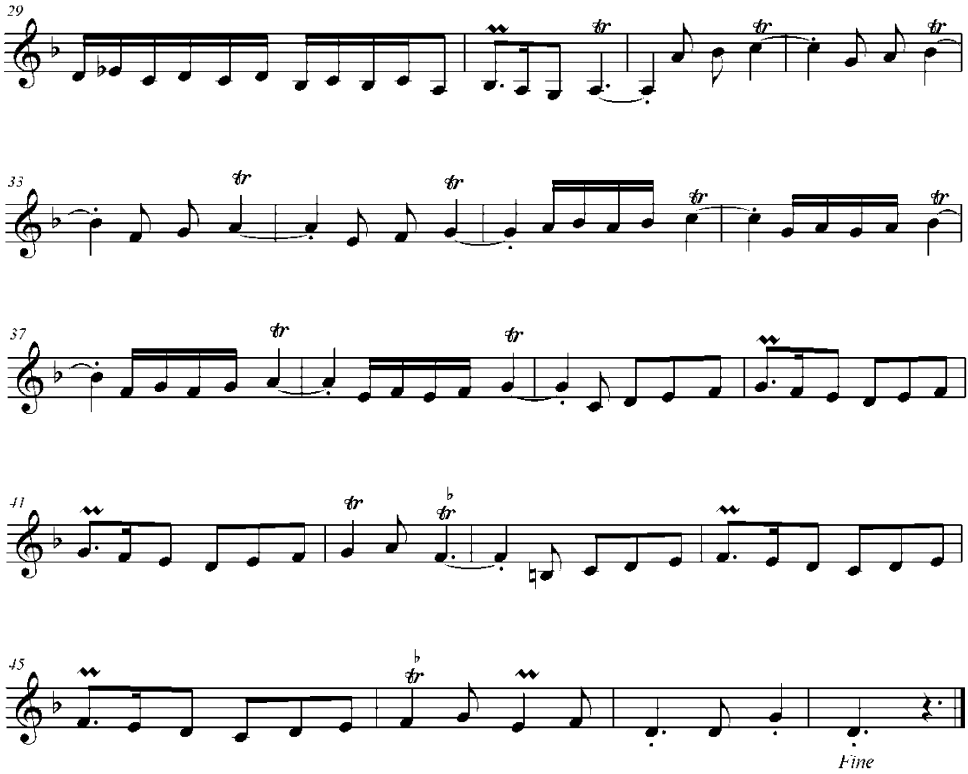
29
33
37
41
45
Fine

34. RAHAB RENGİ (2)

Mus: Ahsen Dadaşov

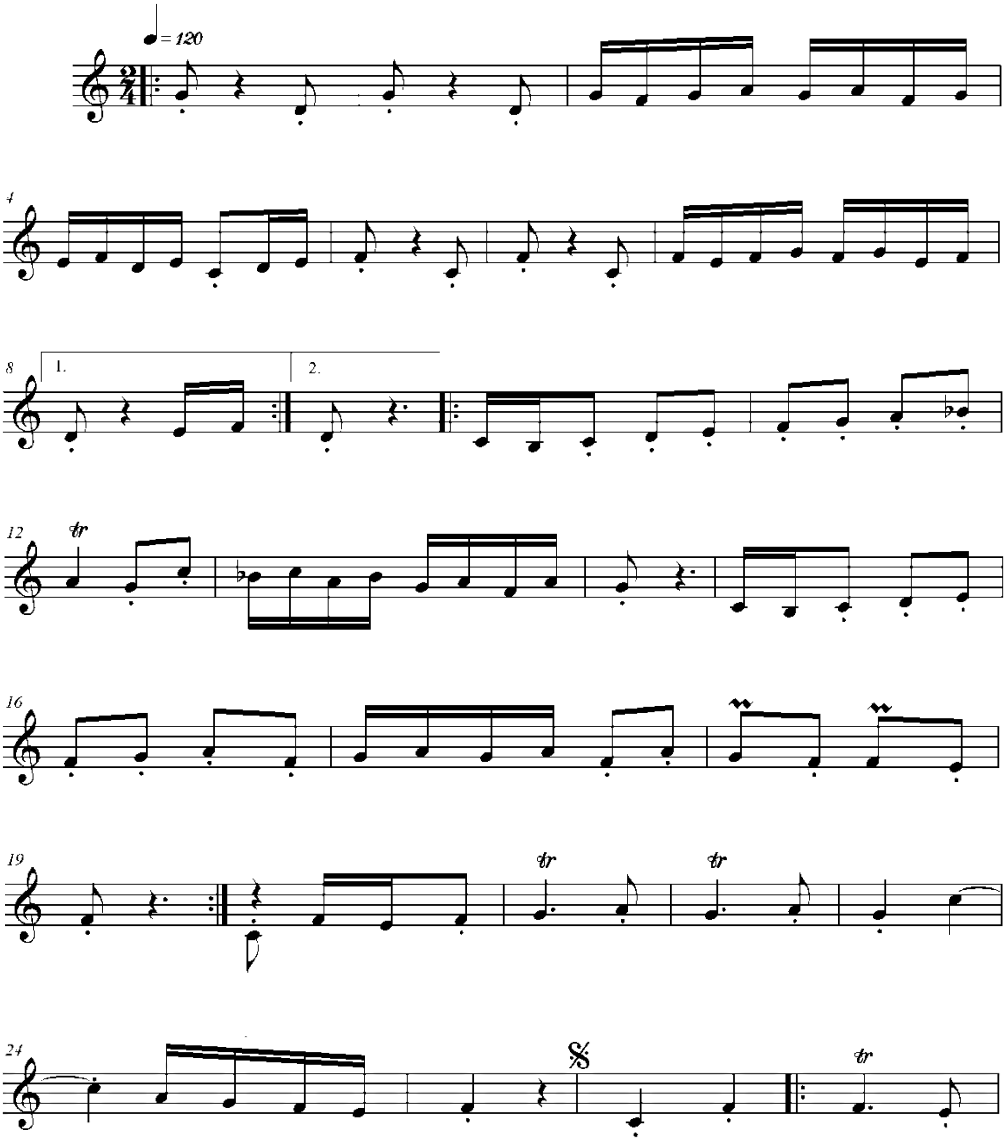

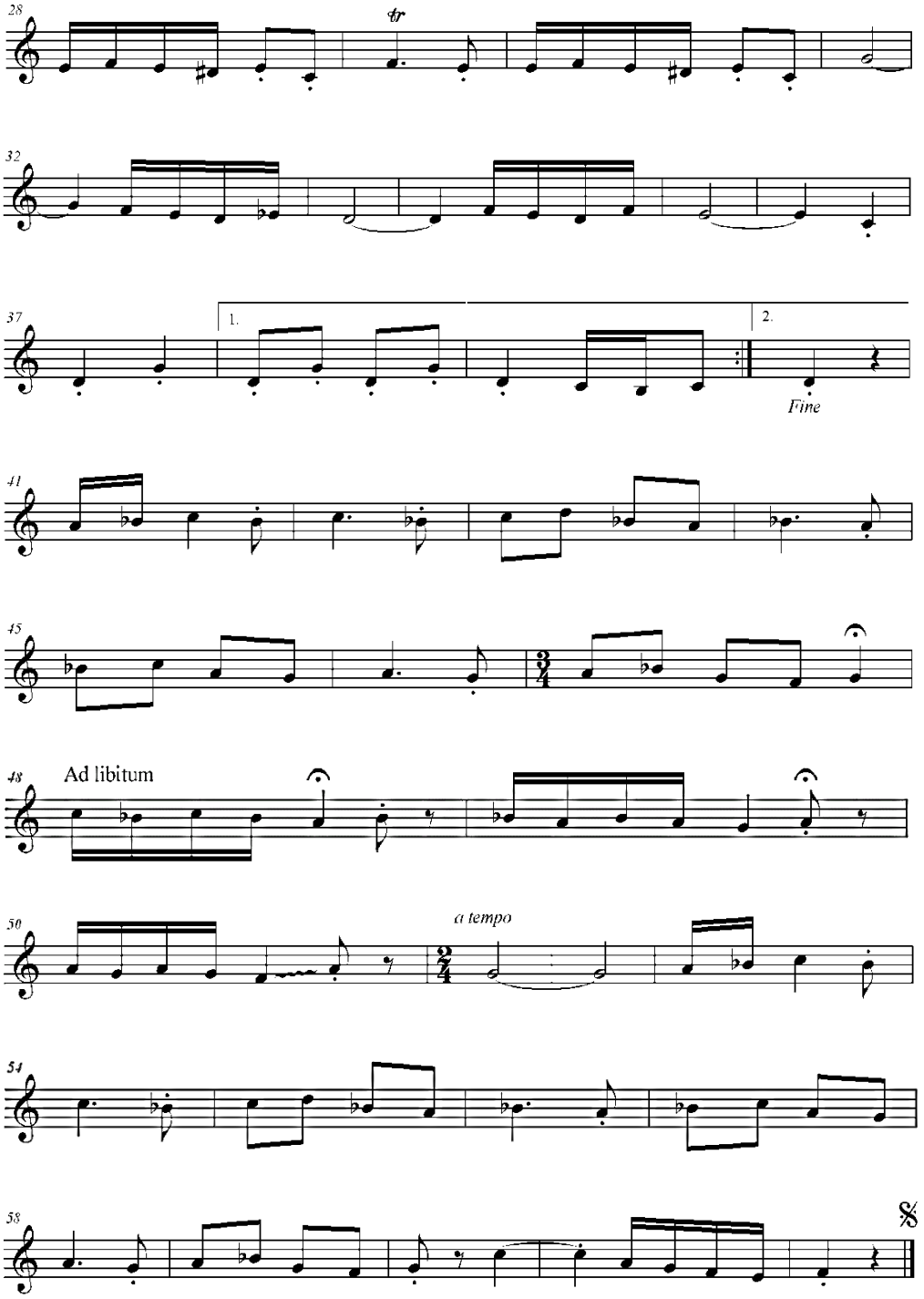
28
tr
32
37
1.
2.
Fine
41
45
48
Ad libitum
50
a tempo
54
58

35. RAHAB RENGİ (3)

Notaya aktaran: İlgar Cemil. 23.08 - 2009 saat 12:51

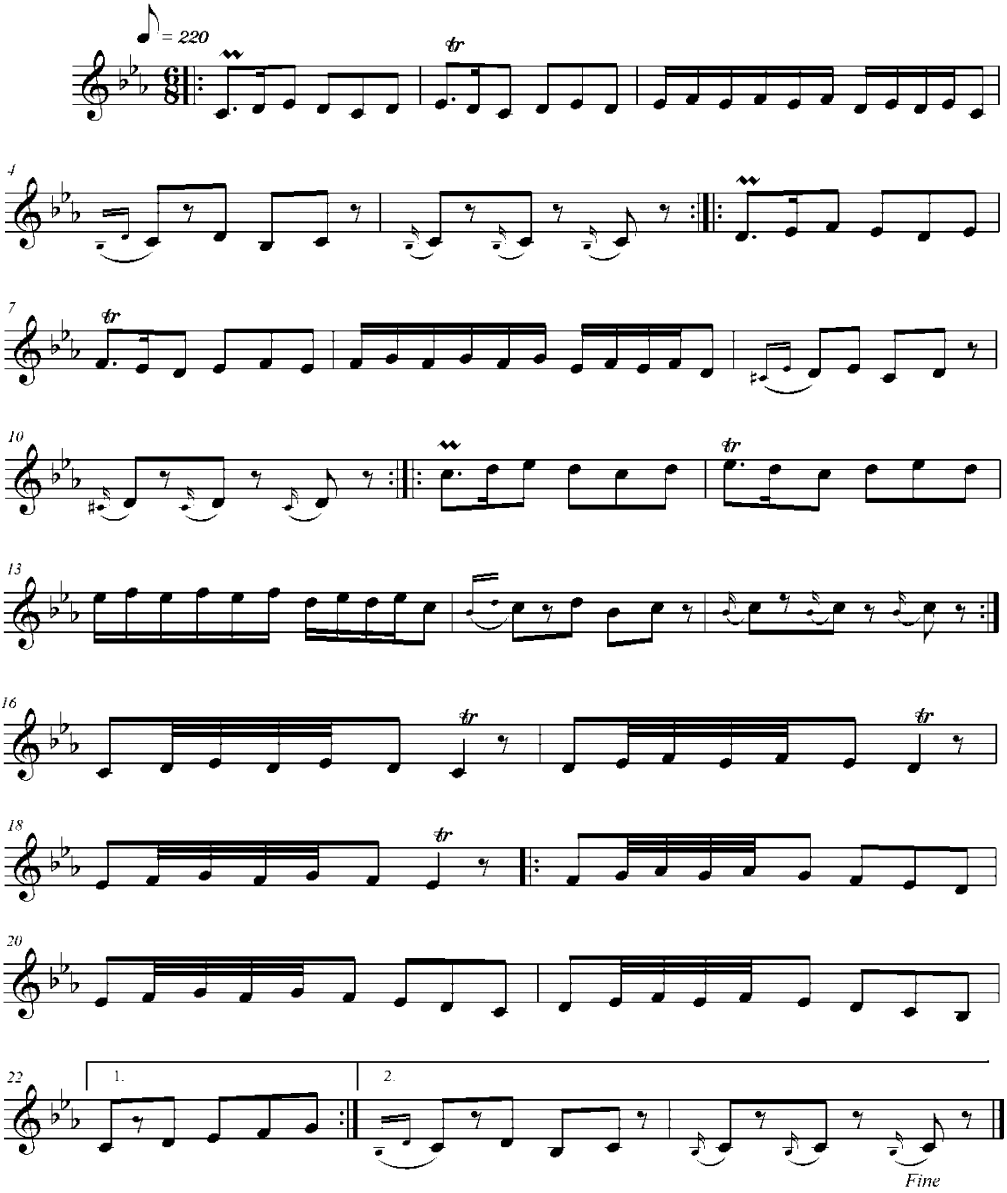

36. RAHAB RENGİ (4)

Notaya aktaran: İlgar Cemil. 25.10 - 2009 saat 16:48

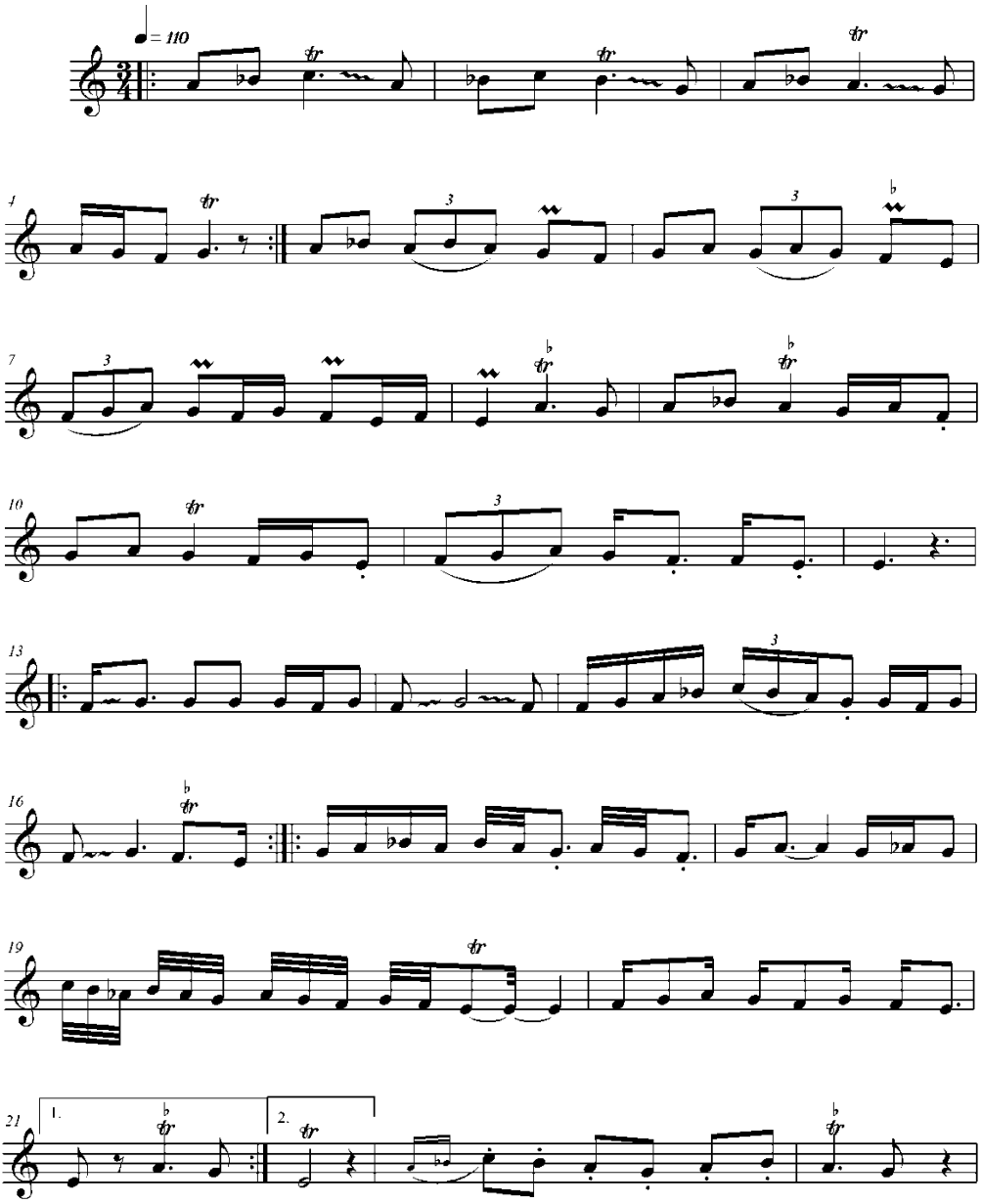

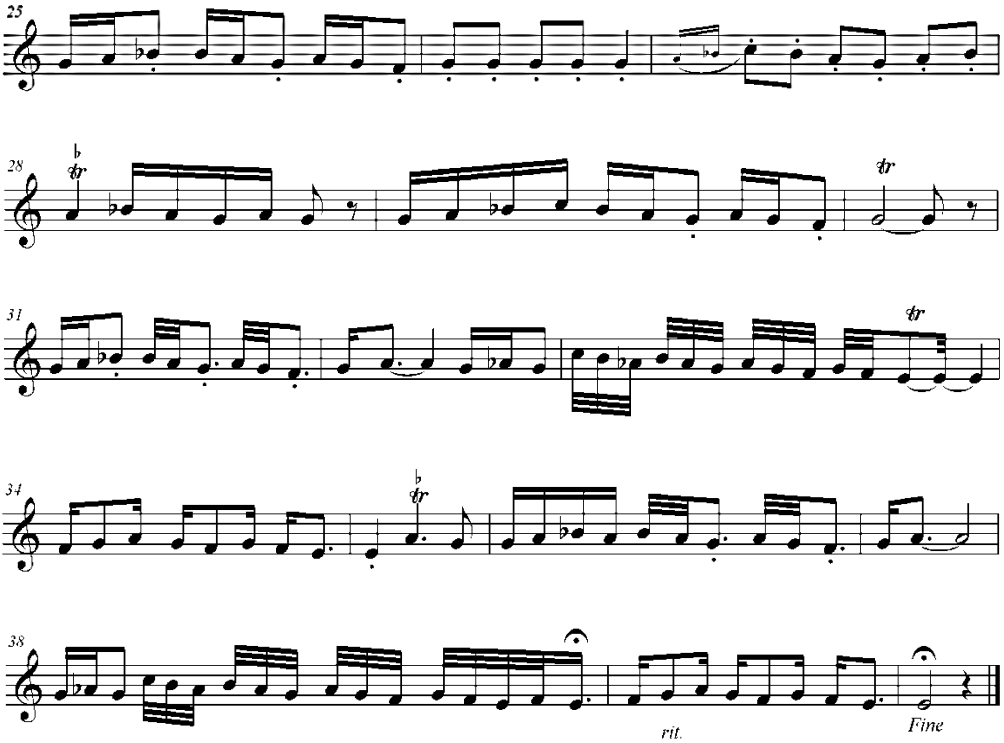
25
28
31
34
38
rit.
Fine

37. RAHAB RENGİ (5 a)

I varyant

REHAVEND

Tarzen Ahmed Bakıhanov'un repertuvarından.

Notaya aktaran: İlgar Cemil. 03.12 - 2009 saat 19:58

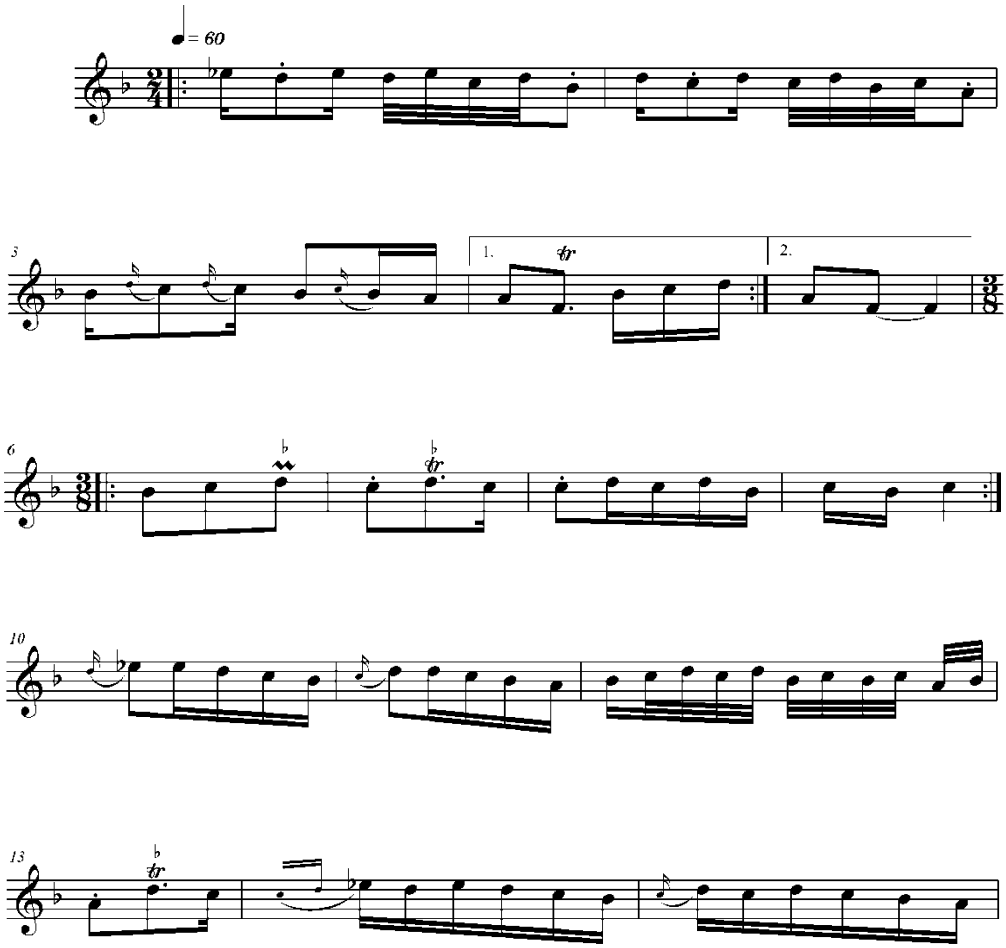

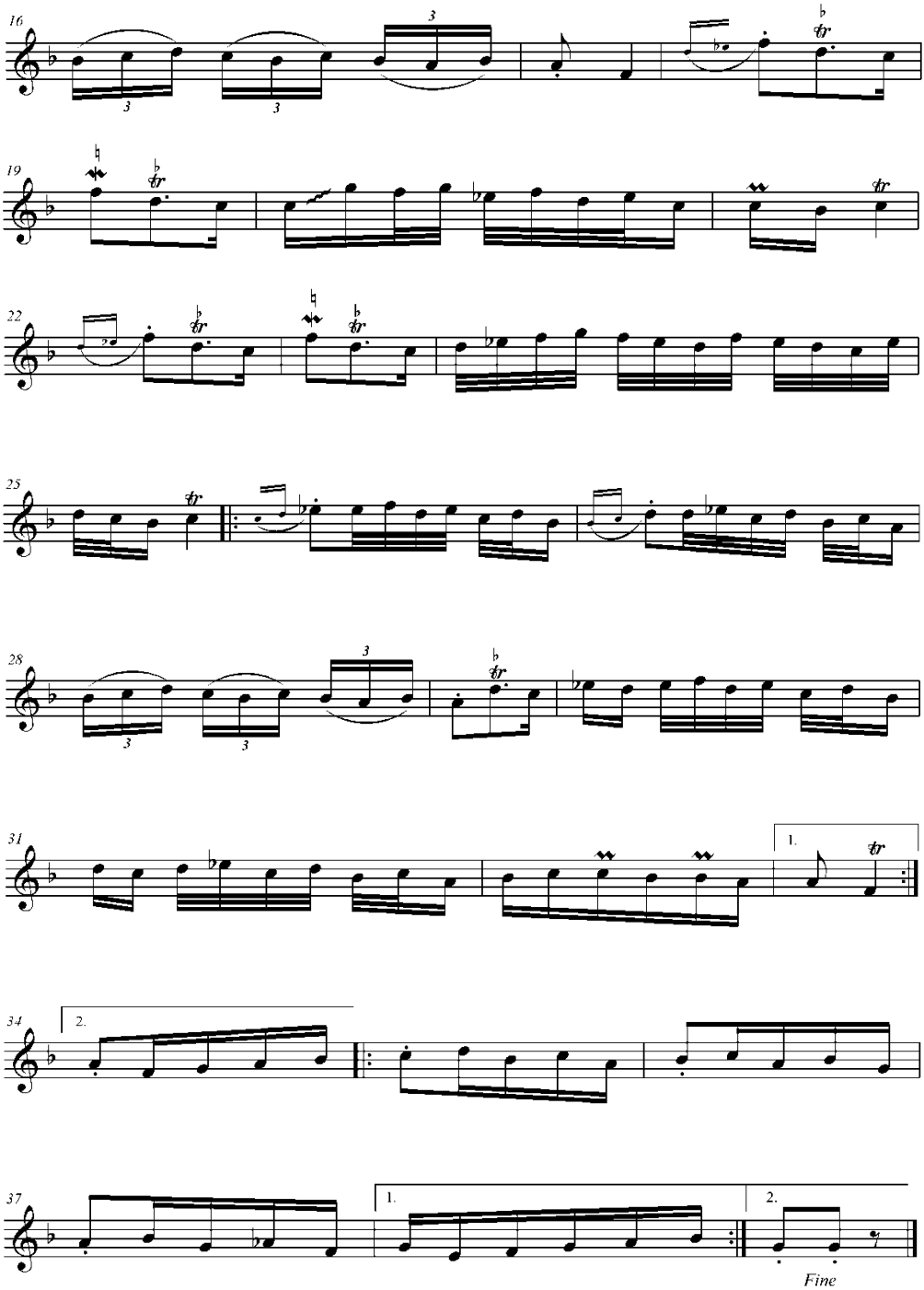
16
19
22
25
28
31
34
37
1.
2.
Fine

38. RAHAB RENGİ (5 b)

II varyant

REHAVEND

Tarzen Behram Mensurov'un repertuarından.

Notaya aktaran: İlgar Cemil. 09.09 - 2009 saat 12:28

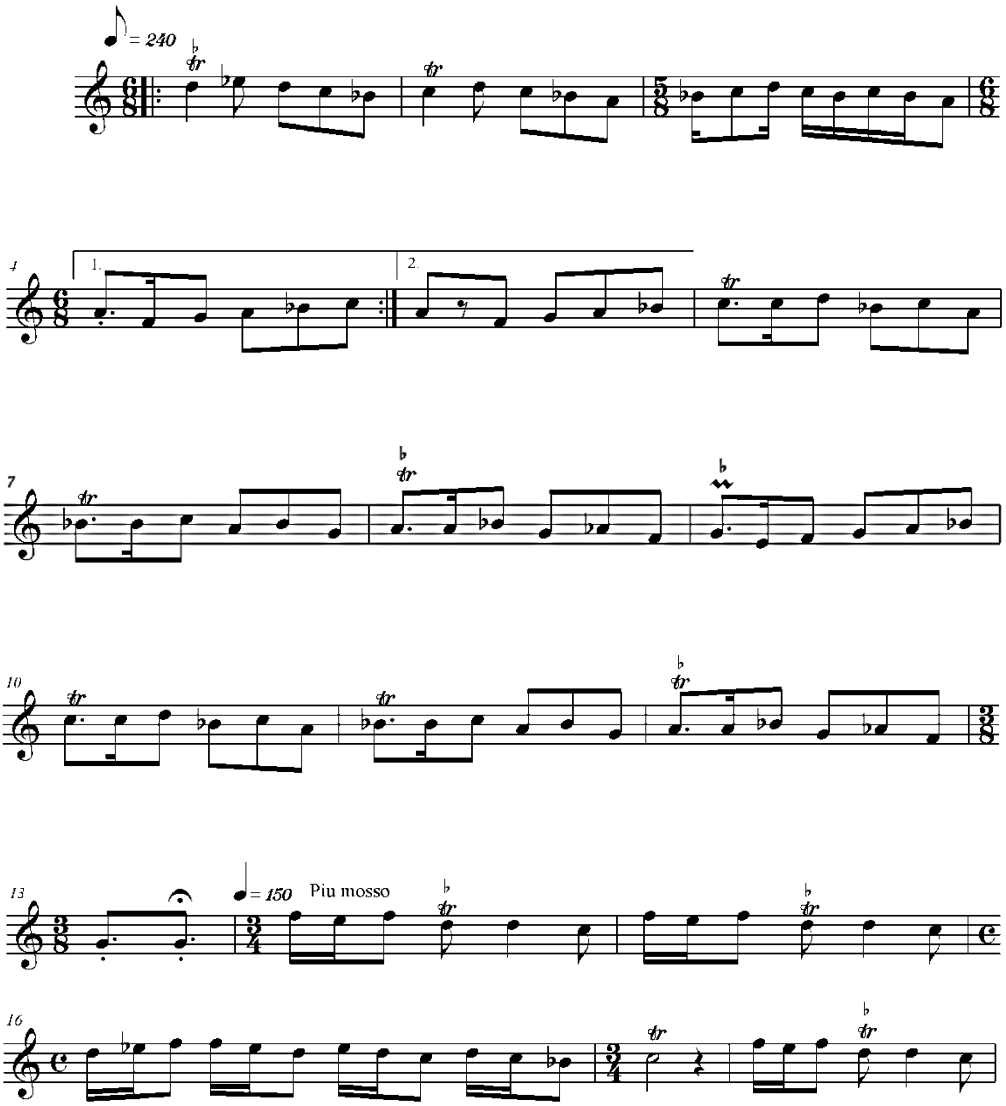

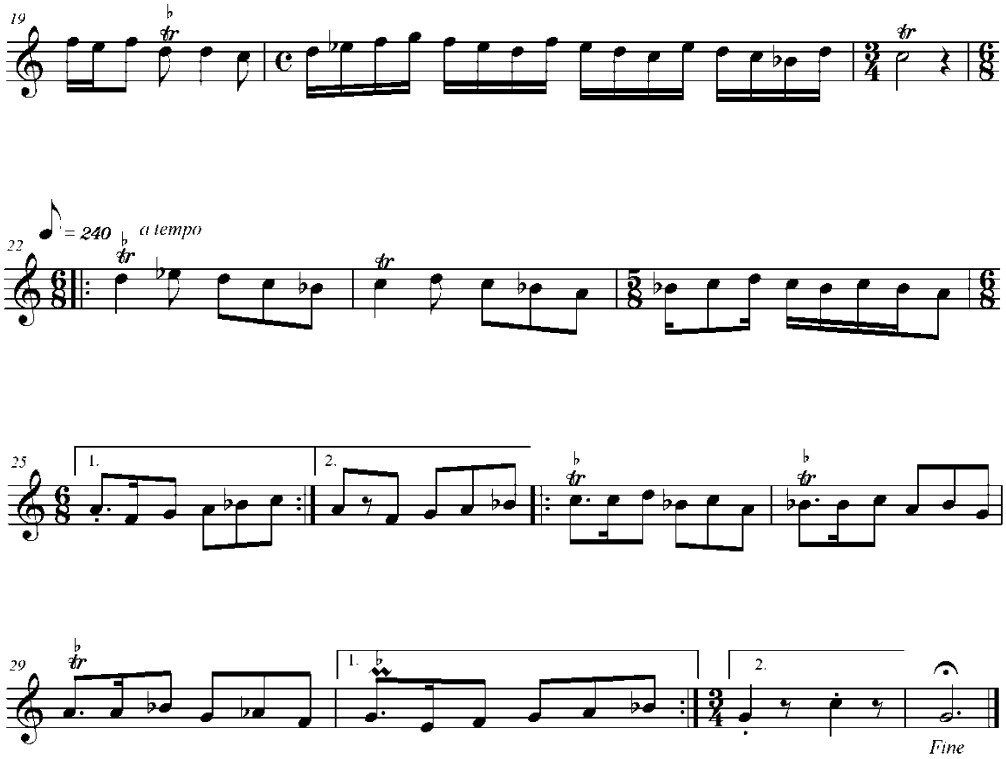
19
22
= 240
a tempo
25
1.
2.
29
1.
2.
Fine

39. RAHAB RENGİ (6)

REHAVEND

Tarzen Behram Mensurov'un repertuvarından.

Notaya aktaran: İlgar Cemil. 11.01 - 2011 saat 00:55

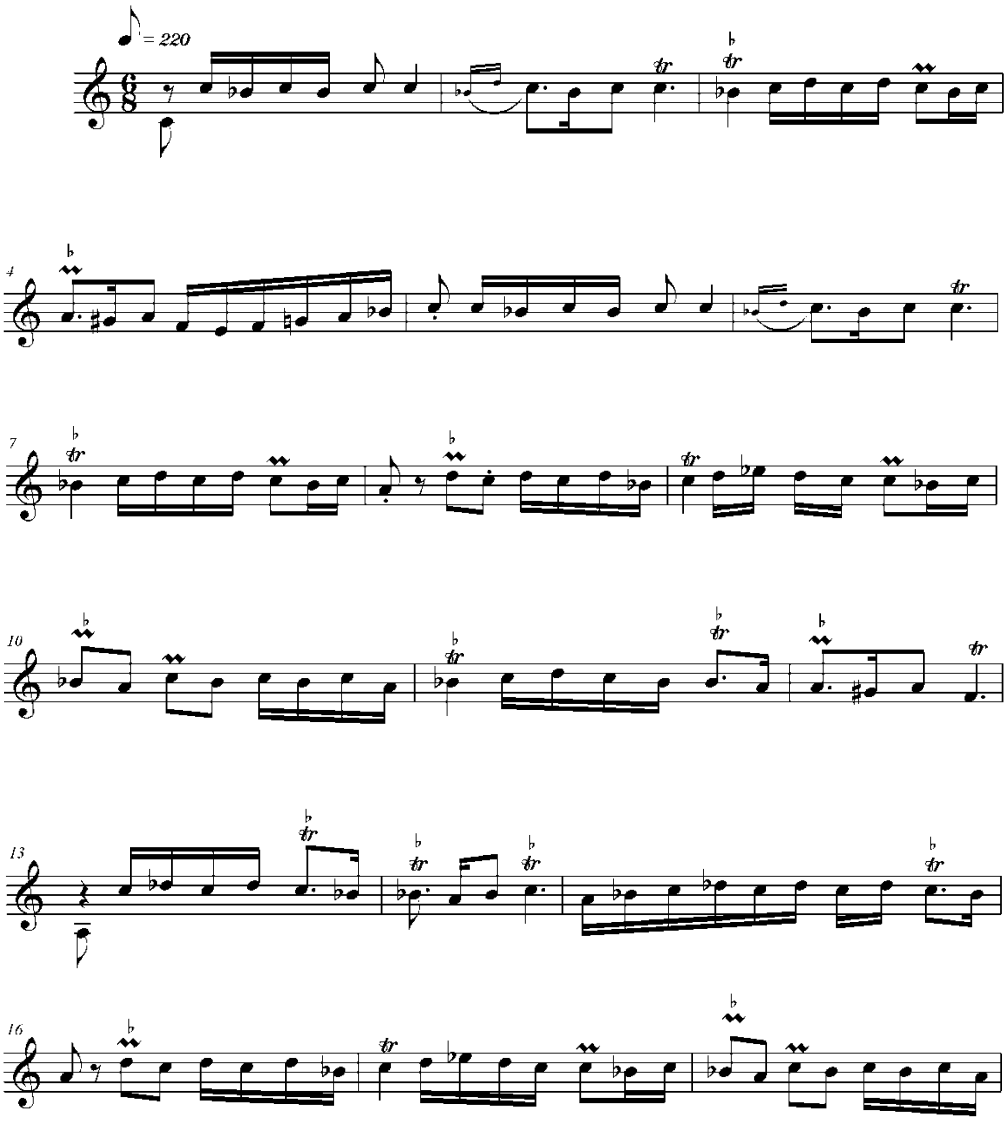

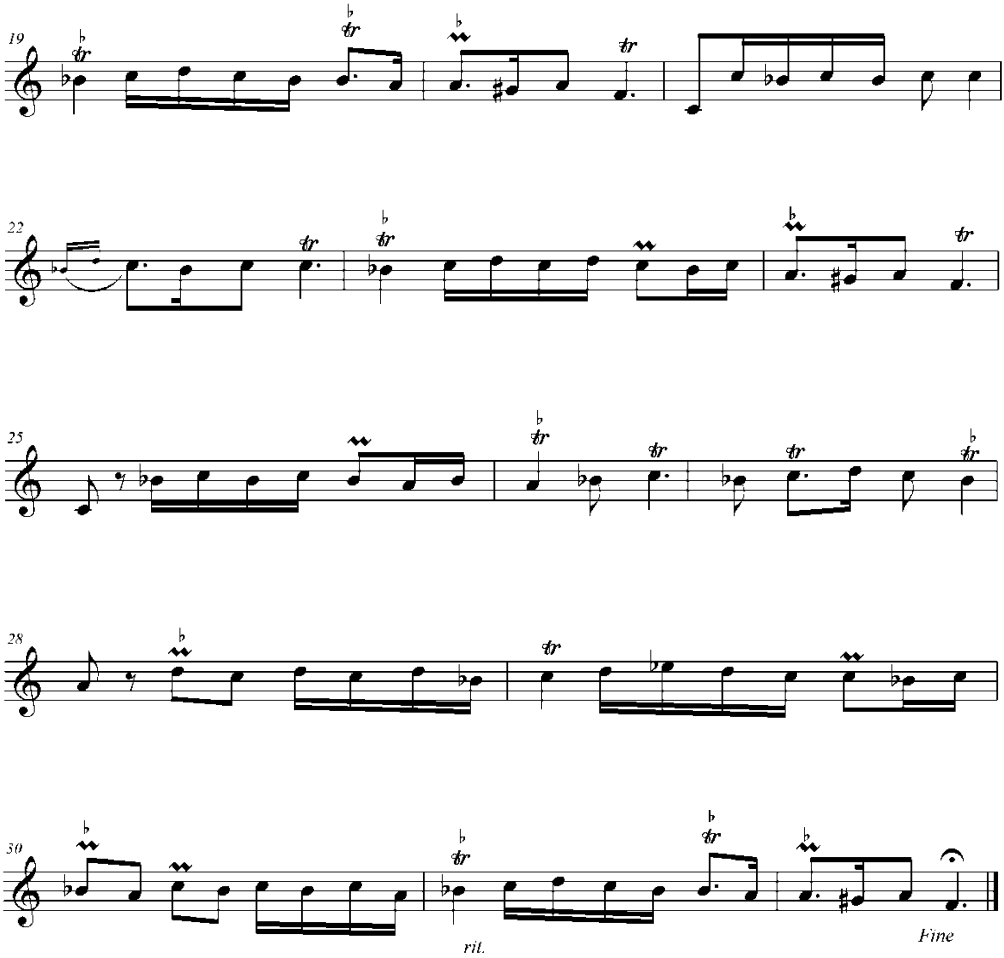
19
22
25
28
30
rit.
Fine

40. RAHAB RENGİ (7)

REHAVEND

Tarzen Behram Mensurov'un repertuarından.
Notaya aktaran: İlgar Cemil. 09.09 - 2009 saat 22:36

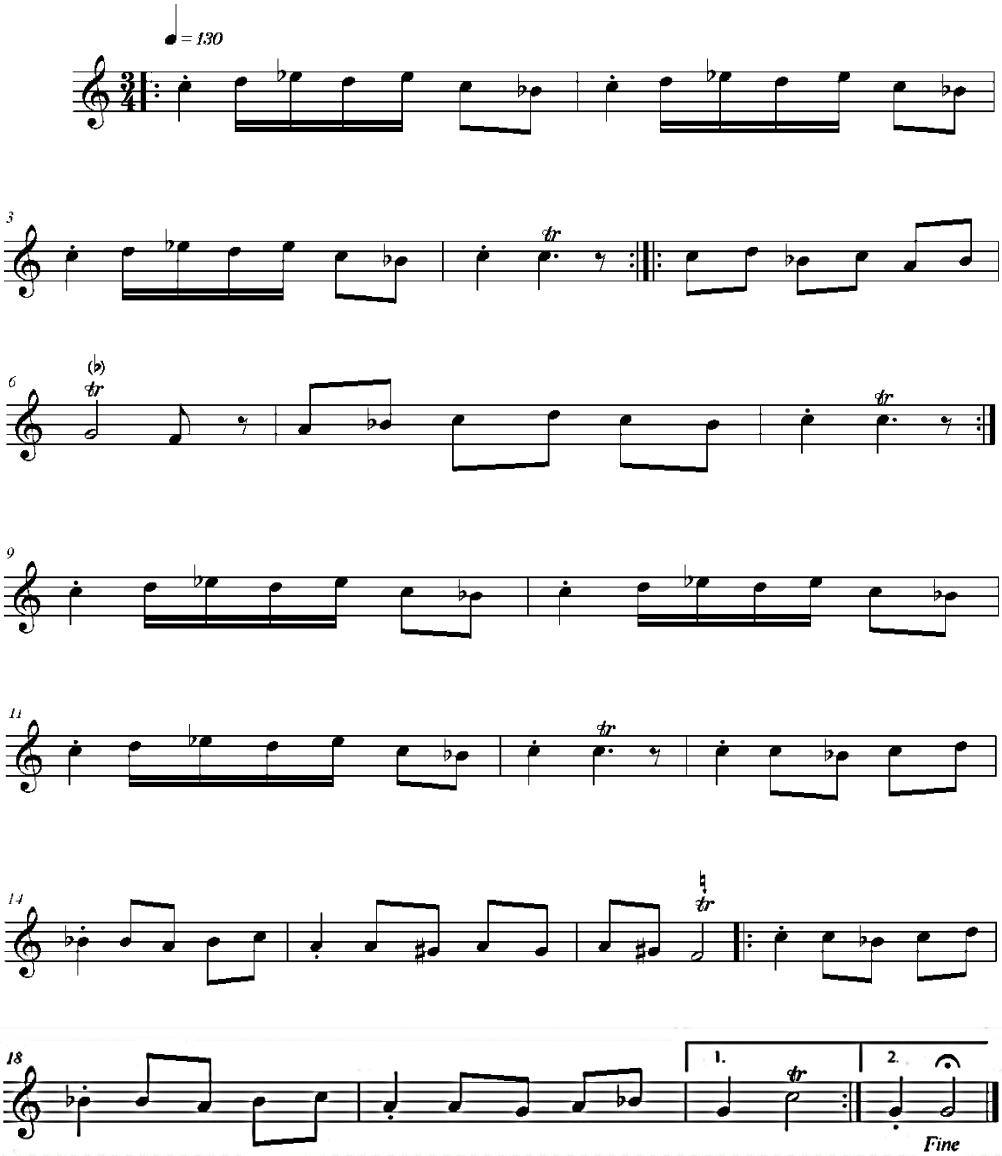

41. RAHAB RENGİ [54] (8)

Reşad İbrahimov'un icrasından
Notaya aktaran: İlgar İmamverdi: 5.11 – 2021 saat 10:48

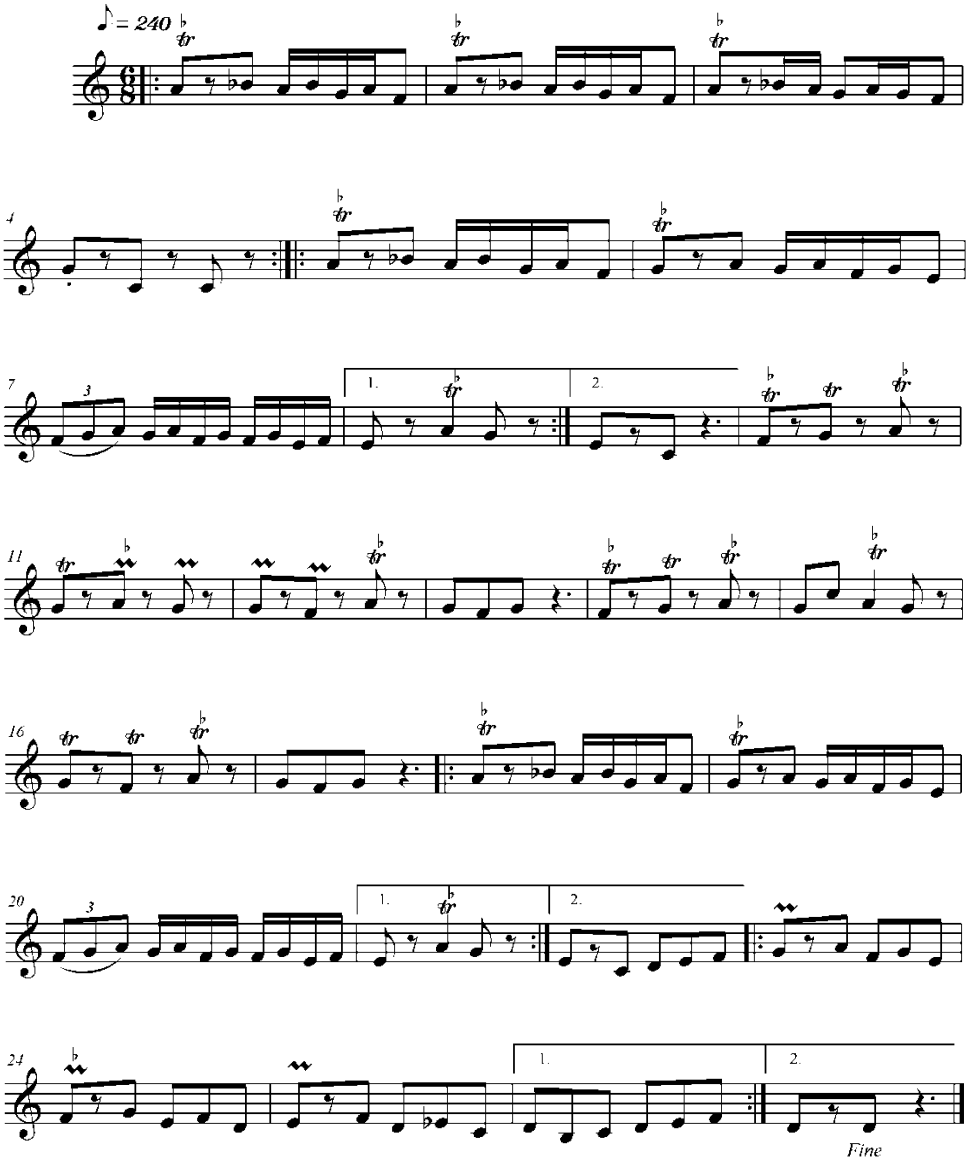

[54]https://www.youtube.com/watch?v=2aVBhLMP4Yc saat: 1.04.22 – 1.05.35

IV F A S I L

42. NEVÂ DERÂMEDİ (1 a)

I varyant

Behram Mansurov'un repertuvarından
Notaya aktaran: İlgar İmamverdi: 10.01– 2010 saat 22:11

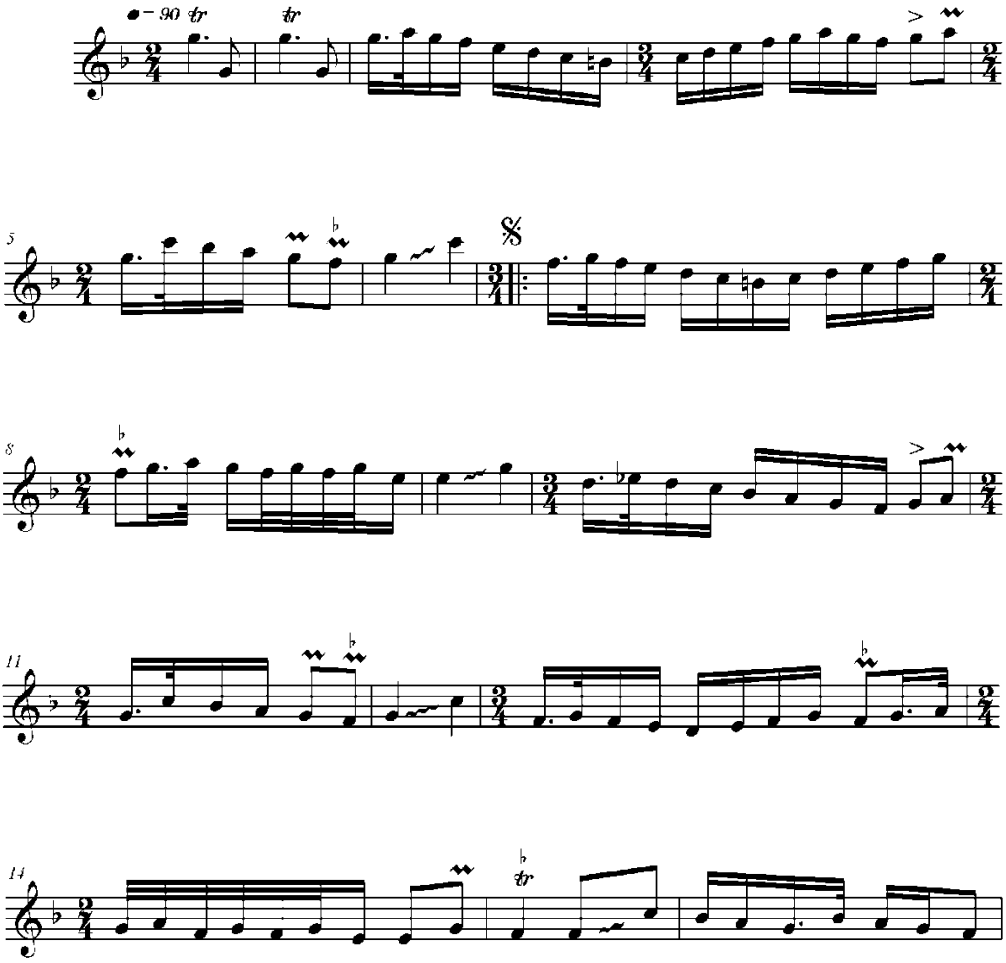

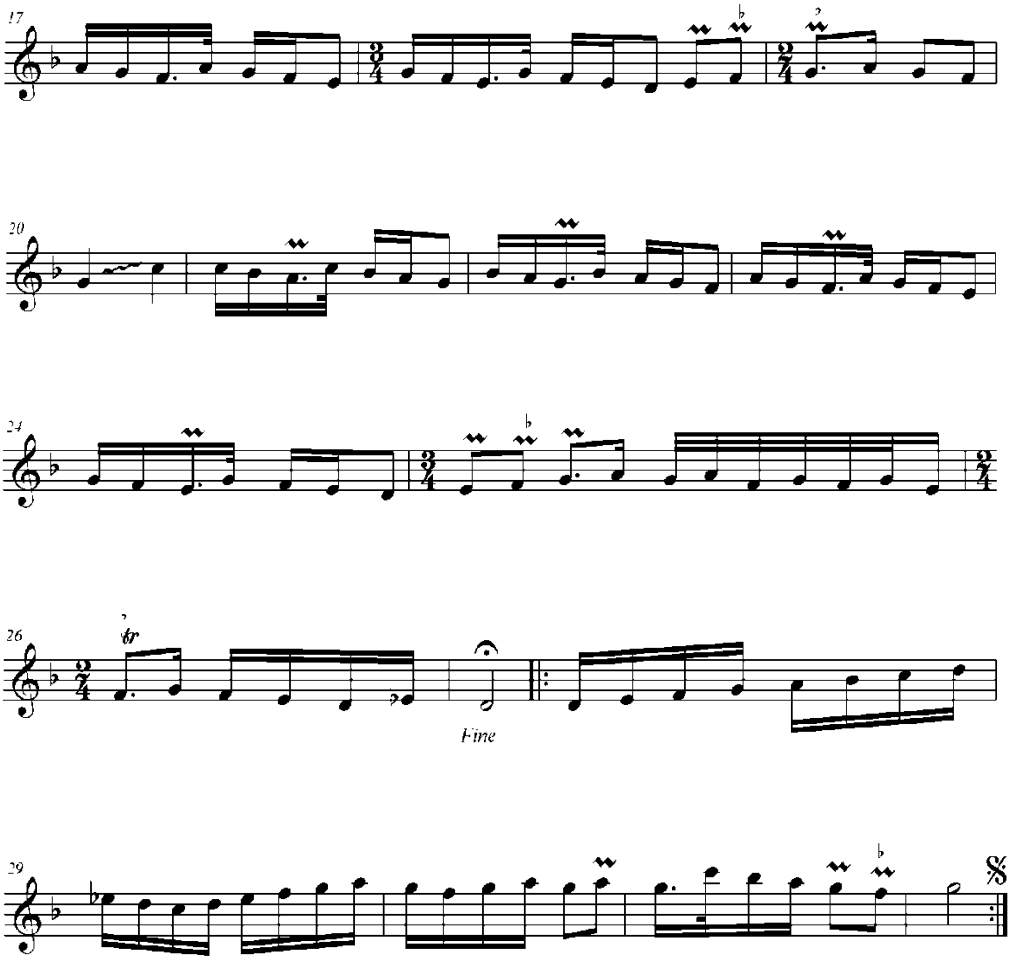
17
20
24
26
Fine
29

43. NEVÂ DERÂMEDİ[55] (1 b)

II varyant

Sidgi Mustafayev'in icrasından

Notaya aktaran: İlgar İmamverdi: 7.12– 2021 saat 14:16

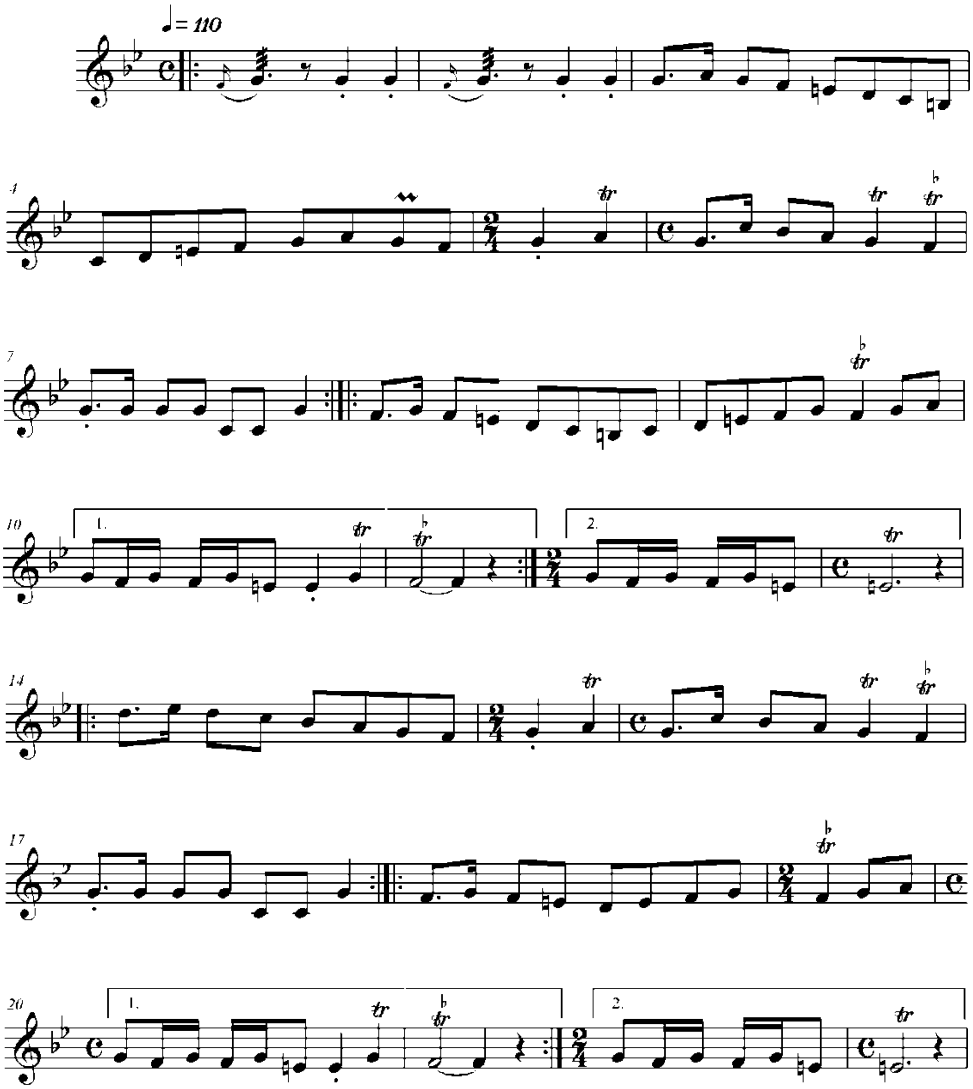

[55] https://www.youtube.com/watch?v=3YHrN6jolY4 saat: 0.01 - 1.43

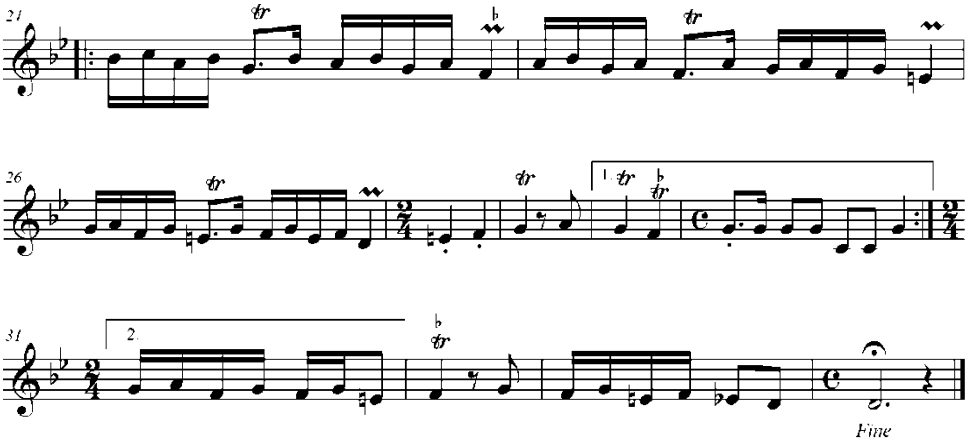
21
26
31
1.
2.
Fine

44. NEVÂ DERÂMEDİ (2)

Mus: Vamik Memmedaliyev
Notaya aktaran: İlgar İmamverdi: 2.08– 2021 saat 00:28

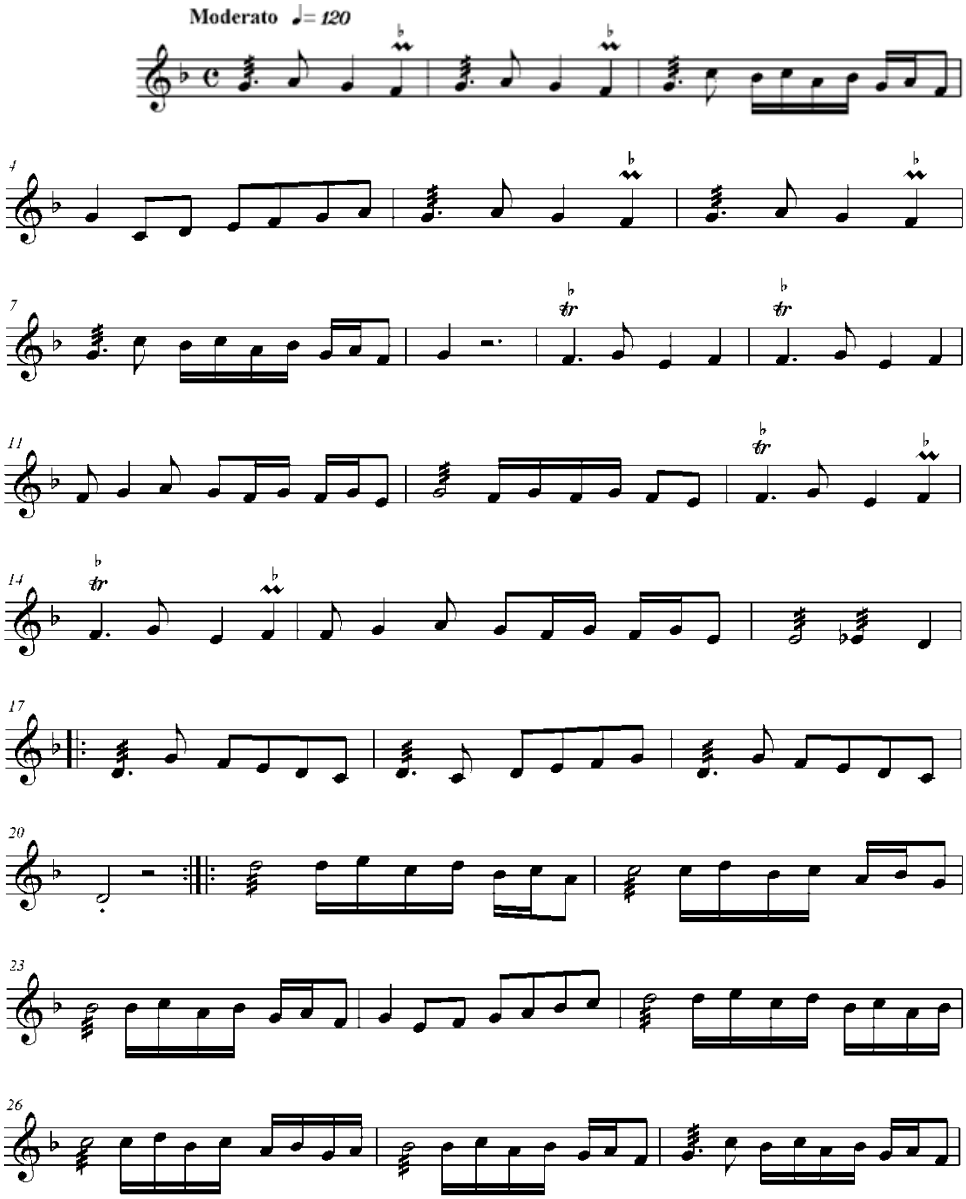

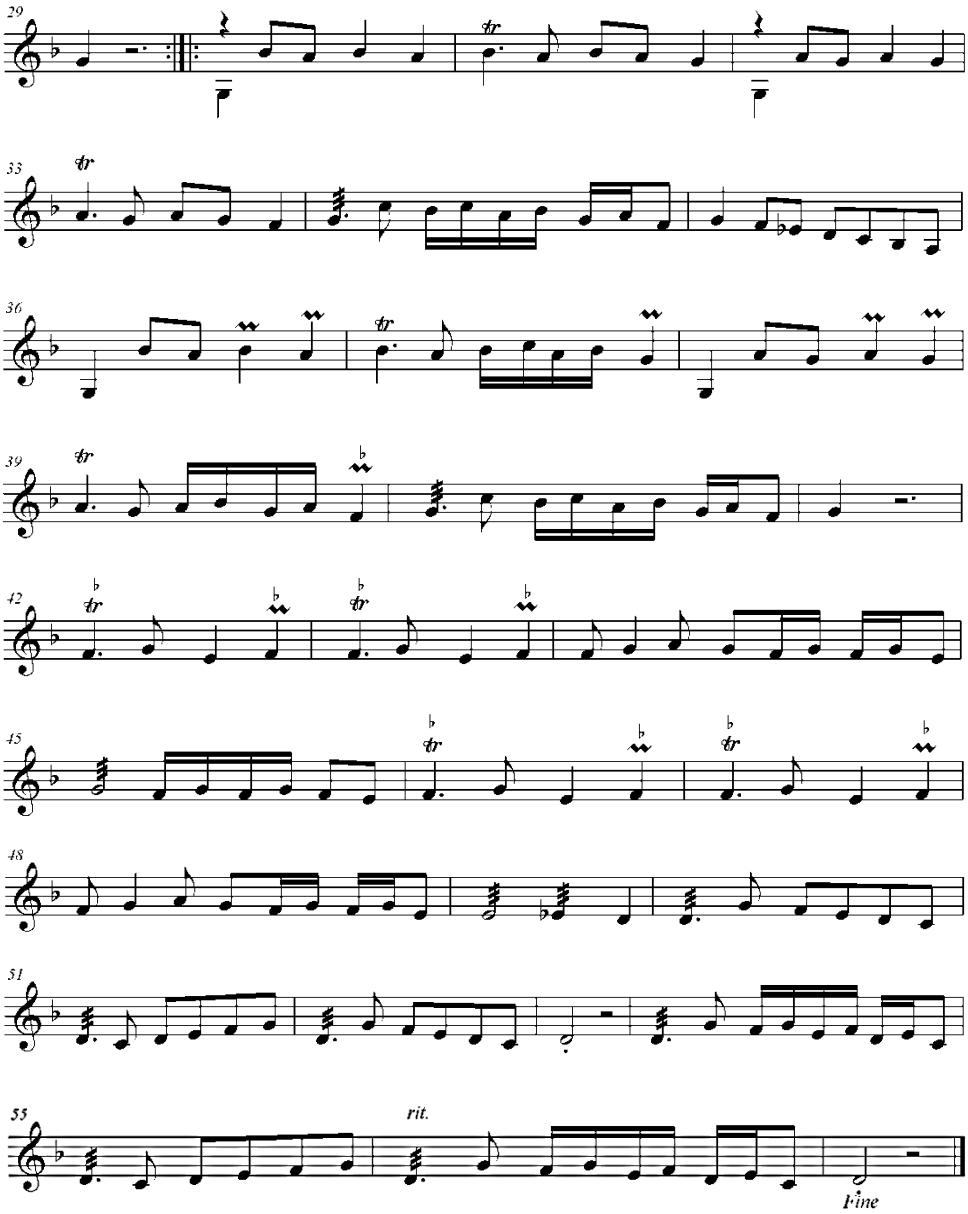
29
33
36
39
42
45
48
51
55
rit.
Fine

45. NEVA RENGİ[56] (1)

D İ R İ N G İ

Mus: Sidgi Mustafayev

Notaya aktaran: İlgar İmamverdi: 11.12-2021 saat 22.31

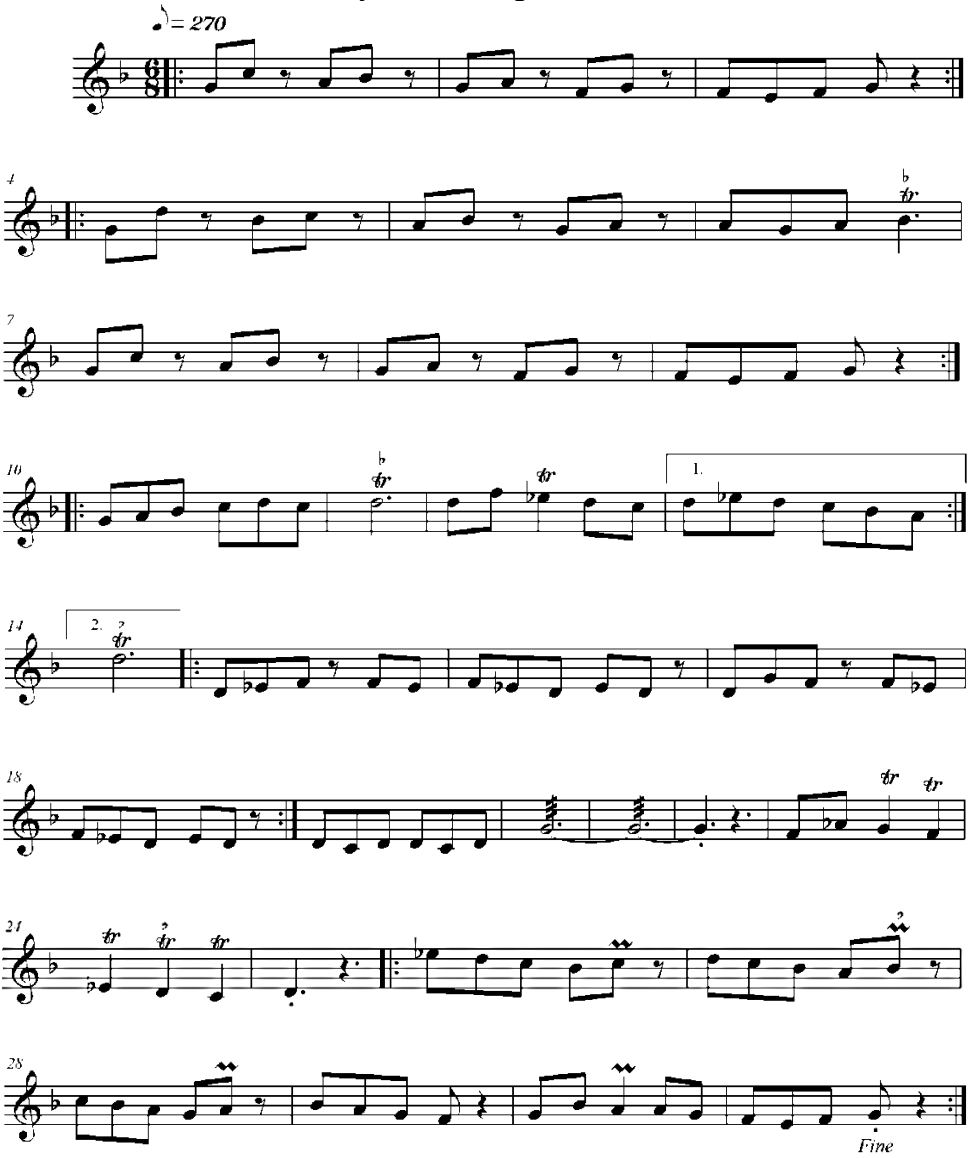

[56] https://www.youtube.com/watch?v=r1hbttjvCe4 saat: 9.08 – 9.15

46. NEVA RENGİ[57] (2)

EBU-ETA

D İ R İ N G İ

Mus: Sidgi Mustafayev
Notaya aktaran: İlgar İmamverdi: 7.12-2021 saat 15.28

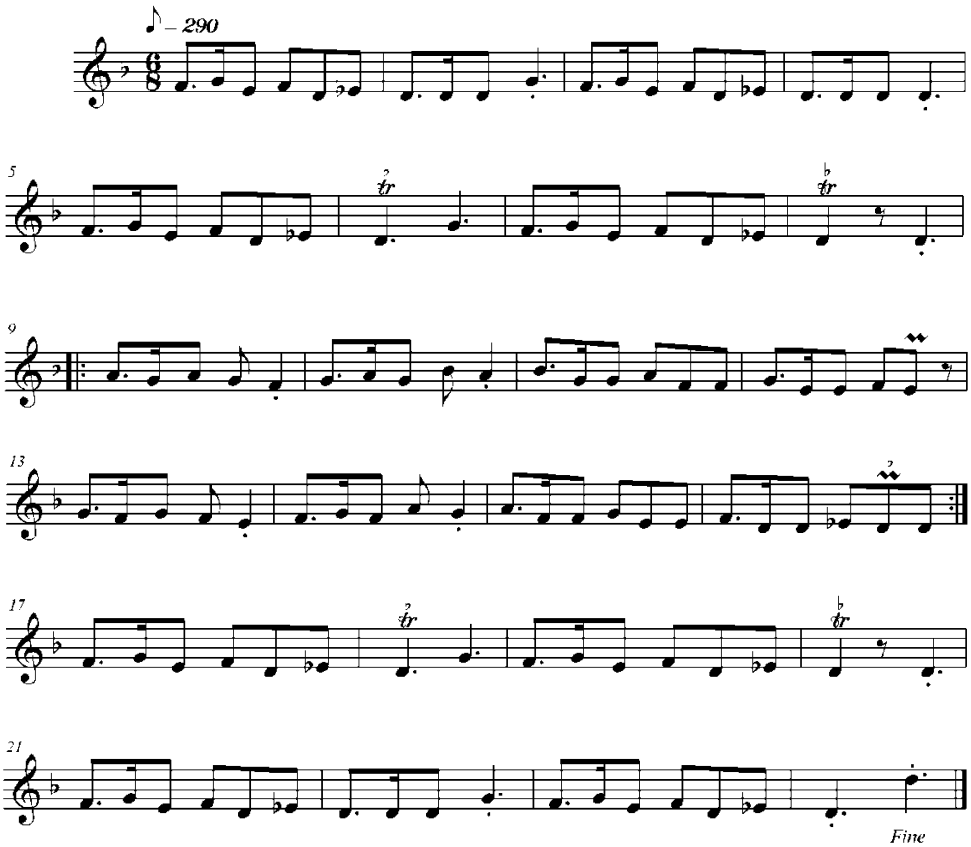

[57] https://www.youtube.com/watch?v=3YHrN6jolY4 saat: 8.26 - 9.06 Takdim ettiğimiz "Ebu-Eta" rengi Neva muğamının kadim bir bölümü olan "Ebu –Eta"nın isminden alınmıştır. "Ebu-Eta" Neva muğamında çalınıp söylenen bölümdür. Melodinin 1-8. ve 17-24 hanelerindeki melodik epizod, "Gelersin gadan allam, gidersin yola sallam" isimli Azerbaycan halk türküsünün motifi ile yakın olduğu duyulmaktadır.

47. NEVA RENGİ[58] (3)

D İ R İ N G İ

Mus: Feramez Germrudi

Notaya aktaran: İlgar İmamverdi: 20.11-2021 saat 17.40

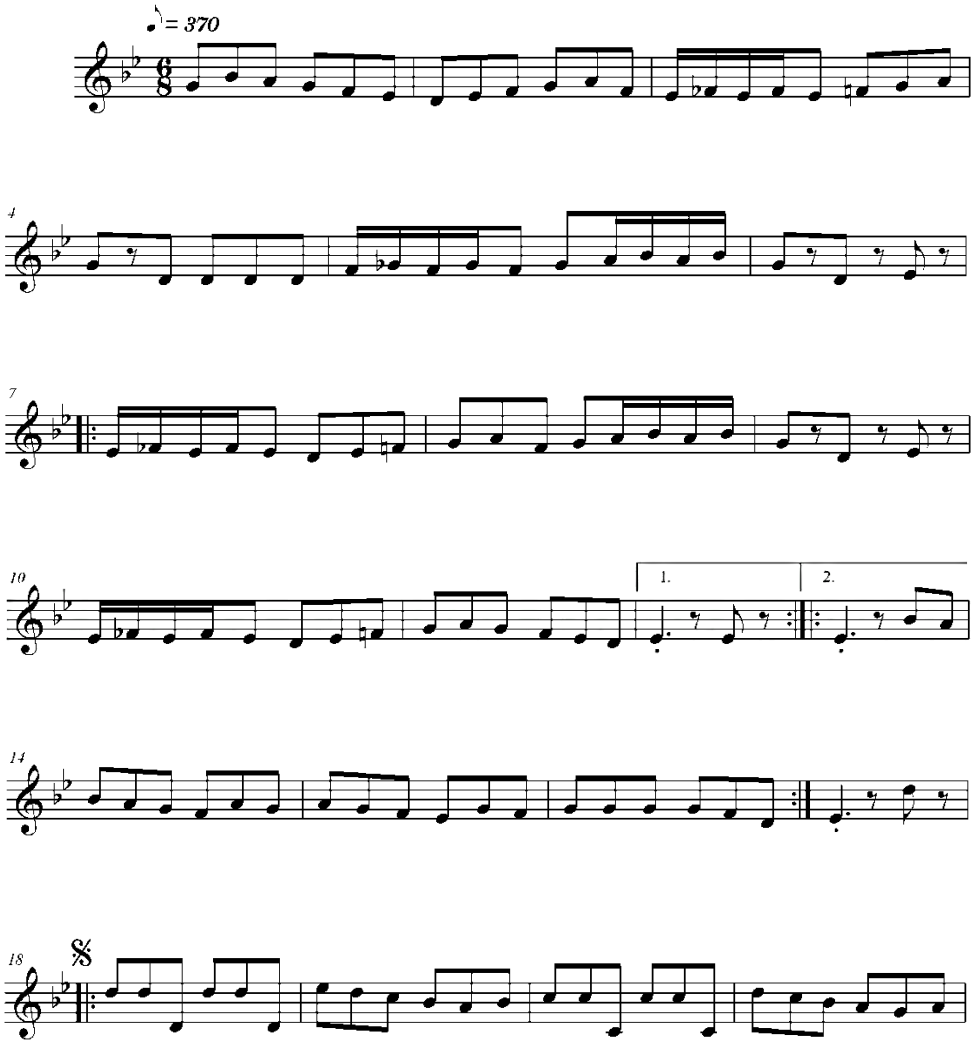

[58] https://www.youtube.com/watch?v=FfU8x1lQrH0 saat: 4.06 – 7.10

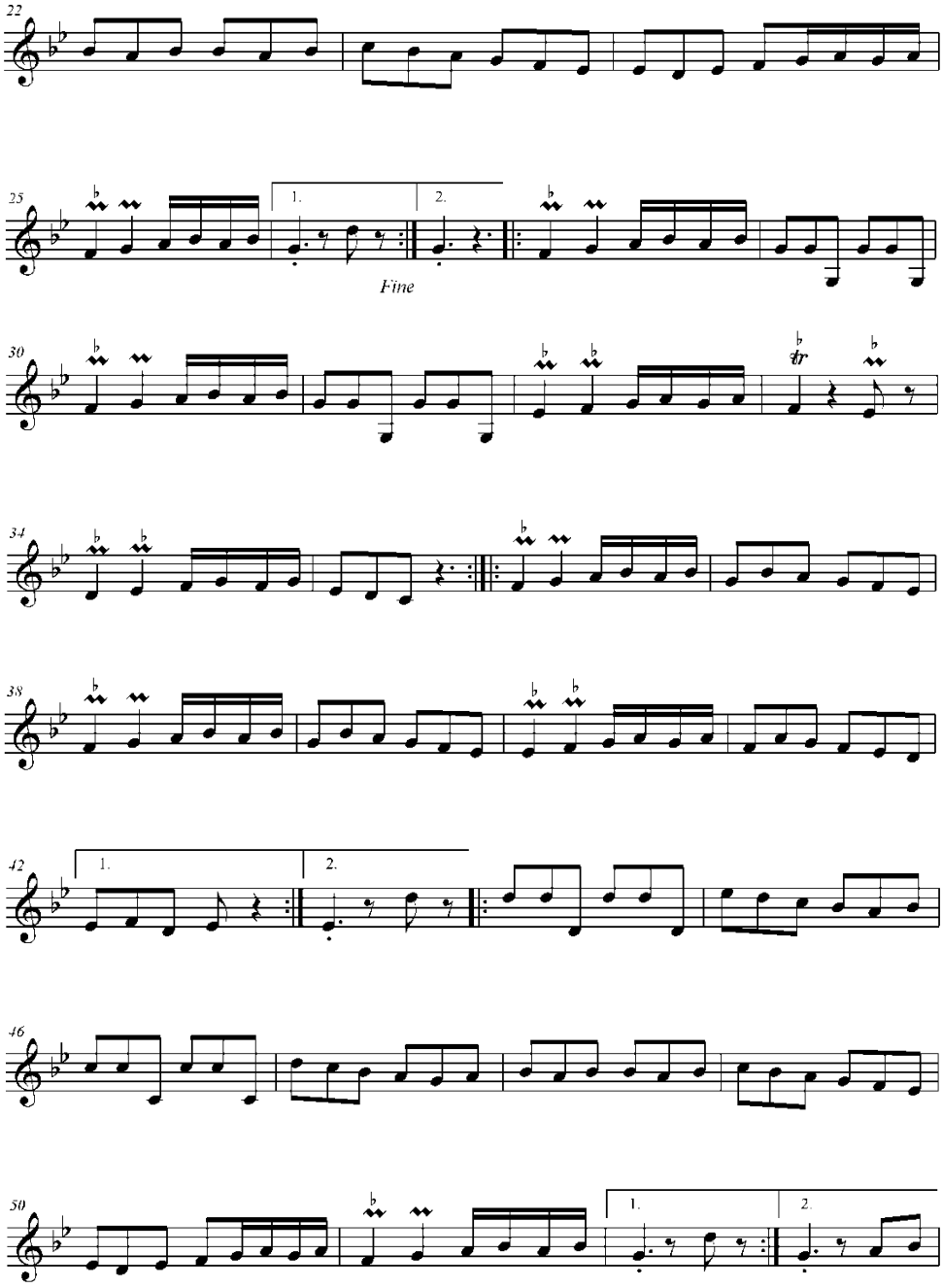
22
25
1.
2.
Fine
30
tr
34
38
42
1.
2.
46
50
1.
2.

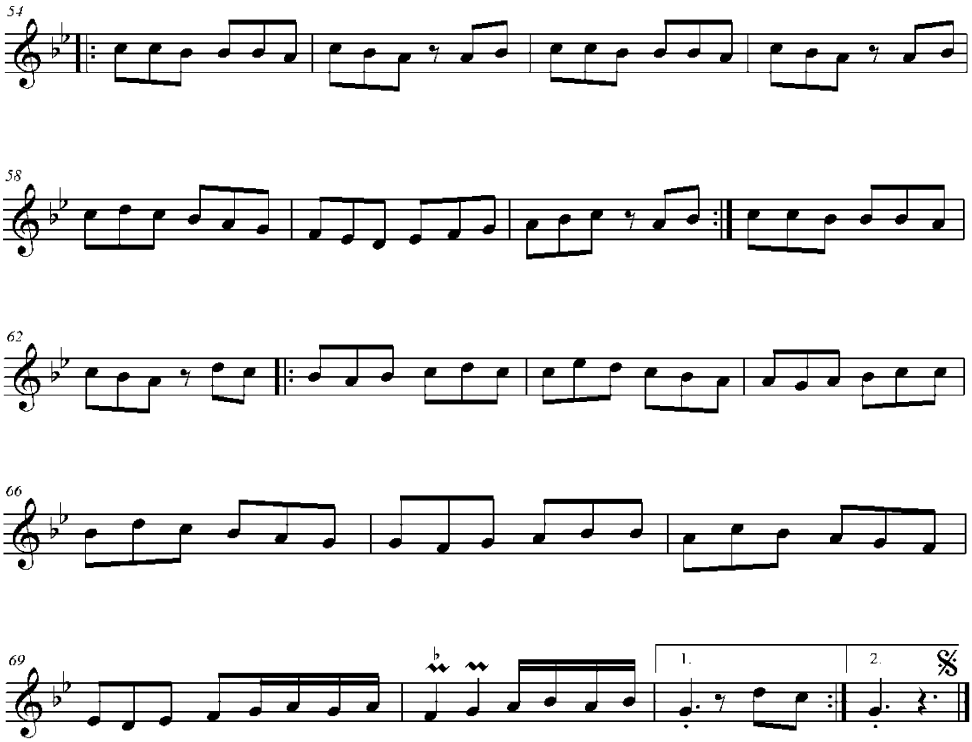
54
58
62
66
69
1.
2.

48. NEVA RENGİ[59] (4)

Mus: Feramez Germrudi
Notaya aktaran: İlgar İmamverdi: 20.11-2021 saat 15.31

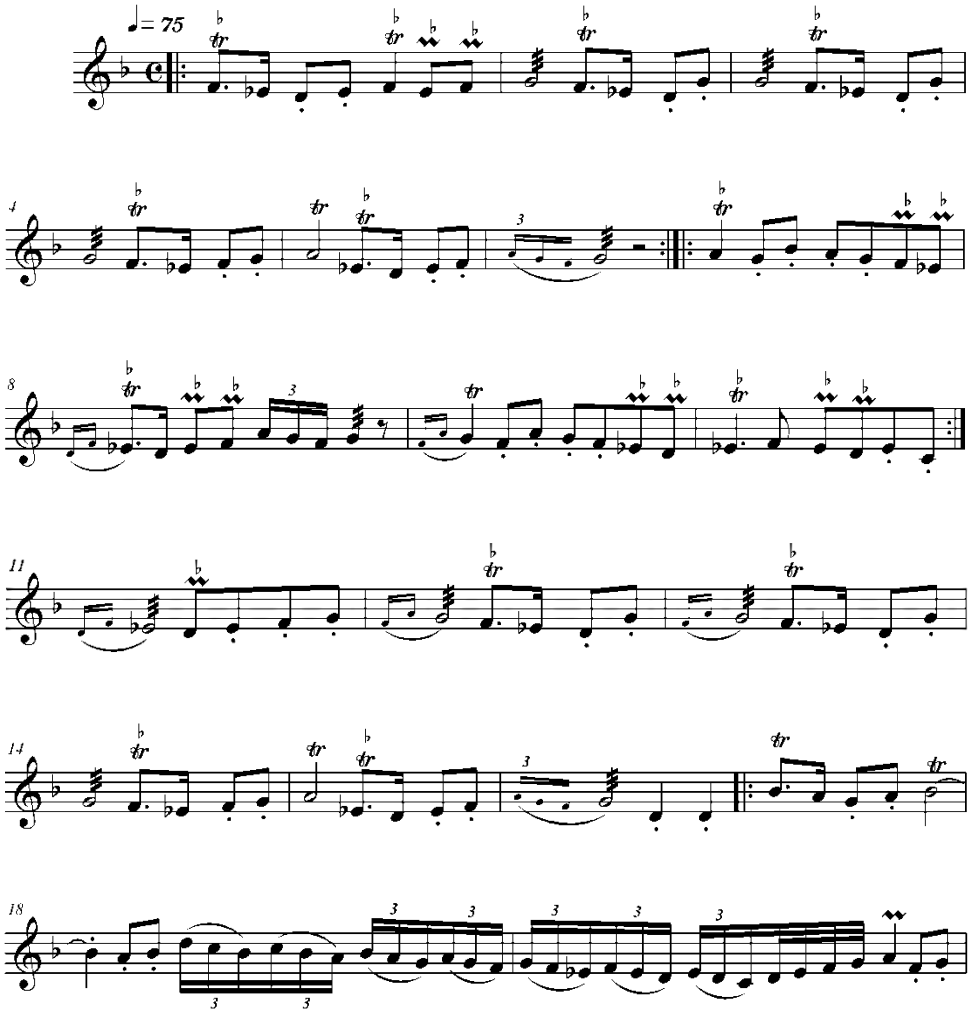

[59] https://www.youtube.com/watch?v=FfU8x1lQrH0 saat: 1.18 – 4.05

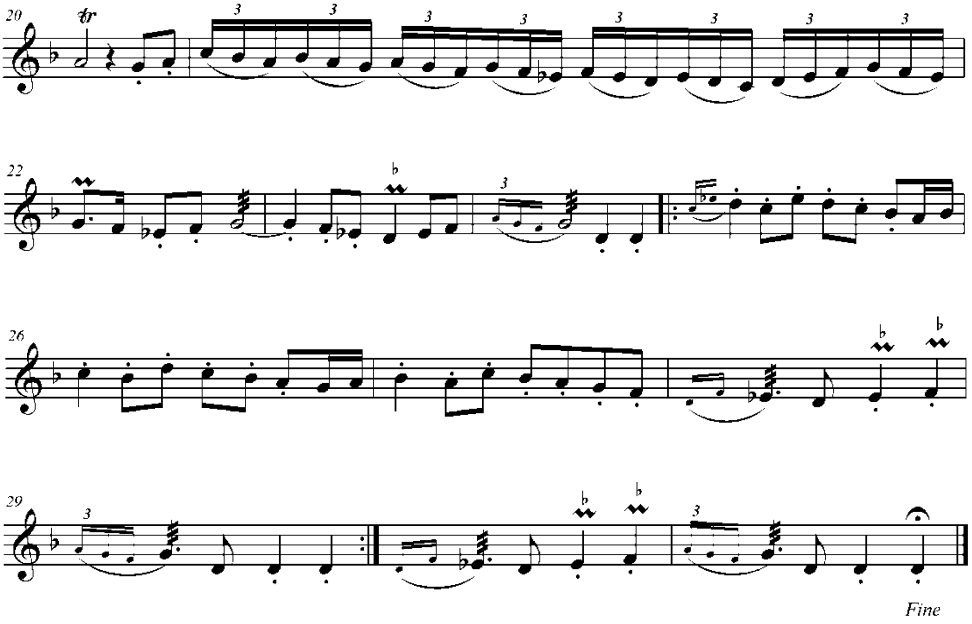
20
22
26
29
Fine

49. NEVA RENGİ (5 a)

EBU-ETA RENGİ[60]

D İ R İ N G İ *I varyant*

Vamik Memmedaliyev'in icrasından
Notaya aktaran: İlgar İmamverdi: 10.10 saat 23:03

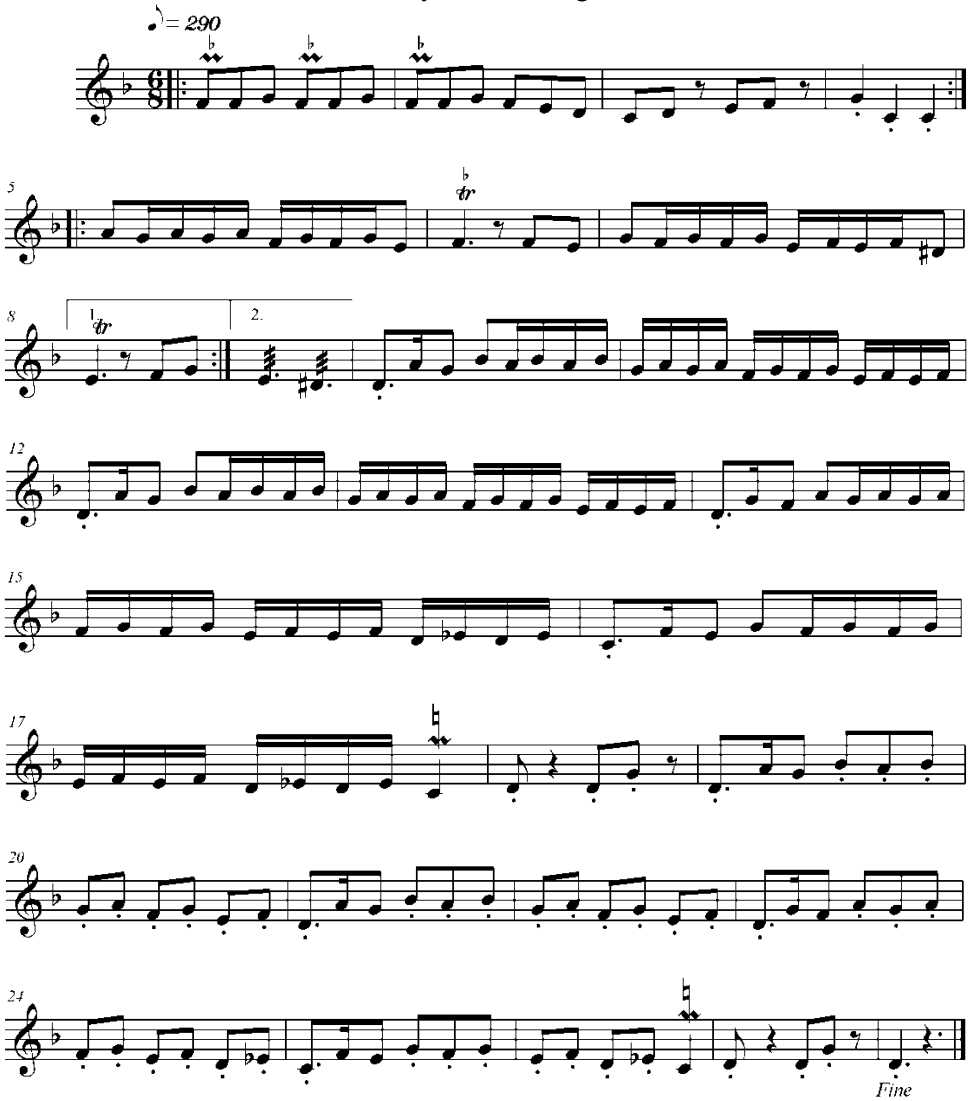

[60] https://www.youtube.com/watch?v=dSW8m65ObJs 2.09 -3.31.

50. NEVA RENGİ (5 b)

EBU - ETA RENGİ [61]

D İ R İ N G İ *II varyant*

Notaya aktaran: İlgar Cemil. 18.05 - 2020 saat 10:58

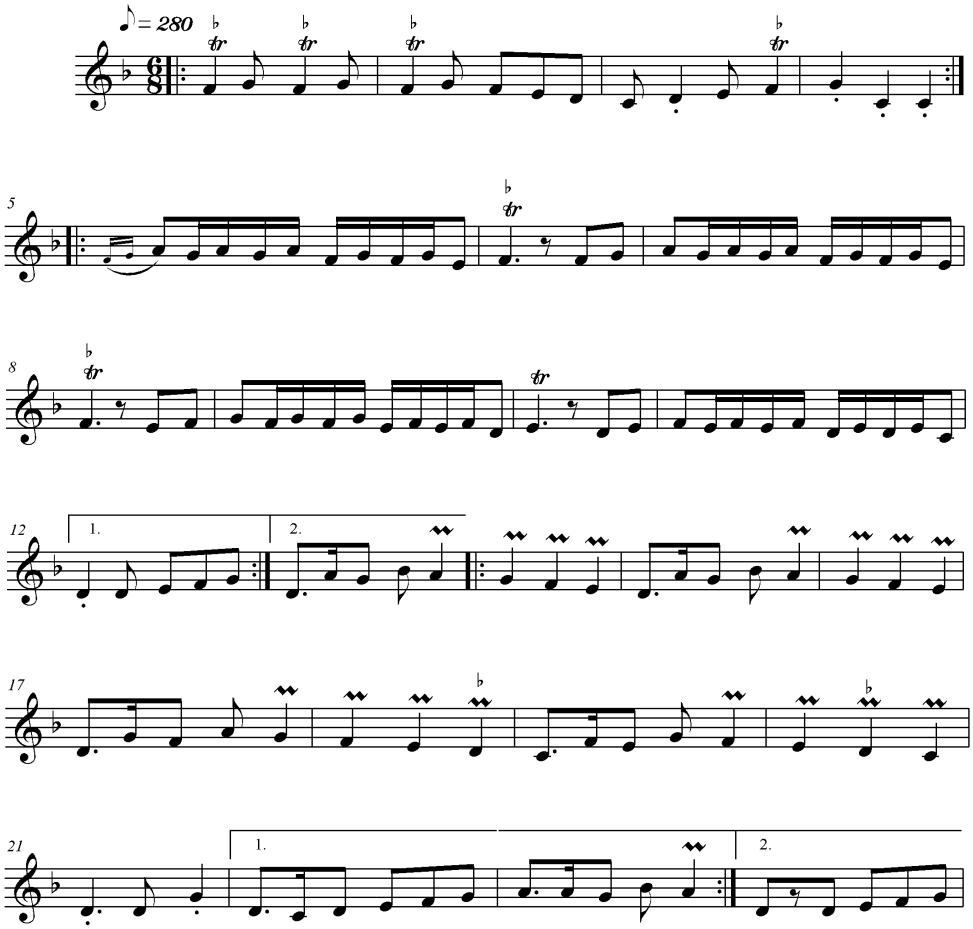

[61] Bkz: İmamverdiyev İ. "Neva rengi № 1", "Azerbaycan Muğam İncileri" *(Derâmedler, renkler, diringiler),* "Nafta-Press", Bakü – 2010, S. 316 - 317. "Ebu –Eta rengi" "Neva" muğamının bir bölümüdür. Bu bölümden sonra takdim ettiğimiz renk çalındığı için "Ebu –Eta rengi" denir.

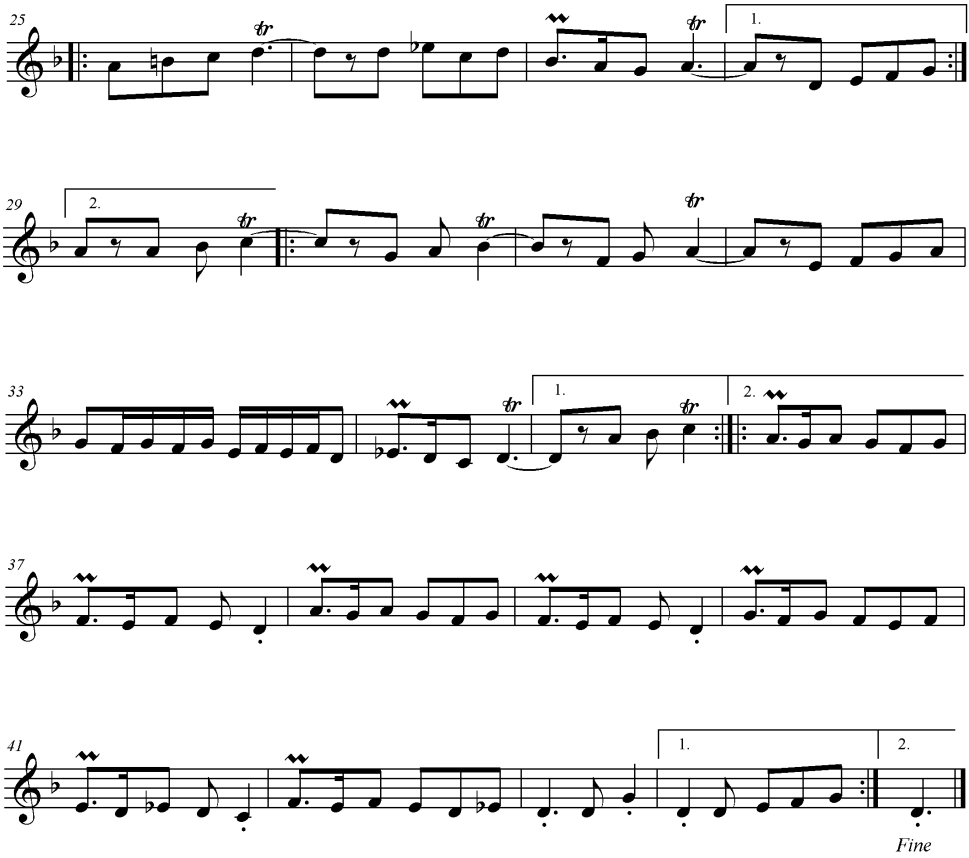
25
1.
29
2.
33
1.
2.
37
41
1.
2.
Fine

51. AVŞAR RENGİ [62] (1)

D İ R İ N G İ

Tarzen Ahmet Bakıhanov'un repertuvarından.

Notaya aktaran: İlgar Cemil. 18.05 - 2020 saat 12:07

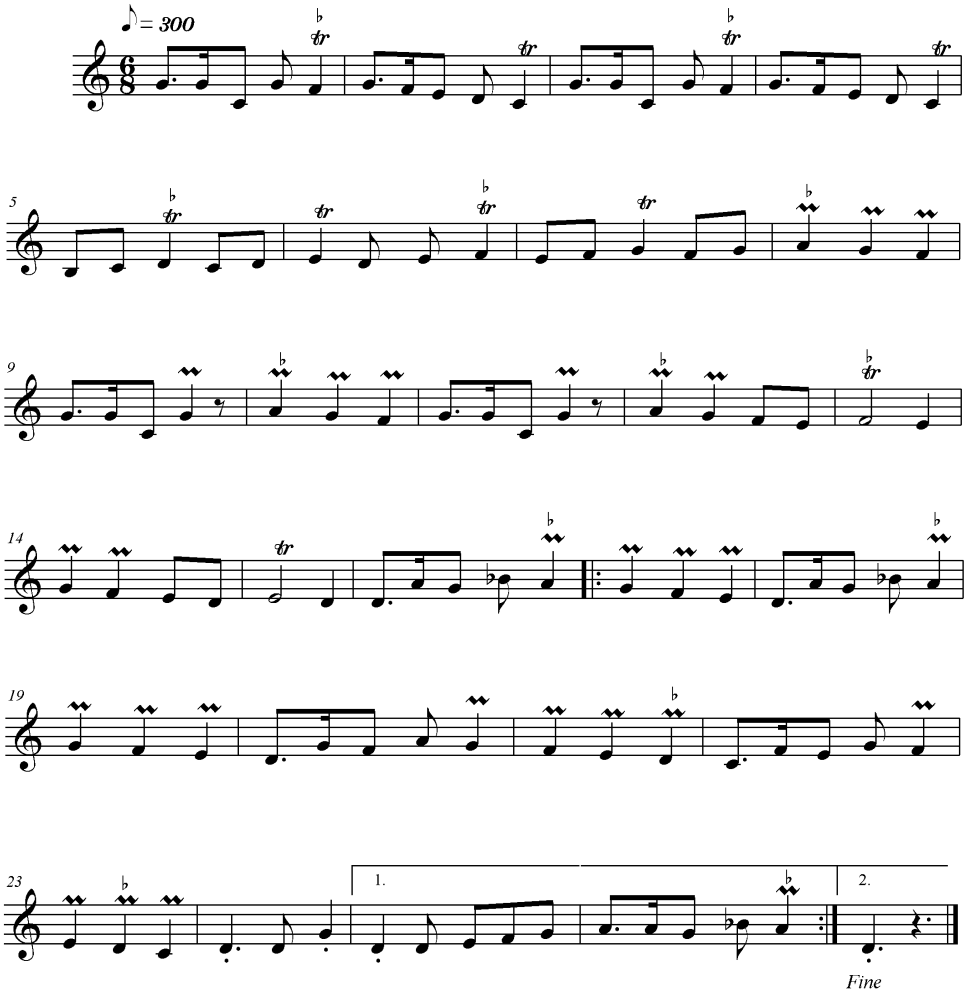

[62] Bkz: İmamverdiyev İ. "Avşar rengi № 1", "Azerbaycan Muğam İncileri" *(Derâmedler, renkler, diringiler)*, "Nafta-Press", Bakü – 2010, S. 318

PROF. DR. İLGAR CEMİLOĞLU İMAMVERDİYEV

İlgar Cemil oğlu İMAMVERDİYEV 23 Eylül 1956 yılında Azerbaycan'ın Gence şehrinde doğdu. Fikret Amirov adına 1 sayılı Çocuk Müzik Okulu'nu (1967-1972), Kanber Hüseyinli adına Orta İhtisas Müzik Lisesini (1972-1976) ve Üzeyir Hacıbeyli adına Bakü Müzik Akademisi'ni (1976-1981yıllarında tar alanında) **başarı diplomaları** ile bitirdi. 1985 yılında Öğrenci ve Gençlerin 12. Dünya festivalinin (Moskova) diplomasını, 1986 yılında Orta Asya ve Trans Kafkasya cumhuriyetleri arasında Doğu Aletleri üzere Bakü'de düzenlenen Üzeyir Hacıbeyli adına 1. Uluslararası yarışmada birincilik diplomasını kazandı. Trans Kafkasya, Orta Asya ve Türkiye'de düzenlenen halk müziği ve folkloru üzere birçok uluslararası kongrelere katılmış, yüzden fazla bilimsel makaleleri farklı hakemli dergilerde yayımlanmıştır. 1994 yılında Azerbaycan Cumhuriyeti Yüksek Referans Kurumundan sanatşinaslık adayı diplomasını *(EN № 0308, 2 Kasım 1994 yıl tarihli Protokol № 54.)*, 2009 yılında sanatşinaslık doktoru diplomasını *(ED № 01109, 8 Mayıs 2009 yıl tarihli Protokol № 8 –R),* ilmi unvanını aldı. 1981 yılından 2000 yılına kadar Bakü Müzik Akademisi Halk Çalgı Aletleri bölümünde, 2000 – 2006 yılları arasında Erzurum Atatürk Üniversitesi'nde doçent olarak görev yaptı. 2007 yılından itibaren Gaziantep Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuarı'nda doçent, 2009 yılından itibaren de aynı üniversitede profesör olarak çalışmaktadır. Kapsamlı çalışmalarından dolayı 2015 yılında Azerbaycan Cumhuriyeti Yüksek Referans Kurumundan 2. Profesörlük Diplomasını *(PR № 01432, 17 Nisan 2015 tarihli Protokol № 07 R)* almaya hak kazanan İlgar İmamverdiyev birçok ödüller almıştır:

1.İstanbul Büyükşehir Belediyesi ile Motif Vakfı işbirliğinde düzenlenen 21.Motif Halk Bilim Ödülleri değerlendirmeleri Ödül Tespit Komisyonu tarafından yapılmış "Halk Müziği Hizmet Ödülü". 12 Aralık 2015

2."Avrupa Yayın Basın Evi"nin "En İyi Vatansever Araştırmacı Bilim Adamı" Altun Madalyası. (AZ-№ 8032200126) Bakü - 2016.

3.İksad Yayınevinin onur ödülü 2018, 2020

Bu yıllarda İlgar Cemiloğlu, "Ansambl için piyesler mecmuası" (1997), "Azerbaycan âşık icracılığı sanatının karakteristik özellikleri" (2004), "Azerbaycan'ın 20 saz havası" adlı I, II (2005) ve III (2006), "Azerbaycan'ın 193 40 saz havası" (2006), "Piyano eşlikli saz eserleri" (2006), "Piyano eşlikli tar eserleri" 1., 2. cilt (2006), hem de "İran Türklerinde âşık düğün törenleri" (2006), iki ciltten oluşan "Azerbaycan dans havaları" (2007), üç ciltten oluşan "Azerbaycan muğam *(uzun havalar)* renkleri ve derâmedleri"

(2007, 2009), "Azerbaycan ve İran Türkleri'nin âşık-icracılık sanatının karşılıklı ilişkileri" 1. neşir (2007), 2. neşir (2008), "Âşık Mikâyıl Azaflı'nın saz havaları" (2008), altı ciltten oluşan "Azerbaycan halk türküleri" (2007, 2008, 2009), "Azerbaycan muğam *(uzun hava)* incileri *(mücevherleri)* "(2010), "Komik hikâyeler ve gülmeceler" (2010), "Miskin Abdal ocağının el sanatkârları" (2011), "Şirvan âşıklarının saz havaları" (2011), "İran Azerbaycan âşıklarının 40 saz havası (2012), "Köroğlu havaları" (2012), "Saz havaları antolojisi" (2013), "Azerbaycan enstrümantal halk müziği örnekleri" (2014), "Vahit Alioğlunun şiirlerine bestelenmiş müzikler" (2015), "Miskin Abdal elinin saz-söz üstatları" 1. baskı (2016), 2. baskı (2017), "Dede Şemşir icracılığı sanatında ananevi saz havaları" (2017), "Azerbaycan musikisinde Bahar mevzusu *(konusu)* ve Nevruz motiflerinin izleri" (2018), "Bir millet, iki devlet, Azerbaycan - Türkiye" (2018), "Azerbaycan müzik kültüründe bayatılar - mâniler" (2019), "Yaşıyorsun yüreğimde" (2020), aynı zamanda Ali İmamverdi ile ortak "Azerbaycan raks havaları atlası" 1. cilt "Kaytağı" (2020), "Azerbaycan raks havaları atlası" 2. cilt "Yallılar" (2020), "Azerbaycan raks havaları atlası" 3. cilt "Diringi" (2020), "Azerbaycan raks havaları atlası" 4. cilt "Kadim Rakslar" (2020), "Azerbaycan raks havaları atlası" 5. cilt "Çağdaş Dönem Raksları" (1. Bölüm) (2020), "Azerbaycan raks havaları atlası" 6. cilt, "Çağdaş Dönem Raksları" (2. Bölüm), "Avtandl İsrafilov'un 26 raks havaları" (2021), "Azerbaycan âşık icracılığı sanatı"(2021), "Yüreğimin nağmeleri" (2021), "Âşık Alesker 200, Âşık Alesker'in poetik ve müzik dünyası", "Piyao eşlkli enstrumental tar eserleri" (2021), Ali İmamverdi ile birlikte yazdığı "Enstrümantal Tar Eserleri" (derâmedler, renkler, diringiler), Firuze İmamverdi ile birlikte yazdığı "İran Türklerinde Âşık Düğün Törenleri" (2021), "Şüşter Derâmedleri ve Renkleri" (2021), "Şur Derâmedleri ve Renkleri" (2022) isimli elli beş kitabı yayımlanarak, "Klassik saz havaları" (54 adet enstrümantal icra) (2015) isimli CD albümü Azerbaycan müzik camiasının beğenisine sunuldu.

Prof. Dr. İlgar İmamverdiyev farklı yıllarda **Rusya** *(Moskova, St. Petersburg),* **Kazakistan** (*Alma - ata*), **Özbekistan** *(Taşkent, Semerkant),* **İtalya** *(Roma, Napoli, Kapri),* **İran** *(Tebriz, Urmiya),* **Irak** *(Bağdat, Babil),* **Türkiye** *(Ankara, Erzurum, Ağrı, Iğdır, Kars, Bayburt, Amasya, Osmaniye, Şanlı Urfa, Akçaabat, İstanbul, Bursa, İzmir, Ayvalık, Eskişehir, Kırşehir, Nevşehir, Gaziantep, Adıyaman)* vs. birçok ülkelerde çok sayıda konserlere katıldı. Aynı zamanda Azerbaycan ve Türkiye televizyonlarında: "AzTV1", "İctimai TV", "TRT İnt", "TRT Gap", "25. kanal" da tar ve saz aleti ile farklı konserlerde yer aldı. "Kaçak Nabi", "Papak", "Beyin Oğurlanması" *(Damadın çalınması)*, "Doğma Sahiller" filmlerinin ve "Sekreğin destanı" *(Korkut-Ata hikâyesi)* çizgi film müziğini tar, Azeri âşık sazı, bağlama ve ud enstrümanları ile seslendirdi.

Prof. Dr. İlgar İmamverdiyev **Gürcistan** *(Tiflis 1981)*, **Özbekistan** *(Taşkent 1988, 1989),* **Kazakistan** *(Alma-ata 1991)*, **Moldova** *(Komrat - Gagavuzya 2017)*, **KKTC** (*Lefkoşa 2019)*, ve **Türkiye**'de *(Ankara 2002, 2007, 2012, Kocaeli 2007, Urfa 2015, Edirne 2016, Niğde 2017, İstanbul 2012, 2017, Nevşehir 2017, 2018, Iğdır 2017, Sivas 2017, Diyarbakır 2017, Antalya 2018, Afyon 2018, Ardahan 2019, Eskişehir 2019, Gaziantep 2019, 2021, Mugla 2021)*, düzenlenen farklı törenlerde hem folklor hem de halk müziği alanında uluslararası kongrelerde, sempozyumlarda ve bilimsel zirvelerde akademik makaleleri ve icralarıyla yer almıştır.

"Şeref", "Şöhret" nişanlı, Azerbaycan Devlet Ödülünün sahibi, Azerbaycan'ın Devlet Sanatçısı, şef ve bestekâr, ***Prof. Dr. Süleyman Eyyub oğlu Aleskerov'a*** adanmış **"Kürdü - Şehnaz, Dilkeş, Rahab, Neva, Derâmedleri ve Renkleri"** isimli kitap, Ali İmamverdi'nin on ikinci, Prof. Dr. İlgar Cemiloğlu İmamverdiyev'in Türkiye ve Azerbaycan müzik kültürüne armağan ettiği **elli altıncı** eseridir.

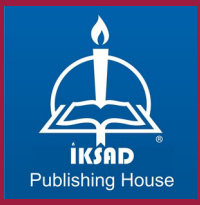

ISBN: 978-625-8405-01-9